

An impressionistic landscape painting. In the foreground, there are vibrant, textured patches of orange, yellow, and green, suggesting a field of wildflowers or autumn foliage. A small, calm body of water reflects the sky and the surrounding greenery. In the middle ground, a dense line of dark green trees separates the foreground from the background. In the background, a small village with red-roofed houses is visible under a soft, hazy sky. The overall style is painterly and evocative, with visible brushstrokes and a rich color palette.

Gazdag József
Szemben az árral

Lilium Aurum

Gazdag József
Szemben az árral

Gazdag József
Szemben az árral

Lilium Aurum
Dunaszerdahely

2006

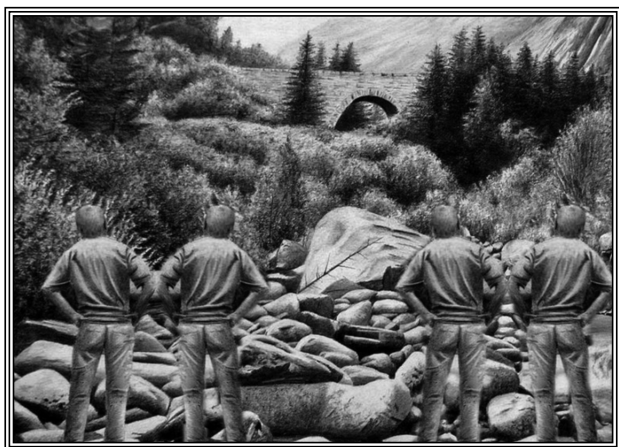
A Liliu Auru Könyv- és Lapkiadó kft.
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja

A könyv megjelenését
a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma
támogatta.

Realizované s finančnou podporou
Ministerstva kultúry SR
– program Kultúra národnostných menšín 2006

© Gazdag József, 2006
© Liliu Auru, 2006
ISBN 80-8062-319-8

I.

V alószínűtlenül kék volt az égbolt, szegélye összefolyt a látóhatár peremének végtelenjével.

Messze, inkább sejthetően, mint felismerhetően, néhány fa meg a fölforrósodott levegő hullámozása állta a tekintet útját. Súlyosan forró, óriási áttetsző kupola alatt sziesztázott a sík vidék. Játékosan lebegő fehér bárányszerű felhők takarták el néha a perzselő napot, kellemes enyhülést hozva a rekkenő melegben. Amikor pedig tétován tovalebegtek, makulátlan verőfényt hagytak maguk után a fenséges boltozaton. Alatta, a nagy rónaság közepén szerényen húzódott meg a kis falu a karsú tornyú, hársfák között álló templomával, a tornyában tanyázó elmaradhatatlan galambcsapattal, piros cserepes házaival, a házak körüli eperfákkal, gyümölcsfákkal és a gondosan ápolt kiskertekkel, melyek szinte észrevétlenül simultak bele a széles határ megművelt területeibe, vagy a falu közelében zöldellő, kakukkszótól és gerlebúgástól hangozó kis erdőbe. Számtalán erdőt képeztek a háztetőkön éktelenkedő televízióantennák

is, bár nyáridőben a tévékészülékeket használat híján a háztartások többségében diszk-rét porréteg lepte, mert ezek a tárgyak vonzák a levegőben lebegő porszemeket, na meg a lusta gyerekeket. A falusi ifjúság döntő többsége a szünidő gondtalan napjaiban azonban nem bízta a napi programja készítését senkire, sőt életbevágóan fontosnak tartotta a saját tervezetű időtöltést, lenézve a képernyők előtt üldögélőket.

Hasonló felfogást vallott magáénak a négy jó barát is a szaporán pergő nyári vakáció napjait töltve, teljes egyetértésben és vitathatatlan boldogságban. Pedig a barátságuk új keletű volt. Tomit városi gyerekként a tiszta levegő és a változatos falusi koszt reményében küldték a szülei az idegzsonbítóan nyugtató falusi környezet csendességébe. Dodi saját kérésére, a szülei beleegyezésével vakációzott a nagyszüleinél, a kis falu takaros portáján. Rövid időre eljött az erdők mélyén, apró tisztás szélén, hatalmas tölgyfák alatti csendben szinte észrevétlenül meghúzódó erdészház háborítatlan magányából, a falusi életformát megtapasztalni, barátokat keresni, az itteni élet csendes sodrásában részt venni. Rudi és Feri

helybeliek voltak, a falusiak közvetlen, megnyerően kedélyes modorával. Előzékenyen foglalkoztak a vendégekkel és a barátokat kiválságos törődésben részesítették. Messze-menő megértés alakult ki közöttük, és a kölcsönös tisztelet barátságuk szilárd alapjául szolgált. Négyük éveinek a száma összeadva szép kerek számot adott, pontosan fél évszázadot, tehát könnyen kiszámítható, hogy nem voltak egyidősek, ám mindenkor igyekeztek jellemesen viselkedni. Néha a felnőttéltől szórakoztató, sőt felelősségteljes megbízást is kaptak, és dicséretükre legyen mondva, helyt is álltak, legyen az libaőrzés, kertlocsolás vagy akár a kemence kifutése, mert eljött annak is a várva várt ideje, amelyet nemcsak képletesen ragyogott körül a kenyérsütés kitüntető dicsfénye.

Nagyanyja hívására Dodi a kertből került elő. Néhány pillanatra megállt, rendbe szedte az öltözetét, sőt még rövidre nyírt barna haját is megfésülte az öt ujjával. Szája széléről némi epermaradványt dörzsölt le a tenyerével, a tenyerét pedig megszokott mozdulattal törölte színehagyott rövidnadrágjába. Ha tehetne, és miért ne tehetne volna, szenvedélyesen eprészett a részben lé-

kerítéssel, részben dróthálóval kerített kertben. Az öreg cseresznyefa alatt kitűnő eper termett, azt dézsmálta – gyakran a barátait is segítségül hívta, és legyen megbocsátható bűn, ők bizony minden esetben hajlandóak voltak a segítségnyújtásra. Mert a jól bevált felfogásuk szerint kétfajta terménynek járt ki megkülönböztető figyelem a kertben, a már említett epernek és a dinnyének. Minden más gyümölcs fogyasztása csak utánuk következhetett.

A derék unoka pillanatok alatt ott termett a tenyereit összedörzsölő nagyanyjánál, az apró tésztadarabokat összeceipegető csirkék szerterebbentek váratlan odatoppanására. – Mocskos vagy, kisfiam – nézett az unokájára, dorgála őt feddő hangon, s a felgyűrt ujjú szürke ruhája fölé kötött fehér szegélyű kék kötényébe törölte lisztes karjait. Az arcán is fehérített egy kicsi lisztfolt, valószínűleg a hátra kötött fejkendőjét igazgatva kerülhetett oda, mely alól kikandikált egy rakoncátlan ősz hajtincs; Dodinak, a „kis unokának”, aki már fél fejjel magasabb volt a nagyanyjánál, nagyon mulatságosnak tűnt a nagymama, ám visszafojtotta a rátörő vídámság kirobbanását, mert nagyon komoly,

mondhatni becsületbe vágó feladatra kapott megbízatást. – Hát akkor először is szükség lesz két kéve napraforgószárra és néhány kéve rőzsére – rendelkezett a nagyanyja. Hogy nyomatékot adjon a szavának, mindkét tenyerével megsimította az elbűvölve hallgató unokája arcát. – Amikorra a kenyér megkel, a kemencének forrónak kell lennie – mondta mintegy önmagának, mert Dodi már „vágatva” hordta a kemencéhez a felsorolt tűzrevalót.

Az udvar közepén állt a kemence, pár lépésre a széles ereszü, fehérre meszelt, hosszú háztól. Formára úgy nézett ki az apró építmény, akár a hét törpe házikója, piros téglából falazva, szürkére festett sima beton-tetővel, arányos kéménnyel és parányi vasajtájával, így együtt nagyon varázslatosan festett a kis építmény, amely nagyon nagy dolgokra volt hivatott, az egész család részére friss kenyér sült benne. Meg gyürkés kis cipők, sőt ha a nagyanyja kedveskedni akart az unokájának, utolérhetetlenül finom tésztájú, tepertővel bőven megszórt, fokhagymás, kacsaszírral meglocsolt lángost is sütött a kenyerek mellett. Talán mondani sem kell, ezek a finomságok a vakációzó unoka részé-

re mind elő voltak készítve, hanem a tésztának időt kellett hagyni a kelésre; Dodi ezalatt a kemence kifűtésében jeleskedhetett. E megbízatás messze megelőzte a többbit, mert akkor éleszeni, táplálni lehetett a tüzet, pattogó apró lángocskákból ropogva süvöltő zabolátlan szörnyeteggé erősíteni, mely mégis foglya a kemencének. Minden gyerekben, de a felnőttekben is ott szunnyad a tűzősi tisztelete, becsülve éltető jóságát és félve az esetenként mindent pusztító fékezhetetlen csapását.

Kedélyes dolog az ilyen szörnyeteg szakállának a biztonságos megcibálása, Dodi is örült a lehetőségnek, és természetesen a barátait is be akarta vonni a tevékenységbe. Amikor a tüzelő egy részét a kemencéhez készítette, a nagyanya jókora köteg szalmával és napraforgószárral tüzet rakott a kemencében, utána pedig rőzse került a tűzre, egyre több, a kemence étvágyának megfelelően. Égett hát a tűz, a kis kémény szorgalmasan pöfékelte a füstöt, hát elérkezett az ideje, hogy Dodi értesítse baráti körét a nagy eseményről. A dolog sürgősségére való tekintettel rövidítette az utat, az udvarról a kertbe, s átmászva a kerítésen tempós futás-

sal meg sem állt Rudiék portájáig, bár útközben a szomszéddal is találkozott, aki a pipájából bodor füstfelhőket pöfékelve, átható, tekintettel vizslatta a fiút, sőt a hangos köszönését is elmulasztotta viszonzni. Erősen nagyot hallott az öreg, ám a meglehetősen hangos köszönést kivétel nélkül elfogadta; ezért Dodi az átható tekintet hatására végignézett magán, de mindent rendben lévőnek találva, tovább ügetett. A Rudiék portájához érve az öklével megdöngötte a ház falát, amely belül távoli mennydörgés morajlásaként hatott, és rövid időn belül Rudi csodálkozó tekintetében „fürdött”. – Mi a gond? – kérdezte a cimborája, tar fejét simogatva. Meglehetősen rövid melegítőjéből kivillant hófehér lábszára. A nevezetes ruhadarab Rudi kísérletező hajlamának esett áldozatul: a napenergia tömény hatására, mely egy nagyítóüvegen keresztül „tűzelt”, a melegítő a szemléltető bemutató alkalmával belobbant. Rudi egyébként is nehéz fiú volt, tekintélyes testsúlyát gyakran kiegészítette fizikai és kémiai ismereteinek alkalmazásával, és az észrevételeit érdemes volt komolyan venni. Dodi elérte a hangsúlyt, sőt eszébe jutott az öreg szomszéd

meglepett tekintete is, hát lendületes hátra-
arcot csinált és gyanakodva lesett öregszülei
házának irányába, de sem túlzott füstöt,
sem lobogó lángot nem észlelt. Ezért Rudi
Mi a gond? kérdésére teljes biztonsággal fe-
lelte: – Semmi különös. Nagyanyám beda-
gasztott, be kell fűteni a kemencébe, vagyis
a tűz már ég, de fűteni kell, ha van kedved,
besegíthetsz. – Az menni fog – válaszolta a
kövér fiú. – Most már értem, hogy miért
vagy falfehér, jobban mondva lisztfehér, se-
gítettél téstát dagasztani. – Dodi gyorsan
kibújt a pólójából, és tisztára csutakolta az
arcát vele. Hát ezért bámult a szomszéd,
villant a felismerés; majdnem kiesett a pipa
a fogai közül.

Dodi futva indult vissza, hogy folytassa a
fűtést, Rudi pedig leltárt tartott az udvaru-
kon, hogy néhány nélkülözhető, vagyis eltü-
zelhető gumitárggyal terhelje kerékpárja cso-
magtartóját, melyre hamarosan egy pár ko-
pott gumicsizma és egy öreg bicikligumi ke-
rült. Nyeregbe pattanva elkerekedett, hogy
az eseményhez „riassza” a baráti társaság
többi tagját is.

Rövidesen mind a négyen egymást túlli-
citáló szorgalommal tevékenykedtek a ke-

mence körül, a gyorsan fogyó rőzsekötegekkel igyekezve csillapítani a kemence étvágját. Tűzre került a Rudi által szállított gumi, és a lobogó lángokat növelte Feri szerzeménye, egy tekintélyes hosszúságú, sebtében kiselejtezett tömlő is. A kemence úgy viselkedett, akár egy gyomorrontásos tűzhányó, öles lángot böfögött ki az ajtaján, a kis kéményén meg sűrű fekete füstöt, elborítva vele az udvart, majd az utcára hömpölygött. A négy fűtő pedig, lucskosra izzadva az egyre ömlő, csípős, sűrű füsttől, könnyesre mart szemmel és szó szerint belemelegedve újabb és újabb tűzrevalót hajigáltak a torkig tömött kemencébe; utóbb már a kibírhatatlan hőségtől az ajtaját sem tudták bezárni.

A kemence körüli egyre fokozódó hangzavar és főleg az egész környéket betöltő égett gumi bűze figyelmessé tette Dodi nagyanyját a „lánglelkű” ifjak szorgalmaskodására, és nem kis bosszúsággal nyugtázta, hogy gumival is fűtenek; tartott tőle, hogy az átható bűz tönkreteszi a kenyeret. Korát meghazudtoló fürgeséggel termelt a kemencénél, és súlyos tettelegességet helyezett kilátásba, amelyek közül a legenyhébb a piszkafa, vagyis az arzsag tűzifává aprítása

lenne, természetesen a négy vitéz fenekén. A piszkafával történő fenyegetésből végül is annyi lett, hogy távolról betámasztotta vele a kemence ajtaját, így már rá lehetett fordítani a zárat, és a kis tűzhányó veszélytelenül megközelíthetővé vált. Bár a kéménye így még inkább szűknek bizonyult, a kiáramló nehéz fekete füst az utcára hömpölygött, s egyszer csak zilált öltözetben, fejére szíjazott sisakkal, zsinórján fityegő, a gyors kerékpározás miatt a térdét verdeső kürttel a porta előtt termett a falusi tűzoltócsapat trombitása. Az udvarra berontva a fiúkra rivallt: – Mi van itt? Fújjak, ne fújjak? – Túllaktatták a gyerekek a kemencét – lépett közelebb a hívatlan érkezőhöz Dodi nagyanja. – Hát teljesen elment az eszed? – ripakodott az elbizonytalanodott, tétován megtorpanó kürtösre. – Láthatod, a kemencét fűtik a fiúk. – Azt hittem, ég a traktorállomás – magyarázkodott elkedvetlenedve a célt tévesztett túlbuzgó őrszem. – Igen? – kapott a szón az öregasszony. – Hát szépen vagyunk. Így kivonulni, ruha, derékszíj és fejsze nélkül? A trombitáddal akartad elfújni a tüzet? Na mindegy, fő a jó szándék – változtatott hangnemet a nagymama. – Legyen úgy,

hogy a „kár haszonnal jár”. Megkínállak egy pohárka kisüstivel a nagy rohanásra, föltéve, ha elfogadod. – A hoppon maradt riadalomkeltőt nem kellett unszolni, egyetlen hosszú korttyal engedte le a torkán a fölkínált italt. Köhécselt egy kicsit utána, mintegy elismerve a kitűnő minőségét, de hiába figyelte vágyakozva a nevezetes flaskát, az öregasszony erős, szinte férfias ütéssel mélyre süllyesztette a dugót az üvegbe, jelezve, hogy a kiszállásnak vége, a tűzoltó mehet a dolgára. Indult is. – Emberek, oszoljunk! – fordult a vödörkkel csörömpölő csalódott szomszédok kapuban várakozó csoportjához. Felült a biciklijére és kényelmes tempóban elkerekedett, az összegyűltek is elszéledtek, hangos, elégedetlen dörögés közepette.

Mi tagadás, a fiúk is könnyebben érezték magukat a tűzoltó távozása után, és teljes egészében megértették az összegyűltek csalódását; a könnyen eloltható kis tüzek, az esetenként előforduló kapkodó, félresikerült jelenetek humorosnak is tűnhetnek, pedig a jelentéktelennek tűnő kis tűz sorscsapássá válkozó elemi erővé válhat. Dodiék is jól szórakoztak a néhány nap előtti tűz oltásakor, amikor is a szomszéd fiú néhány, az ólak kö-

zelében felhalmozott szalmabála árnyékában próbálgatta az öngyújtóját, és addig babrált vele, amíg a feltörő lángok halálra nem ijesztették. Tátva maradó szájába belefért volna a közmondásos sült galamb is, de mert az nem akadt, megtette a sült körte is. Ugyanis jókora, kitűnő gyümölcsöt termő körtefa volt hívott óvni a nap hevétől az ólak lakóit, és mivel a nevezetes fa a fellobbanó és az oltás ellenére égető lángok közelében állt, kitűnő sült körtével látta el a vödröket cipelő társaságot. Utána pedig rövid ideig a megperzselt lombozat kényelmetlen búvóhelyéül szolgált a berezelt gyújtogatónak. Sötét este találtak rá kétségbeesett szülei a szemfüles Bodri kutyá közreműködésével.

A következő tüzeset története, amelyet Dodi nagynyja mesélt el a kemence előtt tébláboló fiúknak, bezzeg nélkülözte a humort. Súlyos, mondhatni tragikus kimenetelű gyújtogatás volt, pedig veszélytelen szórakozást ígérő, kukoricabajuszból csavart hatalmas szivarok pőfékelésével kezdődött az egyik porta takarmánycsűrjében. Az alkalmi pőfékelőkből verbuválódott társaság egyik tagja az ujját megégető gyufaszálat hirtelenül a felhalmozott széna közé hajította, és

nem segített a kétségbeesett tűzoltási kísérlet, nem segített a falusi tűzoltók kivonulása sem, mert kellemetlenül szeles idő volt azon a napon, a szél szerteszórta a parazsat, élesztette a lángot, és rövid időn belül lángolt az egész porta a házzal együtt. Sőt a szomszéd portája is tüzet fogott, utána a következő, és nem volt segedelem, pedig a környező falvak tűzoltói is bekapcsolódtak a lángok elleni küzdelembe. Három nap és három éjjel harcoltak a lángokkal, az utcásor egyik oldala, pontosan a fél falu mégis a tűz martalékává vált. Nem segített az önfeláldozó igyekezet, a sírás, a jajveszékelés, a falu lakóinak jelentős része lakóhely és élelem nélkül nézett a közelgő tél elébe. És mindez egy szál rossz helyen elhajított gyufaszállal kezdődött.

A régi történet felelevenítése a kellő pillanatban bezzeg kijózanítólag hatott az egyébként is magába szállt, elszontyolodott társaságra. Utóbb már biztatni kellett őket, hogy a sok tüzelőt elfogyasztó kemencét szemmel tartsák. Mert a derék kemence tudta a dolgát, kipöfékelte magából az elégett gumi büzös füstfelhőit, az eltüzelt sok-sok kéve rőzse, amely két kenyérsütésre is elegendő lett volna, kifogástalanul hevítő parázssá változott,

a kemence belsejét tömör masszaként töltötte ki a vibráló hőség. Dodi óvatosan a tűztér két oldalára kotorta a piszkafával a parazsat. Nagyanyja még igazított rajta, a piszkafát a tűztér aljához dörzsölve figyelte a kipattanó apró szikrákat. Rendben lévőnek talált mindent, hát jöhetett a szakajtókban pihenő, már alaposan megkelt tészta. Alákerült a sütőlapát, és a következő művelet már gyorsan ment: a sütőlapátra borított tészta vizes kézzel kapott egy gyors simítást, áhítatos, jelképes keresztet, és óvatos mozdulattal a helyére került a forró kemencében. A kenyerek után a cipó és a lángosok következtek.

Egy végső fohász után bezáródott a kemence ajtaja, és rövidesen étvágygerjesztő illat terjengett az udvaron, sőt még az utcán is. Amíg sült a kenyér, a finom, édeskés tejfölből, melyet a Göndör tehén szolgáltatott, kitűnő vaját köpültek; ez a tevékenység már teljes egészében a fiúkra volt bízva. Rudi gyakran foglalkozott vajkészítéssel, ismét remekelt. Amikorra a lángosok megsültek, elkészült a friss vaj, vele együtt a savanykás, kitűnő író, és a fiúk becsületére legyen mondva, helytálltak az eperfa alatt terített asztalnál is. A sokadik szelet lángost féldiónyi vajdara-

bokkal csúszatták le, és számolatlan pohár íróval locsolták a lakomát. Dodi nagymamája egyre kínálta, evésre biztatta az előbb faló, később már csak ínyenckedve eszegető társaságot. A jóllakottság rövid időre tespedtté gyöngítette a fiúkat, az asztal körül csipegető csirkéknek is ejtettek a lángosból néhány darabkát, a dorombolva hízelgő Marci kandúr is kapott a friss vajból egy nyalásnyit.

A fiúk nem sokáig bírták a tétlen üldögélést, a kenyér és a cipó kiszedése a kemencéből még időt kívánt, a gyomorfeszítő jóllakottság viszont mozgást igényelt, hát a kerékpározás mellett döntöttek, annál inkább, mert Rudi, Tomi és Feri biciklije az udvaron unatkozott, így Dodi a nagymamája engedélyével szintén „gépesítette” magát. Egy gyors dunai fürdés volt a terv. Az indulás előtt Dodi ugyan bizonyos aggályokat támasztott az akáctövisekkel és a gumidefektekkel kapcsolatban, de Rudi lehengerlő magabiztossággal leszerelte a kételyeit. Megmarkolta paripája kormányát, az első kerekét néhányszor levegőbe emelve, keményen a földre ejtette, és büszkeségtől meg némi vajmaradványtól fénylő ábrázattal kijelentette: – A defektek ellen biztosítva vagyok, két külsőt húztam

mind a két kerekemre. Ha akarsz, a te biciklidet is megmútóm – fordult Dodi felé. Hogy nyomatékot adjon ajánlatának, néhányszor ismét földnek csapta az első kereket és meg is lett a foganatja, mert mielőtt Dodi megköszönhette volna a baráti gesztust, a dupla gumihalk roppanással elvált az abroncsból; először egy teniszlabda nagyságú púpként jelent meg a belső gumiban, majd elképesztő gyorsasággal növekedett. Pillanatok alatt futballlabda méretűvé vált, és hiába volt Rudi kétségbeesett igyekezete, hogy a szelepet kiszedje a kerékből, hatalmas durranás és porfelhő közepette adta ki a lelkét. Elképedve bámultak mind a négyen, majd magukhoz térve olyan nevetőgörcs fogta el őket, hogy az oldalukat fogták a szólni nem akaró kacagástól. A fürdésből nem lett semmi, a kenyerek kiszedése után a cimborák hazaindultak, Dodi pedig a kertben, a diófa árnyékában az Egri csillagokat olvasta.

II.

A forróság bódítóan telepedett az udvarra, a gyümölcsöskert fái alatt hűsölő baromfi a tollát felborzolva porfürdőzött, de még a játékra állandóan kapható kutyakölyök is hosszúra kiöltött nyelvvel bóbiskolt az almafa alatt. Szellő sem mozdult, de nem is volt rá szükség, hogy az érett almák némelyike elengedje magát, és puha huppanással földet érjen. A lustálkodó kiskutya csak fél szemmel sandított a csendháborítás irányába, mintegy jelezve, hogy a jövevény nem tartozik a hatáskörébe.

Dodi a tűzifa hasogatására szolgáló tőken üldögélt, hátát a kert jó részét beárnyékoló óriás diófának vetve. A tizenharmadik életévében lévő legényke boldogan merült a nyári vakáció időtlenségébe, sőt a tetterekészség eszébe juttatta az almát, de tévedés lenne azt gondolni, hogy holmi fáról hullott alma érdekelte, mert falun vakációzva jól tudta, hogy a földre hullott gyümölcsből a csemegézés kedvéért csak a vadkörteért érdemes lehajolni. Az almát a fáról szedve be-

csülte, sőt igazi értéke annak is csak akkor volt, ha néhány kerítés átmászásával lehetett megszerezni... Rövidnadrágja derékszíját kioldva, ingét eligazítva rendbe szedte az öltözkét, a nadrágszíját egy lyukkal szorosabbra húzta, és már készen is volt az alma szállításának az eszköze. Kopott tornacipői fűzőjén is rántott egyet, és a léckerítésen úgy jutott túl, mintha ott sem lett volna. Néhány pillanatig fülelt a kerítés túloldalát szegélyező bokrok között, és az utca nyugalma csak növelte az amúgy sem csekély önbizalmát. Holmi szögesdróttal magasított kerítés, már-mint a szomszéd portáját övező, jelentéktelen akadály az ilyen ifjonc számára. Dodi lába alatt alig csikordult a drótháló fonadéka, és az alacsony törzsű almafa termését gondosan válogatva kezdte a kebelébe rakosgatni.

– Dodi! – harsant a kiáltás, és most már sietve szünetelt, mert a nagymama sürgetéséből türelmetlen szigor érződött. Mielőtt „súlyosbodott” volna a helyzet, Dodi almát rágsálva előkerült. – Hozzál be vizet – kérte a nagymama most már kedveskedve, s az ő óhajának teljesítése Dodi számára kellemes kötelesség volt. Fogta hát a vizesvödört, és sietett a kerekas kúthoz. A vízzel tele vödör felhú-

zása meglehetősen erőt kívánt, az efféle megbízatás egyben az erőnlét elismerését is jelentette. Az ilyen korú fiúkban már munkálkodik a becsvágy, Dodi is fél kézzel mozgatta, könnyedén húzta a vízzel tele, de még víz alatt lévő vödört. Ám a vízből kiemelkedve a másik, üres vödör egyre lassabban haladt lefelé, és a napozástól barnára sült mezítelen térdeit a kút kávéjának feszítve, egyre rövidebbeket húzva a vasláncon, minden erejét megfeszítve húzta, egyre húzta, és a színültig telt vödör lassan elérte a kút száját. A fából készített, taligakerék nagyságú csiga még egy utolsót nyikorgott, és ahogyan a felnőttektől látta, minél kevesebb loccsanással átöntötte a vödör tartalmát a konyhában használt, fehérre zománcozott és az évek folyamán néhány fekete folttal tarkított vödörbe. A konyhában jól húzott a kellemesen hűs vízből, majd ismét a diófa árnyékába húzódott.

Eszegette a kebeléből előszedett almát, amely a megszerzésével járó némi kis izgalmon kívül vajmi keveset ért, mert olyan savanyú volt, akár a hordós káposzta. Kényelmes elhelyezkedése dacára tűkön ült, a barátait várta, hogy a faluvégi kis erdő fái alatt

meghúzódó tyúkfarm melletti barackos kora-
érő terméséből kóstolót szedjenek.

Az alig ehető, jórészt még éretlen barackot öreg, görbebottal járó bácsika vigyázta, ám a megbízatását nagyon komolyan vette, és a szorgalmával némi respektet szerzett a barack érését lankadatlan figyelemmel követő falusi ifjúság körében. Ennek kijátszása pedig szórakoztatóbb volt az almázásnál. Dodinak a savanyú almától elvászódtak a fogai, s eszébe jutott az utolsó, a harmadik cukorkája, annak édeskés levével javíthatná az alma ízét. Már-már engedett a kísértésnek, de a körülötte lábatlankodó fehér-fekete kutyakölyök ismét elkezdte a tudását gyarapító magánszámát, újra az érdeklődése előterébe kerültek a kerítés tövében hűsölő, majd a kotlós nyomán felkerekedő, csipogva szaladgáló kiscsibék. Hozájuk szaladva két mellső lábával lekushadt, hogy jó szándékát kimutassa, ám a kotlós éberségét és főleg féltő szeretetét figyelmen kívül hagyta. A rikácsoló fúriává változó tollgomolyag csapásai elől üvöltve menekült az ölfá alá, hogy megtépázott bundáját rendbe szedje. Nagyon ráillett a mondás: nehezen tanul és könnyen felejt,

mert a kotlós kioktatását már néhányszor végigszenvedte.

Dodinak nem maradt ideje, hogy a kutyakölyök tanulmányi előmenetelét nyomon kövesse, mert az utcán trappoló barátaira lett figyelmes. Sereghajtójuk szokás szerint a kopaszra nyírt, de a melegítőjétől a legnagyobb hőségben sem meg nem váló Rudi volt, a szőke, nyúlánk, rövidnadrágos Tomival. Tomi városi gyerek, friss levegőt szívni, napfürdőzni és magyar nyelvet tanulni küldték a szülei falura, és ez remek ötletnek bizonyult, mert a viszonylag kötetlen falusi életforma nagyon kedvére való volt, szűk baráti köre pedig minden téren megfelelt az elvárásainak. Tamás az autómárkák bámulatos ismeretén kívül a falusi életben való nagyfokú járatlanságával is elkápráztatta társait, de nem neheztelt rá senki, mert bármilyen hihetetlen, a fára mászás tudományában, főleg a veszélyesen vékony gallyakra fel-, sőt kimászva, teljesítménye felért egy akrobata mutatványával. Ne firtassuk, hogy merészségét milyen mértékben növelte a vakmerőség, a veszély fel nem ismerése, s a hozzá pártoló szerencse. Ezekkel az adottságokkal esetenként olyan mutatványo-

kat produkált, hogy a cimborái rövidre nyírt üstöke égnek állt, kivéve a Rudiét, aki ilyenkor a tar fejét simogatva hihetetlenül magas tónusban fütyörészve biztatta a kockázatot vállaló ügyeskedőt. Most azonban harsány hangon Dodit biztatta a csatlakozásra. – Hozzák a lovat! – ordította. – A Kis Béla lovát.

Dodi és Rudi az autókat főleg a színük szerint különböztették meg, de tudták, hogy a Nanci frissen patkolva, új kötőféken vezetve ballag majd a ház mögötti poros úton. A kerítés gyakran használt lécnnyílásán Dodi a cimborái közé huppant, az almaszerzeményét széjjelosztotta közöttük, hadd rágcsálják, amíg a ló megérkezik, és utána az erdő fái alatt szerényen meghúzódó tyúkfarmhoz kísérik a Nancit.

Tavaszi óta, hogy a szövetkezet megkapta az új traktorokat, minden héten megjárta egy ló a tyúkfarmi utat, mert a lovak nem kellettek. Nem kellettek a szövetkezetnek, nem kellettek a vágóhídra sem, hát felkínálták őket néhai gazdáiknak, de nekik sem kellettek, mert mit ér a ló takarmány és istálló nélkül, főleg pedig a gazdálkodás megszűntével, a hasznos munka hiányában.

A napokban vitte el a szövetkezetből a Csinost a rongyás, pedig még néhány éve Dodi nagyapjának a büszkesége volt a fiatal ló. Az öregnek még megvolt a hosszú ház végében az istálló, ahol annak idején a Csinos és csikója, a Csillag lakott, meg a Göndör tehén, az ügyetlenül bukácsoló kisborjával. Hely volt benne bőven. Ugyanúgy nagyon sok hely volt az öreg pénztárcájában is. Jó viszonyban állt azonban a szomszédokkal, aki egykor szintén lótulajdonos volt, s ő hajlandónak mutatkozott némi kölcsön folyósítására is, ám az öreg összvagyonra kölcsönnel együtt is kevesebb volt a szövetkezet által kért vételárnál. Ott lábatlankodtak a fiúk akkor is, amikor a Csinos gazdát cserélt, simogatták fehér csillagos homlokát és megvendégelték néhány szem kockacukorral, mert a kedvencük nagyon szelíd, kezes és főképpen egykori saját ló volt. Az öreg is előkerült, hogy a lovától elbúcsúzzon, s az új gazdáját is látni kívánta. Kritikus szemmel mustrálta a rongyás kocsija elé fogott sovány, toldott-foldott szerszámmal ellátott lovát, és tudta, hogy a Csinos csak a tyúkfarmi utat kerülte el, egyébként minden nyomorúság, ami egy ló életében adódhat, előtte áll. Megígértette

a kantárszárat görcsös ujjakkal markoló új tulajdonossal, hogy jól fog bánni a lóval, ő pedig mindent megígérve elporoszkált a lóval, melyet az öreg egykor a közösbe ingyen adott, de végül pénzért sem tudott visszaszerezni.

Hát ilyen, kétesnek mondható szerencsében a Nanci nem részesült, már csak azért sem, mert a Csinos hatéves volt, a Nanci pedig huszonhét. A várakozás idejét a cimborák egy része új almaszerzésre használta, néhányan pedig a kovácsműhely felé iramodtak, hírt hozni a helyzet alakulásáról. Alig oszlott szét a csoport, a kovácssegéd befordult az útra a lóval, úgy, ahogy a fiúk Tominak előre elmondták. Frissen patkolva, a körmei kocsikenőccsel csillogásra fényesítve, új kötőféken vezetve. Az öreg dámát azonban ez a cicoma, ez a kivételes bánásmód nem hatotta meg, mélyre hajtott fejével lépdelt a kovácssegéd mellett. A várakozó fiúkhoz érve azonban hiába biztatta őket a kovácssegéd lovaglásra, még Tomi, a városi gyerek is érezte, hogy a lovaglást mellőzni kell. Gyalogmenetben indultak a tyúkfarm felé, pedig nem is olyan régen még hárman sarkantyúzták a Nanci oldalát mezítelen sarkaikkal,

amikor is a hámból kifogva ebédre igyekeztek vele. Akkor is nagyon megfontolt, nyugodt tempóval ballagott, nem zavartatta magát, parancsot nem fogadott el tőlük, nem hagyta magát rászedni, mint egynémelyik fiatalabb társa. Dodi és Rudi jól ismerték a lovakat, a kocsira felkapaszkodó gyerekeket ostorral fenéken csípő gazdáikat nem kevésbé. Néha elégtételt vettek az izgága, gyerekek közt bíraskodó, az ebéd utáni fröccsöt iszogató lócsiszárok némelyikén. Halk parancsszóra, a felnőtteket utánzó nyelvcsettintéssel elindították a fogatot, majd Mennek a lovak! kiáltásokkal futásra ösztönözték a poharát káromkodva otthagyo kocsist.

Ilyesmi a Nancival nem történhetett meg, ő nagyon szelíd és csak a gazdájának szót fogadó igásló volt. Ballagtak hát az úton, közben a kísérők csoportja kiegészült az innen-onnan előkerülő cimborákkal, és kerékpárján lassan gurulva utolérte őket a szövetkezet elnöke is, vállán a céllövészetre használt kis-puskával.

Ő volt a lovak kivégzésének a végrehajtója. Némelyik házból is csatlakoztak az egyre gyarapodó csoporthoz, a lovat megsajnálni, utána pedig a húsából néhány kilót bebizto-

sítani. Ilyen vegyes csoporttá növe érték el a tyúkfarmot; a fiúk állandóan a ló mellett szaporázták a lépést. Befordultak a kapun, az ott dolgozó asszonyok már hozzászoktak a lovakat kísérő csődülethez, szorgalmasan tüzeltek a katlanok alatt. Az egyikük fél vödör friss darát tett az udvar közepére állított ló elé, hogy nyugodtan eszegessen, az odavezetett lovak mindegyikének kijárt az utolsó falat, de ebben is volt egy kis hátsó gondolat – ezzel könnyítették a lövész dolgát.

A kovácsinas megveregette a ló nyakát, leoldotta róla az új kötőféket, a gyerekek pedig evésre biztatták, de ő csak állt az elébe rakott vödörnél, nagy, fényes, barna szemével figyelte a körülötte zajló zsidongást, amelynek akaratlanul a főszereplője lett. Egész lényéből áradt a szemrehányó szomorúság, és a sajnálkozó fiúk kimondatlanul is érezték, a ló tudja, hogy baj van, hogy a percei meg vannak számlálva. Nem nyúlt az elébe rakott takarmányhoz, nem törődött a jó szándékú, őt simogató fiúkkal, sőt az elszemtelenedő, lábait vagdosó tyúkok fehér hadát sem méltatta figyelemre, csak horkantott egyet néha-néha. A végrehajtó lövész megtöltötte a kispuska tárját az öt kis tölténnyel, a he-

lyére kattintotta, sőt a fémes kattanással záródó závárt is lezárta, de Dodi és a barátai még mindig a lovat babusgatták, evésre biztatva. Dodinak váratlanul eszébe jutott az utolsó szem cukorkája, egy szempillantás alatt kicsomagolta a papírjából és a lónak kínálta, melyet az habozás nélkül el is fogadott.

Hátraparancsoltak mindenkit a lövész mögé, ő még néhány lépést tett előre, ám ekkor meglepő dolog történt. Olyan meglepő, hogy még nagyon sokáig beszédtema maradt, ha lovakról esett szó. Ugyanis a Nanci homlokára irányított puskacső nem győzte követni a váratlan fejrázását, fejcsóválását. Elképesztő, sőt ijesztő volt Nanci erélyes védekezése, és a türelmetlenül leadott lövések csak a levegőt lyuggatták, így az ötödik lövés után csupán két találat indított vékony vércsíkot a ló homlokából. Az elnök rekedt hangon indítványozta, hogy hívják ki a csendőröket, mert az öreg lónak olyan erős, vastag csontból van a koponyája, hogy a lövés nem bírja átütni. – Vagy pedig valami más is lehetséges – tárta szét a karjait. Teljesen elbizonytalanodva töltötte újra a tárat, reszkető kezéből néhány töltényt a földre hullajtott izgalomban.

A ló homlokából folyó vér vékony csíkban csordogált a földre, az előtte álló vödörbe, a körülötte várakozó tyúksereg rikácsolva tolongott, hogy minél többet megkaparint-hasson belőle. A véres jelenet láttán viszont elhalt a zsibongás a kíváncsi, bámész társaság soraiban; az addig hangoskodó, hányaveti megjegyzéseket tévőkbe is belefojtotta a szót a ló sikertelen kivégzése. Csak az örökmozgó, tar fejű Rudi szorgoskodott, összekapkodta a földre szóródott, kilőtt töltényhüvelyeket. Odasompolygott Dodihoz és a tenyerét mutatta, hogy mindet megtalálta. Ő azonban a szemét dörzsölve csak némán bólintott, hogy rendben van – mert egy szót sem bírt magából kipréselni, annyira kaparta a torkát a kimondatlan sajnálat keserősége, sőt ebből a tehetetlen keserűségből a szemébe is jutott, elhomályosítva tekintetét. Ennek elmaszatolásával volt elfoglalva. A ló pedig nem törődve az elnémult, bámész csoporttal, a vérét csipegető tyúkhaddal, elemi erővel falni kezdte a vödörből a vérével keveredő darát, szerteszórva a körülötte tolongó tyúkokra. Akkor érte a szinte célzás nélküli, életét kioltó lövés. A bámész tömeg újra megtalálta a hangját, egymást túlharsogva

tárgyalták a hihetetlenül okos, öreg Nanci cselezését. Végre Dodinak sikerült szárazra dörzsölnie a szemét. Érdeklődést színlelve hallgatta a hitelesnek tűnő magyarázatokat, melyek jórészt igazak is voltak; ám az is tudott volt, hogy az öreg dáma hihetetlenül torkos volt, parancsot csak a gazdájától, de édességet bárkitől elfogadott. Az volt az igazság, hogy a Nanci a fogaira felragadt cukorkát akarta érthetetlen fejrázásával leszedni... Elmúlt hát a véres, lidérces varázs, és a fiúk olyan hirtelen hagyták el az udvart, mint a verébcsapat, amikor a karvaly váratlanul közéjük vág.

III.

Szótlanul indultak a kis erdő végét szegélyező barackos irányába. Itt már újra sütött a nap, a tarló felett hőhullámok hömpölyögtek, a fiúkban engedett a keserűség torkot markoló szorítása. Huhogj! – mondta Dodi Rudi felé fordulva, és egy toppanással megállította a kis csapatot. Rudi torkát köszörülve hegyeset köpött jobbra-balra, két ujját a szájába dugta, s ím: egy öreg gőzmozdony sem süvöltött volna különbet. Miután elhalkult a második akkord – az avatatlan fül az erdő visszhangjának vélte volna a választ –, a társaság rövidesen teljes létszámban folytatta az útját. Gonosz emberek, tértek vissza Tomi gondolatai a tyúkfarm udvarára, ahonnét megfontoltan, lassan ballagott ki Feri, az elmaradt negyedik cimbora. Rövidnadrágja, tornacipője ugyanolyan kopott volt, akár a társaié, de velük ellentétben mindig komótosan indult, mindig ráért, a közösen kieszelt csínytevésekben azonban fenntartás nélkül részt vett; ahogy a fiúk egymás között mondogatták, ő volt a csavargárban a munkafékező.

Alig várták, hogy odaérjen, máris meglódtak, sietve nyújtották a lépést, hogy a kése delmet behozzák.

Valahol itt van az öreg, érzem a pipadohány füstjét – dörmögte Dodi az orra alatt. Nem léptek talán húszat sem, és az öreg előbújt az erdőszéli bokrok közül. Hajlott hátú, keskeny vállú, a múlt idő súlyától roskatag termetű ember volt a barackos őre, pipafüst festette sárga színű bajusszal, szaporán hunyorgó, vizenyős szemekkel. Markában tartotta a görbebotját, akár a kardot, a fiúk megtorpantak. – Ej, ti latrok, hova rohantok, honnét nem akartok lekésni? – dörmögte. – Dicsértessék! – köszöntötte Rudi olyan hangerővel, hogy az felért egy ordítással. Egyébként is szívesen köszönt hangosan a felnőtteknek; sok turpisságát megbocsátották neki ezért a jó tulajdonságáért, ám ha a helyzet úgy kívánta, bármikor sírva tudott fakadni, keservesen zokogva – mogyorónyi könnyek csordultak alá az arcán, többnyire kellő részvétet biztosítva magának ezáltal.

Mivel az öreg az útjukat állta és zokogni még nem volt miért, Dodi vette át a kezdeményezést. – Mint az Isonzónál, hallotta? –

hadarta az öregnek. – Hét lövéssel lőtték agyon a Nancit. – Ne beszélj számárságot – torkolta le az öreg. Tétova, lassú mozdulattal megvakarta a füle tövét, mivel erősen nagyot hallott, nem tudta hamarjában eldönteni, hogy ugratják-e a fiúk, mert a hét lövést sokallta. – A lónak elég egyetlen lövés – dörmögte a pipaszár mellett, már békülékenyebb hangon. – Különben is honnét tudnátok, hogyan harcoltunk az Isonzó mellett, talán az iskolában tanítják? – Megjárta az öreg az első világháború frontjait, büszke is volt rá nagyon, hogy azt a véres nyomorúságot épen megúsza. A régi emlékektől megjött a beszélőkedve, így már Dodi bízott benne, hogy megkóstolhatják a korán érő barackot. Sőt az is megtörténhetett, bár nagy valószínűsége nem volt, hogy új, addig nem ismert háborús történetet hallhatnak. A háborút megjárt öregek szívesen szórakoztatták egymást a fronton átélt harci kalandjaikkal. Ja, akkor az emberek még beszélgettek, sőt meséltek egymásnak, és a többségük arra volt igazán büszke, ha a hallgatóságával hihetően előadott, alaposan kiszínezett, ám soha meg nem történt kalandot sikerült elhitetniük.

Mivel az öreg a lókérdést kurtán lezárta s visszaült az erdőszéli korhadt tönkre, Dodi is átnyergelt a háborús témára, és rövid negyedóra alatt megvítak néhány első világháborús győztes ütközetet. Amikorra a sebesülés és a fogság lélegzetelállító története következett, Dodi és Rudi szeme összevillant. Fél perc múlva Rudi olyan lendülettel kuporodott a fűbe, mintha egy vérfagyasztó csata kellős közepébe került volna. Utána pedig meggörnyedve, két kezét a hasára szorítva besurrant a bokrok közé. Néhány félreérthetetlen hangfoszlány tört át a bokrok szövevényén, túlharsogva a „csatazajt”, s ez az öreget visszatérítette a jelenbe. – Hogy a fene esne beléd, kotródj beljebb az erdőbe, van ott hely elég. – Elgondolkozva nézte a levegőben szállongó pipafüstöt, és mivel a hallgatás kezdett hosszúra nyúlni, a fiúk attól tartottak, hogy társuk távolléte nagyon feltűnő lesz.

Az öreg magába mélyedve pöfékelt, gondolatai a szekrénye kis fiókjában lapuló, gondosan becsomagolt, színehagyott szalagokkal díszített világháborús kitüntetései körül bolyongtak. Ezerszer volt az élete veszélyben, amíg azt a hat érmét a zubbonyára tűzték –

ez maradt a régi dicsőségből, meg a nagyobb részt bakancsszíjja szabdalt katonade-rékszíj maradványa. – Drágán adták azokat a kitüntetések – fejezte be hangosan a tünődését, félbeszakítva a fiúk egymás között pusmogva folytatott tervezgetését a további teendőkről. Rudi még nem került elő a bokrok közül, s bár Dodit szórakoztatták a katonatörténetek, Feri és Tomi már türelmetlenül fészkelődtek. A további terveikben halálszat és fürdés szerepelt, ezért erősen unták az erdőszéli ácsorgást.

– Miből voltak azok az érmék – kérdezte Dodi, inkább azért, hogy a társalgást továbbvigye, mint kíváncsiságból. A nagyapjának szintén pihent a katonaláda alján néhány, a bátorságát elismerő érem, hát előre tudta az öreg válaszát, így bővítette a kérdést. – Aranyból is készítettek kitüntetések? – Olyanról nem hallottam – vallotta be az öreg –, csak az ezredzászló rojtjai voltak aranyból, de arra nagyon vigyáztak, állandó őrség állt mellette – tért el a témától. Dodi azonnal az aranyrojtokra kérdezett rá; az ilyen korú fiúk képzeletében az arany, függetlenül a mennyiségétől, mérhetetlen kincsként él... Az idősebbek körében szép szám-

mal keringtek mendemondák az évszázadokkal korábban elrejtett és a szerencsés kincskeresők által megtalált kincsekről. Gyakori beszédtema volt a meggazdagodásról ábrándozó falusiak körében, és ami nagyon lényeges, a fiúk ezeket a meséket el is hitték, bár egyikük sem találkozott e szerencsésekkel, s a szüleik és a nagyszüleik is csak hallottak róluk. Ám az ilyen apróságokkal a fiúk nem törődtek. A legfontosabb szabályhoz tartották magukat, amely szerint a kincseket állandóan keresni kell. Ezért volt a heves érdeklődés, de az öreg már megunta a dicső háborús történeteket, a fiúk félszeg ácsorgását, leemelte molyrágta, szutyokkal, zsírral átitatott kalapját, és Dodi kezébe nyomta. – Álltok itt, mint a ministránsok az oltár előtt. Eredj, szedd tele barackkal, hozd ide, és itt megeszitek, hiszen avégett jöttetek! Utána pedig mehettek a dolgokra. Annak az akasztófára való cimborádnak pedig mondd meg, ha lerázott barackot találok a fák alatt, a füleit leszaggatom. – Ez egyenes beszéd volt. Az öreg csősz becsületén nem esett csorba, rajta kívül nem látta senki, hogy a fiúk alapos kóstolót vettek a szövetkezet korán érő barackjából. Amikorra végeztek a lak-

mározással, Rudi is bő készletet halmozott fel a gyümölcsből, hogy az esti libalegeltetés-kor a lányokat is megvendégelhessék, és a jóindulatukat apró szívességek elvégzésére elnyerjék.

Megköszönték hát az öregnek, hogy megvendégelte őket, keresztülvágtak a keskeny erdősávon, s rövid bolyongás után elérték az erdőn túli kukoricatábla túlsó szélét szegélyező határi utat. Néhány erőteljes fütttyentésre előkerült a „hasfájós” Rudi, némileg maszatosan és ragacsosan a baracktól; öntudatos büszkeséggel mutatta meg az estére felhalmozott ínycséget, mely gondosan elrejtve egy útszéli szilvafa tövét borító bokor sűrűje alatt lapult. Válogatott gyümölcs volt valamennyi, Trézsi néni, a gyümölcsöt árusító kofa bízvást elmehetett volna vele a hétvégi vásárra.

Kis kitérővel útba ejtették a faluvégi kavicsbányát, alaposan válogatva teleszedték a zsebeiket apró, parittyába használható kavicssal, és utána sietősen rátértek a Duna felé vezető útra. Nagyon csábította őket a halászat és a fürdés, de elsősorban az utat szegélyező, hatalmas lombkoronájú akácok rejtekében tanyázó verébcsapatok; szó sem

lehetett sietésről, fától fáig cserkésztek és lövöldöztek a rejtőzködő verebekre. Az igazsághoz tartozik, hogy az út felénél sem tartottak, amikor a nadrágzsebeiket terhelő „lőszer” elfogyott, ám egyetlen veréb testi épsége sem károsult; igaz, nem is ez volt a tét, hanem a vadászat, a kaland.

Letértek az útról, átvágtak az akácokkal szórványosan árnyékolt, lekaszált réten, és az utolsó métereket futva tették meg a hatalmas fűzfákkal szegélyezett Duna-partig. Enyhén lejtő, kavicsos volt a meder széle, eszményi hely a fürdőzésre, mert be lehetett gázolni a kanyarulatokban jócskán kiszélesedő, éppen ezért sekély vízbe. Pillanatok alatt leszórták magukról ruháikat, és vidáman lubickoltak a langyos, sodrás nélküli vízben. Bölcs szülői parancsra, de főleg a saját tapasztalatukon okulva – annak ellenére, hogy mind a négyen jól úsztak –, csak derékig érő vízben viháncoltak. Jól tudták, hogy beljebb számolniuk kellene a sodrás hihetetlen erejével. Úszkáltak a víz színén, a víz alá merülve kagylókat kerestek a kövek között, de a jól ismert és biztonságos területet nem hagyták el. Nagyon kellemes szórakozás a fürdőzés, de a legártatlanabb dolog-

nak tűnő pancsolás is veszélyt rejthet; a pilanatnyi figyelmetlenségnek hosszú kortyokban nyelt Duna-víz az ára, tapasztalták a fiúk ezt a kellemetlenséget is néhányszor. Vigyáztak hát egymásra éberen. A hideg folyóvíz gyorsan lehűtötte őket, rövidesen jólesett nekik a tűző napon szárítkozni, utána pedig a fűzfák árnyékában hűsölve kellemesen lustálkodni.

Felfrissültek, kipihenték magukat, majd az egyik fűzfa odvából előszedték az egyszerű, mogyorópálcára szerelt horgászkeszszéget. Dodi Ferivel csaléteknek használható szitakötőket fogdosott, Rudi Tomival pedig hosszabb gyalogtúrára vállalkozva megsütemendő tejes kukoricáért indultak. Kézre került az első szitakötő, Dodi óvatosan babrált a halak kedvencével, de az szemlátomást nem akart csalétekké nemesedni, úgy belemart Dodi ujjába, hogy fölszisszent a fájdalomtól, de végül is a horogtűn parádézott és máris a vízbe csobbant. Az úszóka lassan sodródott, elfogyasztotta a zsinór hosszát, ezért Dodi visszahúzta és újra a sodrásra bízta. A művelet néhányszor megismétlődött, és a mogyorópálca vékony végének a remegése már alábbhagyott, jelezve, hogy

bár hal nincs a horgon, a halász kissé megnyugodott. Dodi szerint a létező legjobb csali a szitakötő, ezért meglehetősen értetlenül figyelte a sokadszor leúsztatott horgászkeszségét, mely olyan közömbösen sodródott a vízen, mintha halak nem is léteznének a széles folyóban. Ferinek nem sikerült újabb szitakötőt fognia, néhány szöcskét szorongatott a markában, leült az apró fűvel és ritkán nőtt nefelejccsel borított partra; Dodi állva várta a halászszerencsét. Tekintetük önkéntelenül követte a jókora színes tollal díszített úszóka sodródását, és szinte megdermedtek a meglepetéstől – a ráérően folydogáló víz alól akkora halfej bukkant elő, akár egy jókora köcsög, s hangos loccsanással elnyelve az úszókát eltűnt a mélyben. Abban a pillanatban a rövid zsinórral szerelt bot ívbe hajlott, de kibírta a váratlan rántást, mert Dodi ösztönösen, teljes erejével bevágott; a nagy rántásnak meg is lett az eredménye, a zsinór süvöltve vágódott a fölöttük álló fűzfa lombjai közé, leszedhetetlen gubancot képezve a vékony ágakkal. A fiúk egyelőre hagyták a zsinórt ott, ahol volt, egymás szavába vágva tárgyalták a pillanatokig tartó, ám nem mindennapi látványt. Sokáig sajnálkoztak felet-

te, hogy a hatalmas, ám szerintük hihetetlenül ostoba hal a szitakötő helyett a libatollal díszített úszókát részesítette előnyben. Az izgalom csillapodtával arra a következtetésre jutottak, hogy az óriáshal gyűjtőssá aprította volna a mogyorópálcájukat.

Napirendre tértek hát a kalandjuk felett, s a fára felmásзва kiszabadították a horog-zsinórt. A folyással szemben új halászhelyet kerestek, és ímmel-ámmal megint halászni kezdtek, de mindkettőjük gondolatait az elszabadult nagy hal foglalkoztatta. Pedig kaptak a halak a szöcskékre is; amikor Rudiék megérkeztek a kukoricával, tizenegy, zsinórra fűzött tenyérnyi hal lobácsolt a sekély vízben egy kiálló gyökér csonkjához kötve. Első hallásra hitték is, nem is két cimborájuk halászkalandját, ám amikor a tizenegy kishalat a zsinóron a vízből kihúzták és Dodi azt javasolta, engedjék szabadon őket, látták, hogy alaposan lehangolódtak. Úgy is történt, még Rudi is csak formálisan zsörtölődött. A fiúk közül egyedül ő szerette a nyáron sült halat, az odvas fűzfa belsejéből már elő is szedte a gyufát meg a paprikaszacskót. Pár pillanatig a fültövét dörzsölte a gyufásdoboz sarkával, majd helyretette a

dolgokat. – Engedd el őket, a fene egye azt a nagy halat, hoztunk elég kukoricát, csak bírjuk megenni. – Tomi a tűzrakással foglalatzkodott, meg kellett ám adni a módját, csupán egy gyufaszálat akart elhasználni – ahogyan a falusi barátaitól látta. Eltakarította a régi hamut a négy hasábfával körülkerített tűzhely közepéről, némi száraz fűvet tett az aljára, utána a bodzabokrok száraz ágvégeiből tördelt, arra pedig akácfa ágait rakta, egyre vastagabbakat, majd az ághalmot egy szál gyufával meggyújtotta. Néhány könnyed fűvás után egyre nagyobb lángnyelvek bujkáltak az ágak között. Rudi szakszerűen álogatta körül a tüzet kukoricacsövekkel, rajtuk hagyta a zöld csuhét, s amikor az leégett róla, elkészült a legízletesebb, saját levében, gőzében megsült kukorica.

Eszegettek, beszélgettek, a lustálkodásra csábító csendet csak a mindent betöltő gerlebűgás „zavarta”. Elszótlanodtak, még szunyókáltak is, csak Rudi sütötte kitartóan a kukoricát. Az alkonyat előhírnökeként hűs légáramlat mozdult a fák alatt, eszébe juttatva a heverésző társaságnak a következő elvégzésre váró feladatot. Eljött az ideje, hogy tarlóra hajtsák a libákat. Tomi vizet merített

az ürgeöntésre is használt vödörbe, és a még parázsló tüzet gondosan eloltotta. Feri elrakta a horgászfelszerelést, és a táborozás többi kelléke is a fűzfa odvas rejtekébe került. Tomi és Rudi pedig takaros kis csomagot készített a megmaradt sült kukoricából, egy vékony szilfaágról lehúzott hánccsal ügyesen összekötötték, még kézhez álló fogantyút is fabrikáltak, hogy könnyebben vihessék, és sietve nyújtották a lépést hazafelé. A falu szélén elváltak, hogy minél előbb útnak indíthassák a már türelmetlenül gágogó libacsapatokat; csak Dodi loholt árkon-bokron keresztül, hogy az öregnek elvigye a még meleg, illatos sült kukoricát az érdekes történetekért, a barackért, meg hát mozdult benne egy kis büntudat is, amiért visszaéltek a jóindulatával. Percek alatt odaért az erdőszéli őrhelyre, de az öreget nem találta ott, és idő hiányában nem is kereshette. Felakasztotta a csomagot az ágcsomokra az öreg görbebotja helyére, és rohant haza... Rövidesen a libái után ballagva a hagymazölddel ízesített kenyerét eszegette. Nem volt éhes, de a nagymama kínálását el kellett fogadnia, akárcsak rosszalló zsörtölődését is a késés miatt; ugyanis minden igyekezete ellenére ő

lett a sereghajtó, az utca üres volt, a többiek már jó ideje elmentek; s ami nem elhanyagolható körülmény, elfoglalták a tarlón a legjobb helyeket, ahol a libák rövidesen jóllakhattak. A tarlóra kiérve felmérte a helyzetet, a legelésző libák között lavírozva a csapatával végül is elfogadható helyet biztosított a számukra. A szomszéd libacsapatok szemtelen gúnárjait a botjával tartotta távol, ám a „viszály” csak addig tartott, amíg valamenyny csapatt el nem foglalta a helyét a tarlón. Utána már szent volt a béke, a libapásztorok mehettek játszani; társasági esemény volt ám a libák őrzése, a falu gyerekhada ilyenkor kint a határban szórakozott, rajcsúrozott, a környéken lévő gyümölcsöt vagy a dinnyeföldet dézsmálta; dinnye, szőlő ugyan minden ház kertjében megtermett, de a csőszökkel ingerkedőket izgatta a rabló-pandúr játék.

Amikorra a nap leszállt az égi magasságból, érintve a távolban kéklő hegyvonulat csúcsait, elmúlt a rekkenő hőség. Hűs légáramlat mozdult, a tarlóvirágon döngicsélő méhek egyhangú zümmögése észrevétlenül elenyészett, csak a fűrjek fáradhatatlan pitypalattyolása hallatszott. Ugyanilyen fárad-

hatatlanul követte Dodi társaságát a barát-
nője, Évike; mi tagadás, kedves, figyelmes
törődése a hősünknek nagyon jólesett, bár
állhatatosan kitartó közeledését a barátai
társaságában restellte, és néha szégyenében
„bokáig” pirult. Mivel a lenyugvó nap bá-
gyadt, de még vakító sugarait a szemébe
szórta, tenyerét ellenzőnek tartotta, hogy ba-
rátai hollétét megállapítsa, ám a szeme sar-
kából a közeledő kislányt is figyelte. Évike
öltözködésében és viselkedésében volt egy
kis kimértség, és a társaságával olykor na-
gyon is tudta éreztetni az eltérő véleményét,
annál inkább szembetűnő volt a Dodi iránti
kitüntető figyelme. Mivel szégyenlős lovagja
zavarában képtelen volt társalgást kezdeni,
könnyed hanghordozással ő kezdte a beszél-
getést. Egész napi elfoglaltságáról faggatta a
fiút, igyekezve bevonni őt a társalgásba, és
csillogó zöld szemei állhatatos kitartással ke-
resték a fiú tekintetét, amikor az a délutáni
halászkalandját mesélte, mi tagadás, kissé
kiszínezve a történetet. Sőt, még lófarakba
kötött lenszőke haját is megsimogatta hálás
hallgatójának, miközben fogócskázó társaik-
hoz értek. Rudi egy szalmakévéen ülve biztat-
ta a többieket; Dodinak a derék cimborá

megpillantása azonnal a délutáni barack-szerzeményt juttatta az eszébe, de Évike kérésére néhány kör erejéig fogócskázni kezdett, és számíthatott vele, hogy a barátnője az egész rohangáló társaságból csakis őt akarja majd elkapni. Ami nem kis kihívás volt, mert Évike ugyanolyan jó futó volt, akár a fiúk. Megkezdődött a hajsza, ám Dodi, sőt rövidesen Tomi és Feri is „pihenni” kényszerült. Lehuppantak a szalmán trónoló Rudi mellé, de rövidesen felszedelőzködtek és szapora lépésekkel otthagyták társaikat. Pár perc alatt odaértek az elrejtett barackhoz, ám keserű csalódás érte őket, a barackjukat felfedezték. Nem holmi barackra éhes vásott kölykök, a jól eldugott rejtek helyet hangyák fedezték fel, és a fiúk nagyon is tudatában voltak a következményekkel. Ezért minden egyes barackot átnézve rakták a keblükbe. Dodi azonban nem hitt az eljárás helyességében, csak a zsebeibe rakott néhány válogatottan szép és érett gyümölcsöt. Alig indultak vissza, beigazolódott, hogy előrelátása helyes volt, cimborái a felnőtteket is meghazudtoló módon szitkozódtak, ám az érett gyümölcsből előbújó és veszettül csípő hangyák ellen a szitkok özöne vajmi keveset

segített. Akár az izzó cigarettavég érintése, olyan fájdalmas volt a hangyák marása. Nyújtották a lépést nagyon, hogy a terhüktől mihamarabb megszabaduljanak. A rajcsúrhoz érve földre szórták a keblük tartalmát, hogy a beléjük csimpaszkodó hangyákat minél előbb lesöpörjék magukról. A barack a köréjük gyűlt csődület zsákmánya lett. Dodi és Évike is eszegetett, vagyis Dodi inkább csak kínálgatott. A zsebében hozott barack kevés volt, csak jelképezte a jó szándékot, az ifjú gavallért mégis elbűvölte a kislány elégedettsége és vidámsága, amellyel a figyelmességét jutalmazta.

Észrevétlenül repült az idő a kellemes társaságban, de Évike, bár az élénk taglejtések kíséretében előadott barackszerzés történetének ecsetelésénél „csupa fül” volt, Dodi hadonászó karját finoman megérintve elvágta a történet fonalát. – Elindultak hazafelé a libáink. Mennem kell. – Zöld szemei évődő vidámsággal hunyorogtak, ám Dodiban megrekedt a szó, hiába érezte, hogy valamit mondania kellene: szellemesen okosat vagy könnyeden vidámat, de semmi nem jutott az eszébe; pedig ne gondoljuk, hogy holmi szűkszávú, szégyenlős legényke volt ő, a fel-

nőttek is kedvtelve hallgatták a korát meghazudtoló beszédét; mégis, Évike társaságában csak szánalmas, kétszavas mondatokban volt képes értekezni. Ha meg túltette magát kezdeti zavarán, szószátyár módon áradozott. Emiatt olykor szégyenkezett, így aztán ha tízedszer találkoztak is naponta, előlről kezdődött az izgalom, sőt a zavara nőtön-nőtt. Ez járt az eszében, amíg a távolodó kislányt figyelte. Csak akkor ért el tudatáig, hogy már az alkony bontogatja a szárnyait, a tarlóvirág erős, édeskés illatától telített a hűvösödő levegő, és mindent betölt a tücskök halk, mégis átható zenéje. Néhány denevér libegett a tarló felett nesztelen szárnyalással, az est közeledte csalta elő őket. A libacsapatok viszont hazakészültek, felsorakoztak, katonásan menetelve a falu felé. A falu végén a dicső négyes gyors haditanácsot tartott, megbeszélték a másnapi fontos és halaszthatatlan teendőket. Utána négyen négy irányba indultak, és amikor hazaértek, a falu felett lágyan szárnyalt az esti harangszó, besötétedett.

IV.

A milyen fáradhatatlanul mozgékonyak voltak a fiúk napközben, legalább annyi noszogásra volt szükség reggel, hogy a rájuk háruló teendőket időben elvégezzék. Dodit is a nagyanja türelmetlen zsörtölődése „húzta” ki az ágyból; este az alvást elpocsékolta, haszontalan időtöltésnek tartotta – a reggeli ébresztést pedig a legkellemetlenebb tortúrának az egész napi teendők sorában. Gondolatai csak a reggeli elköltése után zökkentek a megszokott kerékvágásba. Megitatta a két kecskét, elindította őket a legelőre. Vagyis az egyszerűség kedvéért szélesre tárta előttük az utcaajtót, és a két szakállas mérsékelt tempóban indult a mindennapi betevője után, maguk mögött húzva a kipányvázáshoz szükséges kötelet. Értelmes állat a kecske nagyon; amíg Dodi a velük együtt az utcára surrant tyúkokat visszahajtotta az udvarra, az ínycenc kecskék bekocogtak a szomszéd kitárt kapuján, és a folyosó ablakában viruló muskátlikból alapos kóstolót vettek. Ráadásul egyikük mohóságában a muskátlit

cserepestül az udvarra rántotta, így a nagy puffanásra előkerült a szomszédné. A kecskéket kiebrudalta az udvarról, sőt kis híján a meglepődő kecskepásztor is „lovaggá” lett ütve, mert a felbőszült asszonyság seprűje veszedelmes közelségben kalimpált a feje felett. – Megmondom a nagyanyádnak, hogy nem vigyázol a kecskéidre – rikácsolta elfúló hangon, néhány gyors lépés után belátva, hogy a fiút elérni nem tudja.

A torkoskodó kecskék az étvágyukat alaposan kielégítve, szaporán poroszkáltak a faluvégi legelőjük felé. Dodi az első meglepetésből felocsúdva megjegyzés nélkül faképnél hagyta a hangosan lármázó kárvallottat, és tempós futással a kecskék után eredt, ismerve a nagy tőgyű szakállasok csínytevésre hajlamos természetét. Mivel szem elől tévesztette őket, komolyan aggódott, tartva tőle, hogy az állatai ismét valamelyik udvart vagy kertet dézsmálják. Ám arra vannak az ember barátai, hogy alkalomadtán segítsenek rajta! Rudi elfogta a szökevényeket, pórázukon fogva félrerángatta őket az út szélére, és a barátja rémült futásában gyönyörködött. Mivel Rudi végzett a zöldségeskert reggeli locsolásával, felajánlotta segítségét a

kecskék legelőre hajtásában. Nem volt teljesen önzetlen a felkínált segítség, mert a hátralevő út egy részét a kecskék hátán szándékozták megtenni. Csodálkoztak, hogy a felnőtteknek, főleg a kecsketulajdonosoknak nem volt ínyükre a lovaglási bravúrjuk, de végső soron nem zavartatták magukat. Adódó alkalommal felpattantak a hátassá kinevezett mekegőkre, és mezítelen sarkaikat ugyancsak szaporán használva ösztönözték sietésre „paripáikat”. Mivel Dodi testsúlya alaposan elmaradt a derék cimborája fölös kilóitól, „táltosa” nagyobb nehézség nélkül kocogott vele, sőt már ki is pányvázta a kecskét egy zsenge hajtású akácbokorhoz, ám percek múlva csak a kényelmesen ballagó másik kecske érkezett meg, lovasa nélkül. Dodi már a kötelet bogozta a következő bokorhoz, amikor Rudi az ellenkező irányból megérkezett. Szaporán törölgette izzadt üstökét, rövid megszakításokkal, félszavakban adta elő késésének okát. Az történt, hogy a túl súlyos teher cipelésébe belefáradt kecske leheveredett pihenni, sőt a második pihenőjét Rudi szerint indokolatlanul hosszúra nyújtotta, fektében kényelmesen kérődzni kezdett, hát ő néhány erőteljes rúgással igye-

kezett jobb belátásra bírni, sőt annyira beleélte magát a kecske sürgetésébe, hogy nem vette észre a közeledő lovas kocsi nyikorgását. Így rövidesen meggyőződhetett a lovak gazdájának az állatokhoz fűződő jó viszonyáról is. A legnagyobb sajnálatára a kocsis rárivallt, az ostorát suhogtatva. – Mit csinálsz azzal az állattal, te semmirekellő! – Rudi feleszmélt a kiáltásra, majd a hátán csattanó ostorcsapástól szinte szárnyakat kapott, s ha nem is repült, de teljes erejéből rohant, hogy a feldühödött kocsis elől meneküljön. Ezért érkezett az ellenkező irányból. Pár szóban summázták a kialakult helyzetet: nem értékelték túl, de mindenesetre alá sem becsülték a kocsis feltűnését. A gyerekek bírájaként szívesen fellépő, emberkerülő vénlegény tetszelgett az állatvédő szerepében – pedig még a két deci borát is társtalanul itta meg a kocsmában, csak a lovaival szokott társalogni. Azt is olyanformán, hogy: vigyázz magadra, Kесе, mert adok egy pofont. Ilyen szívélyes ember volt, és a fiúk biztosak voltak benne, hogy a történekről beszámol az illetékes helyen, de bíztak ékesszóló tehetségükben, abban, hogy valami mesével elkerülik, vagy legalábbis enyhítik a nagyszülői dorgá-

lást. Ilyenformán egyeztek ki magukkal, s az esemény folytatását a véletlenre bízva, máris rózsás színben látták a közeli jövőt.

Miért is ne! Erősen nyújtott lépésben igyekeztek a kavicsbánya felé, az úti céljuk csak egy lehetett, jobban mondva kettő: találkozni az ott időző és már türelmetlen füttyjeleket küldöző Ferivel, majd a zsebei-
ket Duna-kaviccsal, a csúzlihoz való lőszerrel megtölteni. Utána pedig irány a Duna, és kezdődhet a halászat! Ez volt a terv, de mint a tervek általában, némileg ez is módosult. Már közeledtek a falu végén lévő kavicsbányához, az alján szorgalmasan füttyögető cimborájukhoz, de a faluból váratlanul olyan ordítás hallatszott, hogy halatán a prédája után járó éhes oroszlán is elpirult volna szégyenében. Megtorpant a két cimbor is, de eszükbe sem jutott holmi éhesen sóvárgó állatkirály. Nagyon jól ismerték ezt a hangot. – Megjött a szomszéd faluból a zöldséges, ordít a szamara – öszszegezte a hallottakat Dodi, megvakarva a füle tövét. Nem szenvedett a füle viszketegségben, a tétova mozdulat a töprengés jele volt: talán érdemes lenne a portékáját áruló házalót megnézni.

Úgy is történt. Rudi és Feri váltottak néhány hollétüket pontosító füttyjelet, és noha a szamár ordítása esetenként túlharsogta a jeleiket, rövid időn belül hármasban igyekeztek, hogy a zöldséget áruló szamártulajdonos üzleti tevékenységét, de főleg a szamarát szemrevételezzék. A kétkerekű kordély elé befogott szamár jámboran ollózott a hatalmas füleivel, és ugyancsak meglepő volt apró mérete. A gazdája viszont tagbaszakadt, pirospozsgás, erősen kopaszodó, középkorú, a bor túlzott szeretetétől kissé rezes orrú, jópofa férfiú volt, aki a nála vásárló asszonyokkal szívesen eldiskurált bármiről, de arra azért ügyelt, hogy a kíváncsiskodók vásárlás nélkül el ne menjenek a fogata mellett. Megálltak a fiúk is a kordély közelében, természetesen őket a ritka látvány és az üzletkötések hangulata vonzotta. A kertész áruja számukra teljesen közömbös volt, a paradicsom, paprika, uborka minden ház kertjében megtermett, csak a szamaras kertész pár nappal korábban kínálta portékáját. Ráadásul a fiúk őszinte bánatára dinnye nem zöldellt a kordén – talán már túlادott rajtuk a kertész –, ezért csak bámészkodtak. Erősen pangott a kereskedés, csak az öreg Róza né-

ni turkált a paprikában félrecsúszott fejken-
dőjét igazgatva. Felfogott kötényébe rakos-
gatta a tetszetősen szép formájú árut, ám ha
kedvére valót talált a ládában, a köténye tar-
talmából visszarakta valamelyiket, ilyenfor-
mán úgyszólván az egész láda tartalma meg-
járta a kötényt, sőt rövidesen vissza is került
a ládába, így az üzlet mégsem jött létre. Ro-
zi néni egyre csak keresett, már a megértően
mosolygó, rezes orrú zöldségtermelő ábráza-
tán is átvonult a borulat, majd az addig nyu-
galommal álldogáló számár is türelmetlenül
kapált néhányat a mellső lábával, utána pe-
dig néhány mennydörgő ordítást is meg-
eresztett. Ám az öreg hölgy tovább keres-
gélt. – Teszek a keze ügyébe még egy ládát
– készségeskedett a taliga tulajdonosa –,
vagy legyen olyan kedves, árulja el, hogy mit
keres és máris a segítségére leszek. – Csípős
paprika kellene, de valóban csípős, a férjem-
nek csak az ízlik igazán. – Végre tisztázó-
dott az óhaj, a kertész beletúrt a szorgalma-
san átválogatott ládába, és előhalászott belő-
le egy paprikát. Nem volt sem szebb, sem
rosszabb a többinél, s hirtelen Dodi felé lö-
kött lapátnyi kezével. – Gyere ide, te gye-
rek! Kóstold meg a paprikát, és mondd meg

a néninek, hogy eléggé csípős-e. – Dodi, ahogyan azt a felnőttektől látta, leharapta a paprika végét, megvetően kiköpte, utána pedig a nyelve hegyével megnyalta a harapás helyét. Mintha eleven parázshoz ért volna a nyelve. – Nagyon csíp ez a paprika – adta a jelentést. – Erős, mint a dinamit – nyugtázta a kertész. Rozi nénire a dinamit említése nem gyakorolt megrendítő hatást, ám Dodi egyre szaporább csuklása nagyon szembetűnő és meggyőző volt, hát a vásárlás mellett döntött. – Ti pedig kotródjatok, a vásárlók nem férnek a kocsimhoz – „szívélyeskedett” velük a jó üzlet reményében boldogan vigyorgó „gyomkertész”. (Rudi nevezte így a szamaras taligást.) Tényleg kijött a szomszéd házból egy lány, bár nem lehetett tudni, hogy az utcán szaladgáló csirkéket akarja-e beterelni az udvarra, vagy a kíváncsiság vitte az utcára. A kertész figyelme máris felé fordult.

A fiúknak elégük volt már a bámészkodásból, elindultak hát libasorban – Dodi a sor végén, markában a leharapott végű paprikával, szemében a kín könnyével, sőt orrán is megjelent az egyre nagyobbodó orrcsepp, ráadásul minden lépésben kettőt csuklott is.

Szó, ami szó, alaposan megbosszulta magát a paprika megkóstolása. A napnál is világosabb volt, a számartulajdonos tisztában volt a terméke kiválóságával – azért kóstoltatta meg vele, hogy szemléltető bemutatót tartson. Az első gondolata az volt, hogy visszadobja a ládába kínjai okozóját, de hirtelen ötlettől vezérelve a szamárhoz lépett – pedig ő teljesen vétlen volt a dologban – és a leharapott végű paprikát a farka alá dugta. Szaporán kilépett, hogy beérje társait, pillanatok alatt utol is érte őket. A továbbiakban az események villámgyorsan követték egymást. Az első pillanatokban a szamár döbbenten hátranézett, a következőben pedig akkorát rúgott a kordé elejébe, hogy a szerterepülő deszkatörmelék a meglepett kocsist csaknem lesodorta üzletkötői magasságából. Mivel a kínjai nem csitultak, a boldogtalan szamár olyat rántott a kordén, hogy repült arról minden, szertehevert az út porában láda, zöldség, sőt Rozi nénit is elsodorta a váratlan nekilódulás, a pletykázó szomszédnéval együtt.

Bezzeg a pirospozsgás arcú kertész ábrázatáról is eltűnt a szín és a mosoly. Ijedtségtől kigúvadt szemekkel, káromkodva kapasz-

kodott gyepplőszárba-lőcsbe, s amikorra az útról az árokba ugráló fiúk mellett a fogat elviharzott, már egyetlen láda zöldség sem volt rajta, de a kocsis sem tartózkodott ott sokáig – a faluvégi kanyar őt is kibuktatta. Elképedve, félholtan tápáskodott fel, s üres tekintettel meredt a hozzá igyekvő, segíteni akaró fiúkra. Látszott rajta, hogy sejtelve sincs róla, mi történt. Kétségbeesett rohanása közben a szárnak sikerült megszabadulnia a csípős paprikától, igaz, hogy a kordé tartalma alaposan megsínylette az esetet, de ez a részletkérdés a derék szürkét egyáltalán nem érdekelte. Az égető fájdalom szüntével lefékezte rohanását, nagy füleivel ollózva, szemrehányó tekintettel várta a magát rendbe szedni igyekvő gazdáját. A kocsis persze végképp nem értette az ismét kezes báránnyá szelődült „táltosa” csínytevését. Felpattant a bakra, a fiúk is „felgallyaztak”, hogy a szerteszórt zöldségesládák felrakásában segédkezzenek. Minden ment, mint a karikacsapás, a szamár a halk szavú biztatásra elindult, szófogadóan kocogott a menekülésével ellentétes irányba, gond csak akkor mutatkozott, amikor a ládahalomnál meg kellett volna állnia – ott, ahol a papri-

kaadagját is megkapta. Hiába volt a százszor hallott parancsszó, esze ágában sem volt megállni, sőt vágta be kezdett, majd ötven lépés után megállt, mintha mi sem történt volna. Ám ekkorra a kertész béketűrésének pohara tajtékot vetett, akár a Duna tavaszi áradáskor, szerencsére dühkitörését némileg fékezte a fiúk jelenléte és az ostor hiánya, mely elveszett a nagy futásban. Mindenesetre a fiúk is jobbnak látták a dühöngő zöldségárust otthagyni. Szaporán megtöltötték az úton-útfélen heverő ládákat a szerte-szóródott zöldséggel. Rövid idő alatt végeztek, és már indultak is a kertek közé ékelődő, foghíjas kerítéssel körülvett, öreg akácfák alatt szerényen meghúzódó méhes irányába. A taligás még nem jutott dűlőre a szamarával, mert az már ott tartott, hogy nem indult sem előre, sem hátra. Rendes szamár szokás szerint megmakacsolta magát. – Kösse be a szemét, hogy ne lássa, hol állítja meg – adta a tanácsot Dodi, már a kerítésen belülről. – Mondasz valamit, kölyök – nyugtázta a tanácsot a kárvallott kertész, sőt még fűzött hozzá némi érthetetlen mormogást is, valószínűleg a szamár számlájára, de Dodi arra már nem volt kíváncsi, sietve trappolt a fák

alatt kanyargó ösvényen; nagyon élénk méhjárás volt, jobbnak látta hát mielőbb eltávolodni a kaptárak közeléből. Utol is érte a barátait, és a bokrok védelmében már mérsékelhették az iramot.

Előkerültek a parittyák a zsebekből, a kis társaság minden tagja önálló vadásszá lépett elő. A méhes parkszerűen gondozott területe szinte észrevétlenül olvadt bele a falu melletti kis erdőbe, elfogytak a gyümölcsfák, elmosódott az alattuk kanyargó ösvény, az utca poros forróságát jólesően hűvös erdei csend váltotta fel, igen, az erdő fái alatt még reggel volt, harmatosan tiszta illatú, tele egész napra elegendő, bizakodást erősítő nyugalommal. A leendő Nimródok pedig bokrokat kerülve, arcukra tapadó pókhálóval, merevre feszített nyakkal igyekeztek felfedezni a fák koronáiban a legapróbb mocanást, levélrezdülést, amely árulója lehet az ott rejtőzködő, számukra a teljes vadászszenvedélyt kielégítő zsákmánynak. Óvatosan cserkeltek a fák tetején burukkoló gerlék alá, amelyikük észrevette, tétovázás nélkül célba vette és „felé lőtt”, ám eltalálni nem tudták, csak Dodi lőjegyzékén szerepelt néhány leszedett veréb. Rudi is elmondhatta,

hogy már lőtt egy verebet. Tomi és Feri első zsákmánya még váratott magára. Egyik fától a másikhoz óvatoskodtak, egyre beljebb kalandoztak az erdőbe, és rövidesen keresztül is értek rajta, mert alig pár hektáros volt az egész. A meredek oldalú, régi Duna-meder alján nőtt a kis erdőcske, szántásra, vetésre alkalmatlan terepen, ezért megmaradt emberöltőkön keresztül. Nőtt benne néhány egyenes törzsű, hatalmas vastagságú öreg tölgy is, bármilyen erdőnek a díszére váltak volna. Az erdő többi fája szinte elveszett alattuk, ám az erdő azért erdő, mert az őszes fa hozzátartozik, meg a bokrok, a virágok.

Igen, a virágok is. A kis erdő fái között aprócska tisztás szorongott, rajta pedig a lombok között ferdén átszüremlő napsugarak néhány szál hihetetlenül mélykéek harangvirágot cirógattak. Dodi elmélázva állt meg közöttük, eszébe jutottak a szülei, az otthona és az erdő, amely a tisztás szélén álló házukat körülölelte. Ott is nőtt harangvirág, török szegfű – sőt árvalányhaj, melyet még nagyapja ültetett el az erdő szélén. Meg is csodálta a gyönyörű lengeteget minden hozzáértő erdőjáró, de azért a harangvirág is szép. Óva-

tosan, figyelmesen választott ki közülük néhány szálát, csokorba rendezte, vadkomló indájával ügyesen összekötötte, és már indult is, hogy a nagyanyját meglepje vele. Bízott benne, hogy pár perc alatt megjárja az utat oda-vissza, a társai elvadászgatnak vagy pihennek, amíg visszaér. Hadd örüljön a nagyanya a szép virágoknak, mindenképpen megérdemli őket. Kellemes, gondtalan vakációt töltött nála, a szabadság gyeplőjét gyönyörűen lazára engedve, és Dodi már többször úgy értékelte a faluban eltöltött napokat, hogy vétek lett volna elszalasztani őket. Amíg ezt meghányta-vetette magában, elérte a méhes kerítését, s itt eszébe jutott a kertész kálváriája. Megállt, hogy felmérje a helyzetet, de az utcán semmi érdekes látnivaló nem akadt; csak a kertész portékájából némi hasznavehetetlen halmocska emlékeztetett rá, hogy a szamár nem szereti a csípős paprikát. A kalandra gondolva csaknem fülig szaladt a szája, a jól sikerült csínytevés emléke felvidította, s a harangvirágcsokrot a melléhez szorítva már indult is...

De hirtelen váratlan dolog történt. Dodi egyenesen egy, a háta mögül érkező kerékpár elé lépett, szinte lelökve róla a gazdáját.

Meglepetten hőkölt meg, s az első pillanatokban ijedten meredtek egymásra... Mindenesetre elsőnek Évike találta meg a szavakat, mert hiszen ő volt a „gyorshajtó”, legalábbis ez volt Dodi összefüggéstelen szóáradatának a lényege. Meg is bicsaklott a mondókája, széles vigyorral pótolta a befejezését, majd mindketten hangos kacajjal oldották fel a feszültséget. – Eperért voltam a nagyanyámnál. Az anyukám epres rétest akar sütni – nyúlt a kerékpár kormányára akasztott kosarába Évike. – Megkóstolod? – Az eper jelenlétével Dodi az első pillanatoktól tisztában volt, kellemes illata körülengte Évike kifogástalan reggeli toalettjét. A kínálás szívélyesen hangzott, Dodi, kezében a harangvirágcsokorral, meglehetősen félreérthető mozdulattal közelített a kóstolót felajánló kislány felé. – Ez valamilyen vadvirág, ugye – kérdezte Évike. – Mert ilyen még egyetlen kertben sem láttam. – Most szedtem az erdőben – felelte Dodi, s mivel pillanatnyilag jobban érdekelte őt az eper a csokrocsonk harangvirágnál, hát Évike kezébe nyomta, hogy mindkét kezét használva beletúrhasson a kosárba. Ám a kóstoló elmaradt, mert a dolgok teljesen másként ala-

kultak. Évike átvette a csokrot, simogatott a tekintete, de még a hangja is. – Tényleg nekem szedted? – Hangjában az öröm leplezetlen fénye csilingelt, s Dodi tekintete tanácstalanul siklott hol a csokorra, hol a kislány makulátlanul tiszta zöld szemébe. – Nagyon örülök neki, ez igazán, ez hihetetlenül kedves tőled. – Az utolsó szavaknál kisé elfulladt a hangja, és Dodit pólója vállánál markolva szelíd erőszakkal magához húzta, majd a meglepetéstől alig ocsúdó fiúnak álomkönnyű csókot lehelt az ajkára. Bele is pirult egy kisse, ám cinkos zöld szemei ragyogtak a boldogságtól. Rövid simítással elengedte a fiú vállát, és elkerekedett a csokorral – vidáman, mint aki kincset talált. Azt is talált, hihetetlen kincset. Harmatosan üde, öröközöld hajtását az első szerelemnek. Dodit viszont a gyengédségnek ez a félreérthetetlen, lehengerlő megnyilvánulása, túláradó boldogsága megdöbbenetette. Kézfejjel megtörölte az ajkait, szemei kutatva keresték a netán számba vehető szemtanúkat, de az utca üres volt, s hacsak a háztetőn üldögélő galambok nem követnek el indiszkréciót – kettejükön kívül nem tud a dologról senki. A repeső keblű gavallérnak a szenved-

délyes igénybevételtől rojtos, sőt szakadt pólója alatt addig szunnyadó, ősi érzések mozdultak, melyek mindent legyőző, elsöprő erejével először kezdett ismerkedni...

Az eredeti elgondolását követve hazafelé vette az útját, bár nem volt vele tisztában, mihez is kezd a harangvirág nélkül; igaz, nem zavartatta magát túlságosan a kérdéssel: „mit és hogyan”. Nagyanyja portájához érve gondolkodás nélkül átvette magát a kerítésen, hajsza hímén a csirkéket etető nagyszülő hátán landolva; hangos kacagással nyugtázta annak dorgáló tekintetét, olyan volt, akár a kötőfékről szabadult kiscsikó – boldogan viháncolt, alig fért a bőrébe. Öles lépésekkel hagyta maga mögött a kertet, az udvart. A kapun kifordulva már az utcán trappolt, amikor eszébe jutott, hogy a halászházhoz elkelné egy darab kenyérből csalinak, ezért visszaroht, hogy a csalikészletét kiegészítse. Ment minden, akár a karikacsapás, számára mégis hihetetlenül hosszú időnek tűnt, mióta a csúzlizó társait odahagyva hazaindult; pedig ők az eltűnését észre sem vették. Még jó pár Duna-kavicsot ellövöldözött a társaság, amíg az öreg tölgy alatt rendezte sorait, hogy rövid pihenőt tart-

sanak. Rudi érkezett utolsónak, egy halom finomra érett őszibarackkal lepve meg a társait. Hozzá is láttak azonnal a finom gyümölcsnek, ám illő, hogy néhány mondat erejéig elidőzzünk a szerzeményénél.

Való igaz, a fiúk gyakran jobban tudták, hogy a falu kertjeiben a gyümölcsfák termése mikor válik élvezhetővé, mint maguk a kertek gazdái, és adandó alkalommal meg is dézsmálták azokat; a tilosban járás azonban nem léphette túl a jóérzés határát. Nevezetesen az idegen kert termését kóstolgatva szoba sem jöhetett, hogy jelentős anyagi kárt okozó mennyiséget vigyenek magukkal. Csak a helyszínen elfogyasztott, legfeljebb zsebbe, netán kebelbe rakott mennyiségről lehetett szó; a hangsúly a megszerzésen, a virtuskodáson volt. Az anyagi hasznot hozó nyereszkedést mélységesen elítélték; annak bizony faluhelyen is lopás volt a neve, és ez nem fért össze a falu lakóinak szigorúan erkölcsös neveltetésével; s ez alól a „vendégek” sem estek kivétel alá. Az őszibarackot eszegető cimborák nem voltak mind falusiak: Rudi és Feri helybéli volt, Tomi városból jött, Dodi egy erdészház lakója volt. Mindegyikük mást és mást értékelt a falun

töltött vakáció szépségéből, igazi barátság alakult ki közöttük.

Mindezt a szerzett gyümölcs elfogyasztása is ékesen bizonyította, mely meglehetősen hosszú időt vett igénybe, ugyanis még ültükben is dőltek a nevetéstől, mialatt Dodi előadta a kertész és szamara történetét.

Ha nehezen is, végül lezárták a kacagással és közbeszólásokkal gyakran megszakított elbeszélést, és elindultak a Duna felé vezető úton, hogy a nagy hal kifogásával megpróbálkozzanak vagy legalábbis kiterveljék a módját. Mindvégig kísérőjük volt az úton az erdei jókedv, amelyhez Dodinál még a csípős paprika nehezen szűnő égetése is társult. Kényelmes tempóban gyalogoltak az akáccokkal szegélyezett határi úton; a fák kellemes árnyékkal óvták őket a nap hevétől, az égen tenyérnyi felhőfoslány sem mutatkozott; a kék szín minden árnyalatát magába foglaló égboltot teljes egészében a nap uralta, egyre feljebb kapaszkodva, s mivel szellő sem rezdült, a hőség hovatovább kibírhatalanná erősödött. Ám a fiúk tarlók és vízpartok forróságán edzett, barnára érlelődött bőre semmibe vette a tűző napot, említésre sem méltatták. A nagy hal kifogását annál in-

kább. Egymás ötleteit túllicitálva fejtették ki a teljesen biztos, sőt a biztosnál is biztosabb kézrekerítési módokat. Abban egyetértettek, hogy a meglévő horgászfelszerelésükkel az óriáshalat partra húzni lehetetlen, szóba került egy jókora szárnyas varsa megépítése, húzóháló, sőt dobóháló használata is. Végző megoldásként katonai telefon szolgáltatva árammal is kiemelhetőnek vélték a csendes kis öböl lakóját. Szóval kivitelezhető tervben nem volt hiány, és becsületükre legyen mondva, olyat nem terveztek, amit ne tudtak volna végrehajtani. Kimondatlanul is tartották magukat a szóláshoz, hogy a terv nagysága mutatja az ember nagyságát.

Amikorra a számukra felettebb fontos témát megbeszélték, már a Duna közelében jártak; a használaton kívüli homokbányában félretették a halfogás körüli gondjaikat, mert nem tudtak ellenállni a csábításnak, tudniillik ama mendemondának, miszerint valaki kincset talált ott, valódi aranykincset, amely úrrá tette a szerencsés megtalálót. Annak dacára, hogy a fiúk az olyan jelentéktelen kérdést, hol és miként is uraskodnának, ha a szerencse rájuk mosolyogna, ritkán mentek el a helyi szóhasználatban „homoklyuknak”

nevezett bánya mellett, hogy időt ne szakítottak volna egy kis ásásra, keresgélésre, annak megbeszélésére, hogy ki, mikor és hova rejthette azt a fránya kincset, amit az utóbbi kétszáz évben sokan kerestek, de senki nem talált meg. Fákat, bokrokat kerülgető, gyommal benőtt út vezetett a bányába, melynek omladozó partjai három-négy métert szakadtak az alját is körbekerülő útig, néhány helyen elérve a talajvíz szintjét. Itt-ott galagonyabokor vagy akácfa csüngött a meredeken, csak néhány gyökérszáron himbálódzva, a megsemmisülésre várva. Merthogy a vékony rétegű termőtalaj és az alatta levő, szárazon pergő homok elfogyott, kifolyt alóluk. Bölcs szülői parancsra szigorúan tilos volt e partszakasz közelében tartózkodni, ezt a fiúk feltétel nélkül be is tartották. Nagyon romantikus része volt az a néhány hektáros területe a falu határának, ám a minden látható ok nélkül a mélybe szánkázó sokmázsás földkoloncok látványa óvatosságra intette a fiúkat. Hogy mindez nem üres szóbeszéd és gyerekelrettető kitalálmány volt, a faluvégi, akácfákkal és hatalmas jegenyékkal árnyékoltságot temetőben három gyereksír jelezte. A homokbánya közepén langyos vizű apró ta-

vacska fénylett az aljban meglepedett és néhány év alatt hatalmasra növő jegenyefák árnyékában, ám e szemet gyönyörködtető kis tó ugyanolyan alattomos veszélyeket rejtett, akár a leomló partoldalak. Felszínén a vize langyos volt, arasznyival lejjebb azonban hideg, akár a tavaszi hólé; belelépve görcs állott a fürdőző lábába. A felkavarodott vize pedig tele volt éles homokszemcsékkel, amelyek a szembe jutva kellemetlen köthártya-gyulladást okoztak. Nem is fürödtek benne, ha a Duna vize már megfelelően felmelegedett.

A szemnek szép hely álnokságával a fiúk tisztában voltak, és a legapróbb lazaságot sem engedték meg maguknak, pedig a hely csendes romantikája vonzotta őket. Az erdőben, a határban hangos szó gyakran hangzott el közöttük, de a bánya alján megilletődött, halk szavú suttogással tanácskoztak, mert megbeszéltnivaló téma ott is felvetődött. Ritkán volt köztük egyetértés abban, hogy hol keressenek, hol ássanak. Rudi felkapaszkodott az egyik terebélyes jegenyefa koronájának szellős magasságába az oda rejtett ásóért, Feri pedig lábfürdőt vett, amíg a tavacska iszapos aljára merített vödört partra

vitte. A partközelen ráérősen, de alaposan tisztára öblítette a lábait, persze teljesen feleslegesen, mert a vízből kilépve a bokáig érő poros homok úgy tapadt nedves lábaira, akár a mágnesre a vasreszelék. Dodi és Tomi a korábban ásott gödörnél várakozott, hogy ott folytassák a munkát, ugyanis a kincskeresés leírását taglaló könyvekből tudták, hogy az elcsüggedt, elfáradt vagy valamilyen okból megzavart társaságot csak néhány lapátnyi föld, néhány ásonyomnyi homokréteg választotta el a hön óhajtott siker-től, s a kincs a véletlenül odavetődő illetéktelen személyek birtokába került. Ezt elkerülendő, a régi ásásaik helyén kezdték a szorgoskodást. Két régi gödörben is csatakosra izzadtak az ásástól. Különösen a második lelőhely fárasztotta ki őket; elérték a talajvíz szintjét és a nedves homok súlya kezdett kifogni testi erejükön. Egyre gyakrabban váltották egymást az ásásnál és a púposra tetezett vödör kiemelésénél, ám a folyamatosan emelkedő vízszint végleg „elnyelte” reménykedésüket. Hangosan zihálva ültek a mellig érő gödör peremén, egyiküknek sem akaródzott megszólalni, a csalódottság, a fáradtság, főképpen pedig a kiábrándító valóság

ideig-óraig elvette a kedvüket. Ám az ifjúkori lelkesedés nem ismer akadályokat, rövid pihenés után a fiúkba is visszatért a bizakodás. – Az apám szerint – törölte le sörtéi közül a homokkal kevert verítéket Rudi – rossz helyen keresünk. Szerinte az erdő végén lévő lapos alján gyerekkorában éjszakánként lidércfény bolyongott, ott vetette fel magát a kincs. – Hogyan vetette fel magát? Keresték? Megtalálták? – záporoztak a kérdések. – Az öregem szerint a lidércfény lángjánál a kincs tisztul, de azt ő sem tudta, hogyan. Minden este összefogtak néhányan, a láng helyét kihegyezett vesszőkkel megjelölték, de gond volt, mert egyetlen éjjel közel harminc fellobbanás helyét karózták ki... Másnap felásták úgyszólván az egész lapos alját, mégsem találtak egy fia aranyat sem. – Dodi elgondolkodva nézett végig a homokbánya alján, az egész alig volt nagyobb a szóban forgó laposnál; a két kiásott gödör jelentéktelen vállalkozásnak tűnt az előadott történethez képest. – Lehet, hogy valóban rosszul csináljuk – toldotta meg Dodi az elhangzottakat. – A régi öregek a Duna hordalékából próbáltak aranyat mosni, néha sikeresen. Az egyszerűbb lenne, mint holmi ismeretlen

helyekre eldugott kincs után kutatni. Szerszámok kellene, érteni is kell hozzá, és egész nap vízben állni. – Apám szerint csámpás koldus volt az összes aranymosó – nézegette Rudi a vastag lábikráit. – Hát az nagyon kellemetlen lehetett, úgy a kettő együttesen – hagyta rá Dodi. – De meg lehetne próbálni másképpen is. Apád ért az aranymosáshoz, elláthatna tanáccsal, esetleg a szerszámait is kölcsönözhetné. – Ezermester az apám, ért az aranyhoz is – hagyta rá Rudi –, csak szerencséje nem volt hozzá, a szerszámait pedig biztosan nem kölcsönzi. Szerinte a szerszám hozzátartozik a szakmához, akár a tudás, melyet mindenkinek magának kell megszereznie. – Ezt legalább tudjuk, és az is egyértelmű, hogy ez a rengeteg homok itt körülöttünk mind a Duna hordaléka. Száraz lábbal járálhatunk benne, egész nap szitálhatnánk, sőt moshatnánk anélkül, hogy a talpunkat nedvesség érné – állt elő a nagy tervvel Dodi. – Természetesen meg kell állapítani, hogy egyáltalán van-e arany e fránya homokban – csurgatta az egyik markából a másikba a kellemesen meleg szemcséket. – Sőt – dörzsölte poros tenyerével a homlokát –, az öreg a barackos-

ban az ezredlobogó aranyrojtjait emlegette. Ez már romantikusabban hangzott, erre már kezdtek odafigyelni a derék cimborák. Csak azt nem tudták, hová akar kilyukadni, mert egyetlen lobogós alakulat sem tanyázott a széles környéken. Vagy hát mégis. Minden hétvégén kirukkoló, gyakorlatozó tűzoltóalakulat toborzódott a faluban, makulátlanul ragyogó, aranyszínű kürttel és hatalmas, aranyrojtokkal sűrűn szegélyezett zászlóval. A búcsúkörmenet díszét, fő látványosságát képezték. Egyébként pedig a lobogójuk a templomot díszítette egész évben.

Felragyogtak ám a szemek erre a nem várt fordulatra. Sokkal különb multság ígérkezett, mint halomba lapátolni a homokot, nyelni a port, a „csámpás koldusokról” nem is beszélve. Mindenesetre egyhangúlag jóváhagyatott, hogy a legközelebbi szentmisén kitüntetik jelenlétükkel a templomot, a vallásos ájtatosság és a lelkiismeret mérhetetlen mélységeinek vizsgálódása után időt és alkalmat szakítanak a nevezetes lobogó rojtjainak a tűzetes megvizsgálására is.

Félszavakkal tökéletesen érthető tervet kovácsolni, elrejtteni a kincskereső felszerelést rövid percek kérdése volt csupán, s már-

is tempóztak a folyóparti fürdőhelyre, hogy felfrissüljenek. Erősen üdítő ugyan a folyóvíz délelőtt, de dermesztően hideg, magában őrzi az éjszaka zimankóját. A fürdés pár ütem úszásra és rövid locsolkodásra szorítkozott. Utána nagyon jólesett heverészni a napon, libabőrös reszkető testüket életre melegengetni. Pontosabban jólesett volna, de zajos pöfögéssel, maga mögött sűrű poruszályt vonva traktor közeledett, megzavarva a fiúk nyugalma. A traktoros terebélyes fűzfa árnyékába állította az olaj- és porszagú, forróságot lehelő gépét. A traktor kabinjából kilépve a bakancsaiból is „kiszállt”, portól szürke munkaruháját három lépés közben hullatta a földre; ám segédjét a tünémenyesen gyors vetkőzéssel sem tudta megelőzni, aki bakancsostul, gatyástul vetette magát a habokba. Hangos fújással, jóleső nyögdecseléssel szelték a vizet, olyan lubickolást csapva, akár egy víziló, de néhány perc múlva szederjes arccal kászálódtak partra, egy időre megszabadulva portól, kánikulától. A heverésző fiúkhoz igyekeztek, hogy némi napfürdőzéssel enyhítsék vacogásukat, a traktoros azonban „defektet” kapott: masszázsa közben jókora tüske szaladt a talpá-

ba. Sántikálva, az összes szenteket emlegetve huppant víztől csöpögő gatyájában Rudi gondosan összehajtogatott ruháira, de fel is pattant mindjárt, talán még a talpába törött tuskéről is megleledkezve; olyat döfött a Rudi nadrágzsebében lapuló „valami” a tomporába, hogy szinte kékült-zöldült bele. Azon nyomban széjjelhányta a ruhákat, szándékosságot sejtve a hahotává erősödő viGYorgás mögött, amellyel a heverésző fiúk a váratlanul nagyra sikeredett „bakugrását” nyugtázták. Egyetlen döfésre alkalmas tárgy esett ki a ruhák közül – a parittyá. Annak orgonafából metszett nyele döfött Misi bácsi fenekébe. – Hogy a fene esne a lőszerszámba – enyhült meg az öreg gépnYúzó. Valószínűleg számos ifjúkori csínytevéésének az emléke elevenedett fel benne, mert kedvtelve szorongatta, próbálgatta a parittyá fogását, a jó minőségű nyersgumik erejét, rugalmasságát; még a talpába törött tuskéről is megleledkezett. Vesztére, mert ránehezede a lábára, visszakényszerült a jelenbe. Lehuppant hát újra, s talpát Rudi felé fordítva kérte: – Rudikám, te anyaszomorító, te csirkefogók gyöngye, szedd már ki azt a nyavalyás tuskét a talpamból, légy szíves, de rögtön!

És igyekezz jól csinálni, különben teljes egy hétig harangszót fogsz hallani a pofontól, amit kiutalok a számodra. – Ezek után érthető, sőt teljesen indokolt volt az együtt érző, féltő óvatosság, és Misi bácsi néhány acsarkodó megjegyzése, valamint több légkönnyű nyomás által előidézett szisszenése közepette megszabadult a hitvány akácfa tüskéjétől. Koloncnyi öklében szorongatta, a világért el nem engedte volna a parittyát, és amikor elhangzott a „kinn van”, felpattant, hamarjában összekapdosott néhány a ruhák között széjjelszóródott követ, betöltötte a „fegyvert”, így cserkészve be a bakancsait. Beléjük lépve bájos látványossággal szolgált a röhögést az erejük végső megfeszítésével visszatartó fiúk számára. Az arca és alsókarjai kávénál is sötétebbek voltak, a közbeeső részek pedig fehérek, akár a frissen hullott hó; térdig érő piros gatyájában az elázott gumi megnyúlt, minélfogva a „teljes ruházata” minden harmadik lépésnél a ladiknyi bakancsaira csúszott. Ezek az apró kellemetlenségek nem zavarták abbéli tevékenységében, hogy óvatosan cserkészve a fürdőhely közelében álló fákön verébvadászatot rendezzen. Minden második lövés után felujjongott:

– Ez igen, ez megvan, hát ez hajszálon múlt. – Nem lehetett azzal vádolni, hogy takarékoskodott volna a „munícióval”, már harmadszor sietett le a partra újabb kavicsadagért, ám egyetlen lőtt verebet sem tudott felmutatni. Egyébként a veréb a legtanulékonyabb madárfaj, nagyon rövid idő alatt rájön, hogy az ő bőrére megy a játék, s utána hosszú ideig nem létező vagy kipusztult fajként lehetne nyilvántartani. Misi bácsi is így járt: amikor kezdett a régen nem gyakorolt „szakmájába” belejönni, egy csiripelest, egy moccanást nem lehetett a lombok között észlelni – befejeződött a vadászat.

Közben a fiúk is felöltöztek, a traktorral való gyors hazatérésben reménykedve, de elszámították magukat, mert a lődüh teljesen hatalmába kerítette a kamaszévek boldog gondtalanságában lobácsoló Misi bácsit. Ha rövid időre is, csintalan gyerekké vált – szórakozni akart. A napon heverésző társán már megszáradt a munkaruha, indulhattak is volna, ám Misi bácsi még a parittyát szorongatva járta a fák alatti hiábavaló köreit; emiatt veszélybe került a fiúk ebédje is. Rudi ébredt elsőként tudatára, hogy csak korlátozott ideig tartózkodhatnak Misi bácsi tár-

saságában, de mivel a kedvenc lőszerszámát az önjelölt mesterlövő lapátnyi tenyere birtokolta, egy lépést sem volt hajlandó tenni, amíg az vissza nem kerül a saját zsebébe. Felmérte a helyzetet és azonnal cselekedett, mégpedig helyesen. A bokrok rejtekéből előkerítette az ürgeöntésre használt néhány vazelinosvödröt, s kinevezve céltáblává, a fűzfa mélyen hajló ágára akasztotta, felkínálva Misi bácsinak, hogy azon próbálja ki ügyességét. Örömmel tette, vagy tíz lépésről lövőhelyzetbe állt és meglehetősen szaporán koppantak a találatai, csúnyán behorpasztva a fiúk vízhordásra használt edényét. – Nem rossz – szűrte a szót foga között Rudi, de nagyon takarékos természetű lévén, sajnálta a hasznavehetetlenné horpadozó vödröt. – Nem rossz – ismételte –, de ez így nem sport. Röptében, a levegőbe felhajítva, az igen, az igényel egy kis tudást. – Misi bácsi elérte a szót, vagyis a szavak mögé bújtatott lefitymálását mesterlövő teljesítményének. – Ha volna mibe, fogadnék veled, hogy többször eltalálom a felhajított vödröt, mint te – bökött vastag mutatóujjával Rudi mellének. – Tehát mibe fogadjunk? – Amibe akar – adta a bankot Rudi. Liter bor meg-

felel? – Attól aligha fogok csuklani. – Nem is kell, az apámnak jófajta vörösbora van, hároméves. És arról is szót kellene ejteni, ha nyerünk – így mondta többes számban –, nekünk a bor nem kell, az ára viszont jól jönne. – Misi bácsi elégedetten dörzsölte többnapos borostával „ékesített” ábrázatát. – Hallottátok – fordult széles mozdulattal a többiek felé –, liter bort ígért, kezet rá. – Előírásosan paroláztak, rettentő komolyan történt minden. – Ha megfelelkezel, az apádtól kérem el a bort – figyelmeztette Rudit a győzelem biztos tudatában Misi bácsi. Rudi viszont félreérthetetlen célzást tett a pénztárca bizonytalan tartalmára, amelyből szerinte a vesztesnek az elfogadott penzumot rövidesen ki kell fizetnie. Tíz-tíz lövésben egyeztek meg, kezdődhetett a vetélkedő. Hátravolt még a fegyverkérdés tisztázása. Misi bácsi ragaszkodott Rudi parittyájához, s Rudi szapora bólogatással egyezett bele. A lövés lehetőségét azonban barátjának, Dodinak ajánlotta fel, ami épületes csalás volt, csak Misi bácsi nem látott át a szitán.

A vödör magasba lendítését a segédgépész vállalta, kezdődhetett a céllövészet. Misi bácsi még mindig hiányos öltözetben,

vagyis a meg-megereszkedő gatyájában, elsőként állt a lövonalra, egész testét megfeszítve toporgott a hatalmas bakancsaiban. – Hó! – kiáltotta, akár a galamblovészeten. Pörögve repült a vödör, a kurjantás visszhangja még bolyongott a part menti fák között, és Misi bácsi elkönnyvelhette első találatát. Utána még ötször volt eredményes, vagyis a tíz lehetőségből hatszor talált, ami nem is rossz eredmény a parittyát régen nem használt, korosodó embertől. Dodi dobást kérő kiáltásának a hangereje meg sem közelítette ellenfele mennydörgését, ám a lövés előtti magabiztossága jártasságról árulkodott a hasonló vetélkedésekben, legalábbis a parittyahasználatában. Az eredmény pedig: mind a tíz alkalommal eltalálta a levegőben kalimpáló célpontot. Rudi boldog, pontosabban szemtelen mosollyal az arcán fordult Misi bácsihoz – Na, főnök, az elért eredményben van némi előny a mi javunkra, megszírozhatja a bugyelláris sarkait, hogy ne nyikorogjon, amikor használni fogja. – Misi bácsi azonban nem reagált a félreérthetetlen célzásra, Dodihoz fordult, miközben kedvtelve markolászta a parittyá ágasát. – Hogy lehet az ilyen mezítlábasnak ennyire jól lőni; te vagy

az erdész fia? – Dodi végignézett ösztövére, lebarnult, mezítlábas testén, erősen megsértődve, hiszen faluhelyen az anyja szoknyájába kapaszkodó apróságokat illetik ezzel az egyáltalán nem hízelgő megnevezéssel. – Tizenhárom éves vagyok – mondta, és kihúzta magát. – Nemcsak parittyával, sokkal komolyabb fegyverrel is van lehetőségem gyakorolni. Az ember általában hisz a saját szemének – dörmögte mintegy magának. – Ki állsz-e velem még egy körre? Legyen dupla vagy semmi! – heveskedett Misi bácsi. Dodi kérdően húzta fel szemöldökét, Rudi felé tekintve, ő pedig a tenyerét dörzsölve foglalt állást – természetesen beleegyezőt.

A következő menetben a segéd összepakolt a főnökével, a vödröt pár lépésre odavette elé – így a találatok száma is megnőtt, a tíz lehetéből kilenc lett. Dodi a cimborák készletéből válogatva kiegészítette a lőszerkészletét, csupa gömbölyű, egyforma nagyságú kavics csörrent a zsebében. A vödröt viszont Misi bácsi a saját lapátenyérbe vette, ujjnyi erektől feszülő, izmoktól dagadó karjaival látnivalóan nagy dobásra készült. Bele is adott mindent, hosszúkat repült a vödör, ám Dodi sem volt rest, alig lódult a cél-

pont, már csattant is rajta a találat. Tíz lehetőségből ismét tízszer. Az utolsó dobás után Rudi elballagott a fürdőzők által letiport, aszott fűvön landoló vödörért. Visszafele jövet számba vette, milyen kárt okozott rajta a lövések horpadása, és kényelmesen lóbálva a vödröt, hangosan gondolkodott: – Hát ha akarja, Misi bácsi, tarthatunk még egy fordulót. Ha pedig nem lövünk többet, kérem a csúzlímat és a nyereményünket. – Nem volt hiba a folytatásban sem, Misi bácsi ugyan nem zsírozta meg a pénztárcája sarkait, ám a két liter bor árát tétovázás nélkül lepengette Dodi markába; neki ítélte, mert szorította az ő járandósága volt a nyeremény.

A fiúk engedélyt kértek és kaptak, hogy az utat hazáig Misi bácsi traktorán tehessék meg. Amíg Misi bácsi az öltözéke kiegészítésével foglalatoskodott, Feri leszaladt a kavicsos partra, és egy öklömnyi nagyságú kővel trappolt vissza. Rudi a tenyerébe vette, emelgette, a súlyát próbálgatta, elépett Deditől néhány métert. – Most figyeljen, Misi bácsi, hogyan lő az, aki érti a csíziót. – Mindenesetre nem távolba, hanem egyenesen fölhajította a követ. A nekicsapódó parittyakő éles koccanással tört darabokra, s darázs-

ként zúgva fröccsent szerte a törmelék. Tizenháromszor forgott a kő a levegőben, amíg Rudi a tíz találatot elérte. Ezek láttán leesett a tantusz, nagyobbat „pendülve” az összecsapódó köveknél. – Jössz nekem egy liter borral – dörrent Misi bácsi Rudira. – Minden további nélkül. Van az apámnak ötéves akácvirág bora, ha megissza, abból adhatok. – Felugráltak a fiúk a platóra, Rudi ott fejezte be a mondatot. – A múltkor az apám fél litert beöntött a malacok vályújába abból a fürtelemből, és az egész napot átaludták tőle. – Ezen aztán jót derültek, hangosan hahotáztak a fiúk, mert mi tagadás, a győzelem dicsfényében tetőtől talpig megmerültek, észre sem vették a hatalmas porfürdőt, mely az utánfutón belepte őket. Rémes zökkenőkkel, váratlan rángásokkal, de percek alatt a faluhoz értek, és olyan porosan ugráltak le az alkalmi szállítóeszközzől, akár „egy csapat indián csatavesztés után”. Misi bácsi viszont bölcs előrelátással tartotta magát a mondáshoz – „amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra” –, s Rudit haladék nélkül a borért, azért a bizonyos akácvirágból erjesztett, könnyed, ám félelmetesen bódító nedűért küldte. Mivel Rudi a falu végén lakott,

alig ötven lépést kellett megtennie, hogy ha-
zaérjen; otthon hogyan intézte, szülői bele-
egyezéssel-e, vagy anélkül, de alighogy be-
csapódott mögötte az utcaajtó, máris újra
nyílt, és a derék cimborá hozta a meglehe-
tősen poros, ám sárgásan áttetsző folyadék-
kal tele palackot. – Formára nem rossz –
nyugtázta Misi bácsi, néhányszor fejtetőre
állítva a flaskát. Valószínűleg gyakorlati
megfontolásból a kóstolót otthonra halasz-
totta, elpöfögve a járművel.

– Szerencsére – a kóstoló elmaradt –
nyögte ki Rudi. – Nehogy úgy járjon, mint
a nagyapám múltkor – emlékezett Feri az
öreg furcsa, szendergéséből éhesen ébredőn
elköltött ebédjére. S elmesélte a fiúknak az
esetet. Az történt, hogy jófajta, sűrű babfő-
zeléssel tele fazék langyosodott a tűzhely
szélén, a teteje alaposan bebőrösödve, hát
fogta az öreg a malacok edényét és a számá-
ra gusztustalan réteget merőkanállal leha-
lászta, a malacok részére kiporciózva. De az
álomtündérek még a szemében táncoltak,
összekeverte a fazekak tartalmát, hol az
egyikből rakosgatott, hol a másikkól, egyszer
emide, másszor amoda. Utána a papa jó ét-
vággyal megebédelt, hanem vacsorakor a

füstölt hússal bőven ellátott ételt eszegetve a családtagok meglepetéssel konstataáltak, hogy a füstölt húson kívül nagy mennyiségű kukoricadara is található az ételben. Szó szót követett, kiderült a dolog mikéntje, jót derültek rajta, sőt az öreg ékes szóval bizonyította, hogy a régi időkben gyakran ettek kukoricakását, kukoricagombócot és egyéb kukoricaételeket. Természetesen a véletlen közreműködése nélkül.

Rudinak azonban az volt a véleménye, hogy a véletlen és a bor között nagy a különbség. Mert a bort mértéktelenül fogyasztva könnyen megtörténhet, hogy a mesterlövő Misi bácsi nem a fazekakat fogja összekeverni, hanem a lakását a hízóéval... És a pénz, mi is történjen a pénzzel? Rudi és Dodi összenéztek, és kiderült, hogy valóban az egymás gondolatait is olvasó jó barátok. – Dinnye – szaladt ki a szájukon szinte egyszerre. – Igen – folytatta Dodi –, néhány dinnyét veszünk, esetleg nagyapámnak egy doboz szivart – toldotta meg, ugyanis eszébe jutott az érdekes, régi történeteket mesélő, pipázgató nagyapja, és csakis az ünnepi alkalmakra tartogatott szivarjai.

Megkondult a harang a templom tornyában, hírül adva, hogy dél van; véget ért a fiúk ráérős tereferéje, igyekeztek haza, hogy minél előbb, családi körben asztalhoz üljenek. Hazaérve Dodit a nagymama az ebédlőasztal helyett a kerti zuhanyozóhoz toloncolta, hogy megszabaduljon az út porától. Be kellett látnia, hogy visszatetsző lenne, ha szutykosan téblábolna a konyhában. Gyorsan végzett hát a tisztálkodással, mert a gyomra erős korgással jelezte az ebédidőt. Úri módra étkezett: vakációja ideje alatt különféle sültök, kalácsok, lepények, sütemények kerültek az asztalra. Megérkezése napján a nagymama egy tepszi franciakrémmel fogadta, amit ő a délután folyamán szemrebbenés nélkül el is fogyasztott. Mazsolával feljavított mákos kalács, kókuszliszttel ízesített túrós bejgli, a soha meg nem unható, mákkal bőven megszórt szilvás lepény kényeztette Dodit, na meg az udvaron álló kemencében sütött, felülmúlhatatlan ropogós cipó és vacsorára a kacsasírral bőven meghintett lángos. Nem volt hiábavaló a bőséges étkezés, Dodi vézna termete néhány hét után szemmel láthatóan formásan gömbölyödött. Ám a jó koszt ellenére is messze el-

maradt legkedvesebb cimborája testsúlyától; Rudi vagy negyed mázsával többet nyomott, pedig ha a legkedvesebb eledeléről kérdezték, puritán egyszerűséggel nyilatkozott – frissen fejt kecsketej nagy karaj barna kenyérrel. Barátait messze meghaladó testi erővel rendelkezett, Dodi mégis simulékony modorát és villámgyors helyzetfelismerő képességét, gyors észjárását becsülte cimborájában. A szellemi rokonság és a kölcsönös szimpátia értékes, őszinte barátsággá érlelte ismeretségüket; most is, amikor Dodi az ebéd utolsó falataival birkózott, az utcáról felhangzott Rudi jól ismert füttyjele. Az ételt habozás nélkül eltolta magától, az udvaron termett, hogy a dicső baráttal eszmét cseréljen. Dodit az elfogyasztott ebéd jókedvre hangolta, s mivel Rudit is el akarta kápráztatni egy kis ebéd utáni nyalánksággal, azt javasolta, hogy fogyasszanak el néhány tojássárgáját cukorral elkeverve. Az ilyen gyerekes torkosságról Rudi általában lekicsinylően nyilatkozott, de a barátját nem akarta megsérteni. Sőt biztos volt benne, hogy némi nyers tojás nem árthat a gyomrának. Dodi aprólékos, félrevezető tevés-véssel bebiztosította a szükséges kellékeket a

konyhából, a benn szorgoskodó nagymama legenyhébb gyanakvását sem keltve fel, amíg a félliteres poharat, a cukrot és a kanalakat elemelte. Besurrantak a takarmányszínbe, a fészeken ülő tyúkok alól kiemelték néhány friss tojást. Felgallyazták a tetőszerkezetet tartó gerendára, és hozzáláttak a szakácskodásához. A feltört tojásokból különválasztották a sárgáját a fehérjétől, a sárgája a pohárba került a cukorhoz, a tojáshéjat a fehérjével pedig hanyagul maguk alá szórták. Hat tojássárgája került a pohárba, elképzelhető, milyen tojástörmelék hevert alattuk. Mindez természetesen azonnal szemet szúrt a szín félhomályában a tyúkfészkeket vizitáló nagymamának. A pusztítás láttán értetlenül csóválta a fejét. A fészeken ülő tyúkok csőrét azonnal megvizsgálta, van-e rajtuk tojásmaradék; a feje fölé elfelejtett felnézni – oda, ahol a jómadarak pisszenés nélkül gubbasztottak, lábaikat a levegőben lógatva. Ha valamelyik tyúkra a gyanú leghalványabb árnyéka vetődött volna, a csőre hegyének lecsippentésével és az orra lyukán áthúzott tolldarabbal vezekelt volna a kihágásért. Mivel a gondos szemrevételezés ilyesmit nem állapított meg, a nagymama még az udvaron

is tanácstalanul csóválta a fejét a történetek láttán. A két torkos pedig zavartalanul habosra kavarta a pohár tartalmát, majd annak rendje és módja szerint be is kebelezték.

Nem kell azt gondolni, hogy Dodi nagyanyja sajnálta volna a fiúktól azt a kis nyálkságot. Sőt, saját kezűleg készítette volna el, citromlével ízesítve, a fiúknak csak be kellett volna falniuk a csemegét, ám nekik a citromlén kívül a szín félhomálya, a gerenda szellős magassága, a poharukba potyogó ilyen-olyan törmelék és főleg a kaland izgalma is kellett. Nélküle a torkosság köhögős kisgyermek részére való bébiétellé degradálódott volna. A titokban, sőt tilosban elfogyasztott lakoma után kisurrantak a fészerből. A konyhából kikölcsőnzött holmikat a kútnál leöblítették, és a helyére csempészték. A tojás édes ízét néhány éretlen alma elfogyasztásával közömbösítették. Az almafa alatt üldögélve nagy vonalakban megtervezték a délutáni tevékenységet, de váratlanul tornyosuló sötét felhő takarta el a napot, fenyegető szürkületbe borult a táj, közeli villámcsapás vakító fénye lobbant. Fülrepestő dörrenése talpra ugrasztotta a fiúkat, a nagy cseppekben, hangos kopogással érkező eső

pedig megfuttatta, tető alá kényszerítette őket. Szemüket, arcukat törölgetve törtettek be a konyhába. Dodi nagyanyja megkönynyebbült, hogy legalább a fiúk miatt nem kell aggódnia, mert a váratlanul kitörő égi háború a kertben hűsölő, bogarászó apró baromfit is végveszélybe sodorta; a hatalmas szellőkésekkel érkező felhőszakadás özönvízként zúdult alá, percek alatt megtöltötte a kerti lapost, a különféle mélyedéseket, a ház körüli baromfi kedvelt tanyáit. Villámlás villámlást követett, a szélvihar a kerti fák ágait letördelve repítette őket ismeretlen céljuk felé. Az udvaron álló sudár szilfát ostornyélként hajlította, a koronája csaknem az utca túloldalán álló házat ostromolta. Ám nemhiába tartja a régi mondás, hogy „szívós, mint a szilfa”, a vihar ereje nem bírta a faóriással. A nagymama olvasott, morzsolva imádkozott az elemek tombolásának csillapodásáért, de közben arra is szakított időt, hogy a sütőlapátot az ereszvíz elvezető árkába fektesse, mert szerinte az óvta a határt a jégeső kialakulásától. A libacsapat viszont nem zavartatta magát, hosszúra nyújtott nyakkal álltak az udvar közepén. A fejüket oldalra fordítva kémleltek a magasba, hogy honnét is szakad rájuk az „égi áldás”.

A fiúk félelemmel vegyes megilletődéssel figyelték a biztos fedél alól az elemek tombolását; azt mindenesetre helybenhagyták, hogy biztosabb az ilyen időt otthon átvészelni, s hogy a tojáslakoma nélkül az égi pattantyúsok lövöldözését a szabadban kellett volna átvészelniük.

Amilyen váratlanul érkezett, ugyanolyan hirtelen ért véget az ítéletidő. Tovatakarodott, a morajlása egyre messzebről hallatszott, gyönyörű szivárvány íve támasztotta alá a kékülő égboltot. Véget ért a zivatar, ám alapos munkát végzett: kitörte a gyümölccsel tele barackfát a kertben, combvas tagságú ágak heverték szerte a fák alatt, a kotlós szivaccsá ázva vezette elő a csirkéit az ilyen-olyan védelmet nyújtó rejtekhelyről, az utcán pedig kettészakított villanyvezeték-huzalok heverték a földön. Gőzölgött az egész táj a parázsló napsütésben. A fiúk a langyos tócsákat lábalták, benépesült az utca pancsoló gyerekekkel, megkönnyebbült, kíváncsiskodó, kárt becsülő felnőttekkel. Az egyikük gumicsizmában, esőkabátban, vasvillával a vállán ballagott munkából hazafelé, és nagy „szakértelemmel” az úton heverő villanydrótokat hajigálta félre az út szélére, ám

váratlanul akkorát ordított, hogy a nem túl távoli kis erdő visszhangzott bele, s bizonyára a reggel odakötött, puhára ázott kecskék is megijedtek az üvöltéstől. Azok a kecskék, amelyeket védelmébe vett, ugyanis ő volt a vasvillás ember, Rudi „ismerőse”... Szóval olyan kétségbeesett, félelmetes ordítás hagyta el a torkát, hogy az utcaajtók megteltek kíváncsi arcokkal. A csendbontó kezéből messze repült a vasvilla, felakadt szemekkel állt néhány pillanatig és a dermedtség múltával futva indult hazafelé – természetesen a villája nélkül. De szerzett egy életre szóló tapasztalatot, tudniillik hogy a nedves fa, adott esetben a vasvilla nyele vezeti az áramot.

A kárvallott rémült ordítása meggyőzte a fiúkat is, hogy veszélyes a földön heverő villanydrótok közelében tartózkodni. Ők is haza indultak, nem futva, de mindenesetre az utat rövidítve a kertkerítésen keresztül. Alig nyekkent néhányat a kerítésdrót a lábuk alatt és otthon voltak; a kerti lapos ágtörmeleket és hullott álmát úszató vizében gázoltak, s onnét az udvarra indultak. A lezúdult esővíz mély árkot mosott az udvar lejtős, kemény talajába, az alján még folydogált né-

hány ujnyi szélességben a kerti „tavat” tápláló vízer. Felfelé ballagva Dodi megállt, és az izgalom, netán a meghatódottság legapróbb színezete nélkül a hangjában megállapította: – Megvan az arany. – Rudi meglepetten bámult a maga elé meredő, lassan lekuporodó cimborájára, s mivel fülében csengett a kárvallott kecskebarát riadt ordítása, hát egyetlen dolog jutott az eszébe – villanyáram! Néhány hosszú ugrással félreszökkent és berohant az istállóba, felmarkolta a kéznél lévő fagereblyét, a fal mellől egy hagymával félig telt kertészládát emelt fel, és rohant vissza a földön kuporgó, érdeklődve maga elé bámuló Dodihoz. Pár lépésre tőle földre dobta a ládát, fellépett rá, és a barátja kis híján úgy járt, mint a szomszéd falubeli betonkeverő-kezelő, aki a bakancsa talpára tapadó sarat rugdosta le lábbelijéről a betonkeverő taligakerék nagyságú billentőjébe kapaszkodva. Figyelmes, segítőkész munkatársa az ide-oda rúgkapáló cimboráján az áramütés tüneteit vélte felfedezni, és a segítségére rohant. Az első lényeges követelmény ilyen esetben az érintkezés megszüntetése az áramforrással, a segítő személy önveszélyeztetése nélkül. Ezt a minden esetben betar-

tandó regulát tartva szem előtt, a segítőkész jó barát a kéznél lévő deszkahalomról felmarkolt egy jól használható darabot, és a gépbe kapaszkodó, tisztálkodó társát elválasztotta a támaszul szolgáló szerkezettől – olyat sújtott a karjaira, hogy a csapás Toldi Miklósnak is becsületére vált volna. El is törte mindkét kezét a bakancsáról sarat rugdosó gépkezelőnek, amiből kiviláglik, hogy a kapkodva végrehajtott jó szándék ugyanolyan veszélyes lehet, mint az ártó figyelmetlenség.

Dodi is közel állt a lehetőséghez, hogy ezt a saját bőrén megtapasztalja: kevésen múlt, hogy Rudi a vízerecske mellől félregereblyézzé. Szerencsére a ládára felgallyázó, segítőkész cimborája nem érte el, így a Dodi orra előtt imbolygó gereblyével egyensúlyozva felordított: – Fogd meg! – A harsány hangra felpillantva Dodi ijedten kapott a gereblye fogai után, Rudi pedig a rántásba beleadott apait-anyait. Dodi a váratlan rántástól jókorát bukott, feltápászkodva is a markában szorongatta a tőből kitört gereblyefogakat. Rudi repülése – mert ő is repült – túlszárnyalt minden elképzelést, hosszút gurulva hányta a hengerbuckát a gereblyenyéllel – csak a kerítés állta útját. A felrú-

gott láda tartalmának egy része pedig a lapos csendes vizében úszkált. A két jó barát döbbsen meredt egymásra, és eltartott egy ideig, amíg tisztázták a történeteket, Dodi pedig elismételhette a társát megdöbbsenő mondatot: – Itt az arany.

Tényleg csillámlott valami nedvesen, sárgásan, ujjnyi szélesen a parányi hordalékku-
pac mögött, amelyben a Dodi fantáziája aranyat vélt felismerni. Hétrét görnyedve, sóvár tekintettel vették szemügyre a leletet, de az arasznyi hosszú, ujjnyi széles hordalék olyan hihetetlenül vékony rétegben rakódott az árok aljára, hogy a legóvatosabban felszedett minta is több homokot tartalmazott, mint sárga port. Ott csillogott előttük álmaik vágya – elérhetetlenül; addig próbálkoztak a felszedésével, amíg teljesen feldúlták, elkeverték, iszappá kavarták az egészet. Pedig próbálkoztak kés élével, botra erősített borotvapengével – hiába. Az üveg pohár aljába kínos lassúsággal összekapart valami nélkülözött minden csillogást, szürke masszává változott. Amit saját szemével lát az ember fia, azt általában el is hiszi, hogy létezik. Ebből kiindulva rákényszerültek, hogy elővegyék a jobbik, vagy ahogy Dodi szokta

mondani, az „ünneplő” eszűket. Módszere-
sen átgondolták az egészet, kezdve az elején,
mármint hogy honnét került az a csillogó va-
lami a hordalékba.

A lezúduló esővíz vájta csatornát követve
megállapították, hogy a vízfolyás a kemence
melletti homokrakásból hordott el néhány
lapátra valót, sőt találtak még egy aransár-
gán ragyogó hordalékot, ám azt békén hagy-
ták, mert az ünneplő eszűkkel kiagyalták,
hogy az esővizet kútvízzel helyettesítsék.
Rudi megfelelő módon kamatoztatta a testi
erejét, szaporán húzta fel az egyik vödör vi-
zet a másik után, Dodi pedig futólépésben
cipelte és zúdította a homokrakásra. A
homokhalom nem elhanyagolható részét in-
dították így útnak a lejtős árokban, hogy
megfelelő vastagságú aranyréteg képződjön,
mert logikusnak látszott, hogy sok homok-
ban sok az arany. Legalábbis ezen alapult
az elképzelésük. De nem a Dodi nagyany-
jáé! Felfigyelt a szorgalmas vízhordásra és
tudni akarta az okát. Hiábavaló volt a szen-
vedélyes magyarázkodás, az aranymosás le-
állíttatott; de a lelkesedés megmaradt, annak
lángja új erőre kapva már kiolthatatlanul lo-
bogott. Abbahagyták hát a vízhordást,

szemügyre vették az elvégzett munka eredményét. Vagy tíz helyen csillogtak a hordalék tetején a sárga szemcsék, de fájdalom, ugyanolyan vékony rétegben, mint az előző alkalommal. A kudarc azonban nem vette el a fiúk kedvét, meg voltak győződve, hogy a sikerhez két dolog szükséges – homok és víz megfelelő mennyiségben.

Lelki szemeik előtt a homokbánya valóságos kincsesbányaként jelent meg. Markukban érezték a szerencsét, bizakodásuk határtalan, jókedvük tökéletes volt. Könnyen megvalósíthatónak tűnő terveket szöve balagtak a kocsmá felé, hogy a céllövészet nyereségéből Dodi nagyapja részére megvásárolják a szivarokat. Elveikhez hűen magukról sem feledkeztek meg, az öreg részére vett jó minőségű kubai szivarok mellé egy olcsó, kis doboz rövid szivart is vettek, mely öt darab füstölnivalót tartalmazott; rábeszéléstől hát az épület előtti padon üldögélő, üdítőjét iszogató Misit, hogy tartson velük a kis erdőbe a szivarokat elpöfékelni. Misi is hozzájuk hasonló, rövidnadrágos, tornacipős lurkó volt, rövidre nyírt hollófekete hajjal. Kellemes jó barát, híján minden önző irigységnek, sőt érthetetlenül önzetlen adakozó. Ru-

di a sietségre hivatkozva néhány hosszú korttyal segített elfogyasztani az italát, és lódultak is hazafelé. Otthon még várt rájuk egy apró kötelesség, a vízhordás által elúsztatott homok visszatermelése a kemence melletti rakásra, mert az elkerülhetetlen volt, a nagyvonalú szivarajándék átadása ellenére is.

Dolguk végeztével Rudi leadott néhány füttyjelet, és a dicső négyes öt főre gyarapodva igyekezett a kis erdő felé – szokott táborhelyükhöz. Állt ott az erdőszélen egy öreg, hatalmasra nőtt szilfa. Sudár dereka magas, akár az árbocrúd, ám az ágait a föld közelében is megőrizte, így könnyűszerrel megmászható volt. Húszméteres szellős magasságban állt a fiúk kedvelt kilátótanyája, oda igyekeztek szivarzsákmányukkal. Rövidesen bodor füstöt pöfékeltek, s a hajlékony fatetőt hintaként ingatva valóságos viharban hányódó hajón érezték magukat. Valamennyien rázendítettek a „kis csónakom leng a Duna vizén” kezdetű dalra, és valóban, vígan szórakozva mulatták az időt a fa tetején, csupán az egyre követelőzőbben jelentkező sercintések fojtogatták a nótázást. Ennek ellenére is vígan voltak mindaddig, mígnem a szárnyaló dallamokat néhány mélyről jövő

gyomorhang meg nem zavarta; Misi volt a ludas, aki az üdítő maradékától és az ebédje jelentős részétől szabadult meg. Falféharccal igyekezett a „hajóárbocról” lefelé, hanem a mozgása sokkal inkább a teknősbékáéhoz, mintsem a mókuséhoz hasonlított. Abbahagyták hát a fatető-hintázást a víg cimborák – zátonyra futott a „kis csónak a Duna vizén”. A többiek is döbbenten észlelték, hogy az immár érintetlen fa szédült kilengéseket végez, ahogyan a hosszú vízi út után partra lépő tengerész lába alatt reng a föld; érzékcsalódással küszködtek valamenynyien. Egymás tekintetét kerülve igyekeztek mihamarabb biztonságba jutni, keserves csuklások, hideg verítékezés, egyre szaporább sercintések közepette. Elszéledtek a kis erdő csendes zugaiba, és amikor jó óra elteltével újra találkoztak, feltűnően csendes, elcsigázott volt az egész társaság. Alaposan megártott nekik a magaslati levegőn történő szivarozás, tönkretéve a gondosan kitervelt délutáni programjukat. Elballagtak hát a hatalmas kukoricatábla közé telepített dinyeföldhöz.

A délutáni napsütés fullasztóan forróra, szinte kibírhatatlanul ólmosra hevítette a

mozdulatlan levegőt. Az elgyengült társaság letelepedett a kukoricás szélébe, Dodi pedig a dinnyeföldet kettészelő úton a közepen álló csőszkunyhó felé indult. A karóhoz láncolt Bodri szorgalmas ugatással és szapora farkcsóválással jelezte a jövevényt, a gazdája pedig a kunyhó árnyékában heverve figyelte a közeledőt. – Na, kis öreg, mi szél hozott erre? – fogadta az érkezőt. Dodi nem zavartatta magát, ismerte jól a dinnyeecsősz, a csősz is ismerte az erdész fiát. Telente néha megfordult az erdészházban holmi faszedés vagy vadászat ürügyén. Letelepedett hát Dodi a szalmára, és körmönfont politikával előadta jövetele célját. Mondókájában ki-domborította, hogy napok óta gyomorrontásban szenved, ezért nagyanyja biztatására eljött dinnyéért, ám lelkére kötötte, hogy teljesen érett s a lehetőség szerint olcsó görög-dinnyét vásároljon. A csősz elnézte a sápadt arcú, karikás szemű legénykét, és magában megállapította az erdei levegő hiányát, a dinnyekúra jótékony hatásában pedig fenn-tartás nélkül bízott. – Hát – gondolkodott el a tarkóját megvakarva –, keresek neked valami jó dinnyét. – Felállt, megropogtatta a csontjait, lesöpörte ruhájáról a szalmamara-

dékot, bement a kunyhóba, ott matatott elég hosszú ideig. Dodi pedig vizsla szemmel kutatta, hol vannak a barátai. Ott ültek bizony továbbra is a kukoricás aprócska árnyékában, meglehetősen lelombozódva. A csősz, ha látta volna őket, bizonyára náluk is hiányolta volna az erdei levegőt; s csodák csodájára, mint aki tud valamit, a kunyhóból előbújva nem is egy, hanem két jókora görögdinnyét emelt a karján. – Táskád van? – kérdezte a bámuló fiútól. A nemleges válaszra dörögött valamit a fiatalok feledékenységéről, a kunyhó falába vert kampóról leakasztotta a zsákvászonból varrott hatalmas szatyrot, és a két dinnyét belesüllyesztette. – A felsőt megeheted a barátaiddal, az alsót hazaviszed és kettesben eszitek meg a nagyapáddal. A táskát meg holnap visszahozod, mert hogy nézne ki a világ, ha minden vevőnek táskástul adnám a dinnyét. – Dodi egyetértően bólogatott, ám a lelke mélyén azért szurkolt, hogy elég legyen a pénze a hatalmas dinnyéket kifizetni. Megilletődve vette át a szutykos, otthon gyártott készséget, de le is tette azonnal, mert a dinnyék súlya földig húzta a karját. Izzadó tenyérrel számolta egyik markából a másikba

a pénzt, gondolatban már búcsúzott legalább az egyik dinnyétől. Ám meglepetésére a csősz barátságosan hátbaveregette, a pénzt pedig nem fogadta el. – Fütttyents a haverjaidnak, jöjjenek ide és segítsenek cipelni, te pedig legközelebb, vagyis holnap az enyémén kívül még egy táskát hozol magaddal. Néhány nap alatt rendbe jössz a dinnyeevéstől, azért jótállok. Az evéssel igyekezz – látta el az utolsó jó tanáccsal.

Dodi elkészönt, elindult a társai felé, büszkén cipelte a táskát, mintha jelentéktelen súlya lett volna, pedig úgy érezte, a karjai minden lépésnél centimétereket nyúlnak. Alig távolodott el a kunyhótól, a kutya szapora ugatással búcsúztatta. Rudiék pillanatok alatt odaértek. Átvették a táskát és boldog örömmel masíroztak hazafelé, kettesével váltva egymást a cipelésben. Dodit nagylelkűen felmentették a cipekedés alól. Hogy mi bújt meg a döntésük mögött, a barátság-e vagy a számító politika, nehéz lenne megmondani... Mindenesetre, a kilátásba helyezett naponkénti dinnyézés felvillanyozta az elszontyolodott társaságot, hát tettek egy kis kitérőt a tarlón libákat legeltető barátaikhoz, hogy megvendégeljék őket. Abbamaradt ám

a játék, ahogy megérkeztek; rövidesen a „ludasok” zajongó csoportja vette őket körül. Ám a dinnye megszelésénél gondok mutatkoztak, mert a zsebekből előkerülő bicskák, halkések a komoly metszéshez messze mére-
ten alulinak bizonyultak. Türelmetlenségükben valamelyik „okos” tanácsára földhöz csapva akarták összetörni, mint a tököt, de szerencsére Rudi sajnálta bitangjába veszni a kitűnő csemegét, s óvatos, szorgalmas faricskálással egyre nagyobb szeleteket osztott a körülötte állóknak; természetesen szűkebb baráti köréről sem feledkezett meg. Elcsitult a szóáradat, szapora csámcsogás közepette igyekeztek az ékeket szelő Rudinál ismét sorra kerülni, és rövidesen elhangzott: – Vége! – Hát ez jó volt – törölte meg ragadós, maszatos arcát Dodi, és ezzel le is fújta a dinnyézést. Félreérthetetlenül jelezte, hogy a szatyorban dagadó másik dinnye a nagyszüleit illeti.

Elindultak hazafelé, a társaság pedig csalódottan tért vissza a libákhoz... Dodiék gyors tempóban nyújtották a lépést, a szatyrot ismét felváltva cipelték. Rákanyarodtak a tarlószéli határútra, ott azonban ráérősen te-
referélni kezdtek a libacsapattal odaérkező

lányokkal. – Elkéstetek – szuszogta Misi –, a dinnye elfogyott. – Mivel ő volt a soros a cipelésben, a szatyor súlyosan dagadó terhét a földre huppantotta, és kényelmesen helyet foglalt rajta. A lányok azonban nem voltak szenvedélyes dinnyézők, és már útnak is eredtek volna, ám Évike – valójában őmiatta tartóztatta fel társait Dodi –, szóval Évike bizalmas beszélgetésbe merült Dodival, ezért a többiek is maradtak. A lányok libái már mindenképpen a tarlón legeltek, a fiúkai azonban bizonytalan helyen, valószínűleg a falu végén ácsorogtak, de ennek volt kisebb az esélye; úgyszólván biztosan a tilosban táplálkoztak, az pedig kellemetlen következményeket vonhatott maga után. Pillanatnyilag a kötelesség és a kellemes társalgás nem volt összeegyeztethető, de ahogy a falusi emberek mondják: „Mindig van megoldás, az egyik olcsóbb, a másik drágább.” – El kell mennem a libákért – szegezte le Évike pár percnyi társalgás után. Két kezével hátrasmította a haját, és folytatta: – Ketten is elbírunk velük, induljunk. – A dinnye, a dinynyét haza kell vinnem, megígértem, hogy hazaviszem – tétovázott Dodi, mert viaskodott benne az adott szó becsülete és a barátokhoz

fűződő adakozás vágya. Kényelmetlenül feszengett a gondolatra, hogy az irigység fuvallata lengi körül a gyors távozással, ezért újra kínálva a dinnyét, evésre biztatta cimboráit és természetesen a lányokat is. Az ajánlatát azonban teljes érdektelenség fogadta, Évike pedig a kényelmesen trónoló Misi alól kirángatta a szatyrot. Dodi legfeljebb gavalérosan ajánlhatta a segítségét. Ketten cipekedtek hát vele, bár a faluba érve a gavallér erősködött, hogy egyedül is kényelmesen elhozta volna; igazság szerint szégyellte, hogy egy lány a segítőtársa. De volt benne annyi tapintat, hogy ne vigye túlzásba a szabadkozást; különben is hamarosan hazaértek, és a nagyanja meglepődve nézte a nagy dinnyét, parányi mosollyal nyugtázva a cipekedő segítőtársat. Dodi néhány mondattal elmondta a dinnyeszerzés történetét, és már fordultak is ki a konyhából, de a nagyanja visszafogta mehetnéküket. Asztalhoz ültette őket, és a hazacipelt dinnyéből egy-egy hatalmas szeletet kanyarított nekik. A konyhát kellelmesen finom rumillat árasztotta el, az „ifjúság” szabadkozni kezdett, hogy korhelyeknek való az ilyesmi, de az erélyes biztatásra hozzáláttak és el kellett ismerniük, hogy

ilyen finom dinnyét még nem ettek. Igazuk is volt, a dinnyecsősz a kis kupica rum beöntése után már egy hete forgatva érlelte a válogatott gyümölcsöt. Ilyen járandóság csak a csősz úrnak és néhány arra érdemesített ismerősének, jó barátjának volt tartogatva. Pillanatok alatt elfogyott a kiutalt porció, gyors kéz- és arcmosás következett, és a türelmetlenül gágogó libacsapat elindulhatott a tarlóra, a két libapásztor pedig nevetgélve, vihorászva masírozott utánuk. A tarlóra érve talán még a libacsapat is szorgalmasabban csipegetett, szemezte az elhullatott kalászosokat, az őrzőik pedig önfeledten játszottak, amíg a jóllakott libák kérlelhetetlenül értésükre nem adták, hogy indulni kell hazafelé. Felsorakoztak és a kellemesen hűvös, cirógató esti szürkületben hazaindultak. Évike libái már az éjszakai nyugvóhelyükön zsivajogtak, de ők ketten az utcaajtóban állva még mindig találtak érdekes mondanivalót egymás számára, mígnem Dodi ráeszmélt, hogy ideje lesz hazamenni. – Majd holnap találkozunk – búcsúzott, mint ahogyan a barátaitól is szokott. Valóban ideje volt hazaindulni, mert már az utcai világítás égőit is egyre gyarapodó pillangóhad vette körül.

Dodi útközben azon gondolkodott, milyen kár az éjszakát alvással tölteni, az elpazarolt időt sokkal hasznosabban ki lehetne használni. Az is eszébe jutott, hogy nem egyeztetett cimboráival a másnapi tervekről, ezért szövögetni kezdte, mi is férhetne bele a következő napba. Otthon gyors mosdás, még gyorsabb vacsora következett, és irány az ágy. Rövidesen a faluszéli réceúsztatóban koncertező békanemzetség dalárdája kísérte át az álmok országába.

V.

Az előző napok eseményei Dodit meglehetősen kimerítették, mert még akkor is az álom hájóján ringatózott, amikor a kelő nap a kerek kút közelében álló körtefa árnyékát a zöldséges ágaira fektette, és a reggeli harmat hűvöse néhány érett körte kocsányát elpattantva a gyümölcsöket földre hullatta. Érett tottyanásuk beleveszett a csendes reggel álmos mélázásába. Az álmok mezején tartózkodó, néha mosolygó, esetenként pedig verítékezve küszködő álomszuszékhoz nem jutottak el az ébredező porta neszei, ám az arcába tűző napsugár fényes érintésére felpattant, az álom és az ébrenlét határán botladozva rendbe szedte gondolatait, és mert a kapuban felharsanó füttyszó sietésre ösztönözte, rövidnadrágosan kinn termett, s csak elismeréssel adózhatott a korán kelő barátainak. Feri és Tomi kétkerekű kordéja alaposan meg volt rakva az ürgeöntéshez szükséges kellékekkel, bár a lapátok és ásók, dobozok és kötelek ürgeöntésbeli használatáról nehezen tudtak volna elfogadható ma-

gyarázatot adni. De nem is volt arra senki sem kíváncsi. A testületileg történő kivonulást látva Dodit is felmentette nagyanyja az egyébként elvégzendő reggeli teendői alól. Gyors evés és őszinte ígéret után, mely szerint minden rendben lesz a nap folyamán, elindultak, és a hívó füttyszó rövidesen Rudiék portája előtt süvöltött. Az ürgeöntés természetesen csak álca volt, igazában a homokbánya aranya volt a cél, bár Rudi előrelátó módon halászatra is gondolt. Csábította fantáziáját a fürdőhely közelében látott „óriás” hal. Kölcsönvette hát apja halcsapdáját, a jókora henger nagyságú, fűzfaveszszőkből font varsát a hozzá tartozó szárnyakkal. Ezek felpakolása után útra keltek a zsibárus kordéjára hasonlító málhájukkal. Nem vesztegették az időt, sietős léptekkel igyekeztek, hogy mihamarabb a helyszínre érjenek. Útközben eldöntötték, melyik is legyen az első helyszín. Úgy okoskodtak, hogy amíg ásnak, a halcsapda is üzemelhet, hát elsőnek a Duna partjára indultak, a halfogó készséget felállítandó. Ráérő nyugalommal folydogált a Duna, a lapos partjait benövő fák, bokrok leveleit utaztatta ismeretlen céljaik felé; álmosító, csendes áhítat lebegett a tájon.

Ahhoz, hogy szívet gyönyörködtető halászsákmányra lehessen szert tenni, nagy adag bizakodás és halászszenvedély szükségeltetett. Természetesen nem voltak híján a fiúk sem lelkesedésnek, sem tetterekészségnek. Lepakolták a fuvar szükséges részét, és derékig gázoltak a friss, jobban mondva jéghideg vízbe, hogy minden a helyére kerüljön. Elhelyezték a varsát a csendes kis öbölben, a folyással szembeni oldalára lerakták a szárnyakat, hegyes akácfából készített karókkal rögzítették – úgy, ahogy a regula előírja. Zajtalanul, óvatosan dolgoztak, s bár igyekeztek nagyon, miután végeztek, libabőrösen, fogvacogva, szederjes ajakkal heveredtek a napra, hogy didergő tagjaikat mihamarabb felmelegítsék. A testre tapadó vékonyka gatyák bőven tartalékolták a vizet, jeges borogatásként dermesztve a testüket, ezért kissé felmelegedve szerteszaladtak holmi sűrűsödő bokrok takarásába, hogy néhány erőteljes csavarással kipréseljék a nedvességet a ruhadarabokból, majd visszaszállingóztak, folytatva a kellemes napfürdőzést.

Utolsónak Dodi érkezett, és a mondókája egyszeriben talpra ugrasztotta a didergő társaságot. – Csendesen, nagyon csendesen

jöjjetek utánam. Olyat mutatok, hogy leesik az állatok. – Óvatosan egyensúlyozva, a fűben rejtőző tüskéket kerülve már fordult is, és indult visszafelé, amerről jött. Társai hittek is, nem is, hogy komoly dologról van szó, de egyenként a nyomába szegődtek. Egy vízre boruló jókora fűzfabokor takarásában álltak meg. Dodi apró mozdulatokkal mutatva, suttogva magyarázta, hogy hová és mit figyeljenek. A meredek part oldalába gyökeret eresztő bokor ágainak vízre boruló árnyékában, a sekély, alig derékig érő vízben két hal pihent szembefordulva a sodrással. De mekkora két hal. Méretük elbűvölte, lenyűgözte a fiúkat. Uszonyukat alig mozgatva pihentek a meder fenekén, gyakorlott szem kellett hozzá, hogy felfedezze őket mozdulatlanságukban. Látták, amit látniuk kellett, nesztelenül visszavonultak, ám félrehúzódva megeredt a nyelvük, így oldva fel az izgalmat. Születtek is sebesen halfogó tervek, az azonban szóba sem került, hogy várjanak, amíg valamelyik nap a halak beleszíveskednek a varsába. A meddő, sehová sem vezető tervezgetést Rudi ötlete koronázta kecsegtető siker lehetőségével. Kiötlötte, hogy az apjának van halszűrő szigonya, azzal le lehet-

ne döfni a halakat. Bonyolította ugyan a kivitelezést néhány részletkérdés, nevezetesen az is, hogy Rudin kívül halszűrő szigonyt a cimborák soha nem láttak, így használatáról édeskeveset tudtak. Továbbá: kitartanak-e a halak, amíg Rudi megjárja az utat, megtalálja-e a szigonyt, s egyáltalán, használható állapotban van-e az évek óta nem használt halászszerszám. Vagyis nagyon sok szerencsés véletlennek kell összejátszania, hogy a halak valamelyikét partra emeljék.

Az ilyen apróságok persze nem akadályozhatták meg a kibontakozó halászkalandot. Rudi egy szál gatyában, mezítláb vágott neki a jó három kilométeres útnak; szolidaritásból Tomi is vele tartott. Inaszakadtából rohantak, amíg a lélegzetük bírta, utána már csak gyors gyaloglással fogyasztották a távot.

Dodi és Feri a várakozás lassan vánszorgó perceiben két alkalommal is a vízparthoz lopakodtak, és megkönnyebbülve nyugtázták, hogy a halak kitartóan pihengetnek a bokor árnyékában. Alig bírtak magukkal, de két társuk csak nem jött, sem szigonnyal, sem nélküle. Feri beletörődve leheveredett, Dodi pedig jobb híján a társai elé indult. Türelmetlenségében egyre jobban szaporáz-

ta a lépést, amikor észrevette közeledő barátait. Nagyon hosszúnak tűnt a várakozás, pedig kitettek ám magukért a cimborák, verítékben úszva ügettek – komolyabb vágásra már nem futotta erejükből, de hozták a szigonyt, a négyágú, villa formájú szerszámot, hosszú mogyorófa nyéllel. A vasa rozsdás volt ugyan, a nyelét pedig a rovarok vették alapos munkába, ám a villa hegye frissen köszörülve csillogott: Rudi talált rá pár percet, hogy megélesítse őket. Loholtak hát a vízparthoz, de nem a halakhoz, előbb jó dobásnyira tőlük igyekeztek próbát tartani a szigonyozás tudományából. Azonnal mutatkozott az első elhárítandó nehézség. Rudi hozzá nem értésre hivatkozva megvonta Tomitól és Feritől a hal megszigonyozásának dicsőségét, tartva a teljes kudarctól. Ezt elhárítandó, minden bizodalmát Dodi ügyességébe vetette, azzal érvelve, hogy amilyen jól céloz a parittyával, vélhetőleg ugyanolyan eredményesen célba talál a szigonynyal is.

Tetemes különbség kívánatos a két eszköz eredményes használatához, ezért Dodi nagyon is tisztában volt a bizalom megtisztelő súlyával. Önkéntelen mozdulattal vakart a tarkóján néhányat, de átvette a szigonyt, s

utána már nyoma sem látszott rajta a bizonytalanságnak. Óvatosan a csendes közönnyel folydogáló vízhez lépdelt, figyelmen kívül hagyva néhányszor víz alá merítette a szigony vasát, célba vett a fenéken egy nagyobb kavicsot, fokozatosan megközelítve a szigony vasával. Kíváncsi volt a fénytörés nagyságára, mert tudta, hogy a víz alatti tárgy nem ott van, ahol a víztükörben felülről látszik. Gyakorlása közben társai odaóvatoskodtak a halakat rejtő bokrokhoz, majd szapora karlendítéssel sietették Dodit, tehát a halak még ott időztek. Dodi néhányszor végigcsúsztatta tenyerén a szigony nyelet, óvatosan előre osont a meredek parthoz. Tekintetét merően a meder aljára szegezve igyekezett megpillantani a halakat. Beletelt egy kis időbe, amíg észrevette őket, olyan tökéletesen, szinte észrevehetetlenül rejtőztek a víz alatti homályban.

Óvatosan, nagyon lassan közelítette a szigony vasával a víz tükrét, közben igyekezett a bokor takarásában maradni. A hosszú nyelet simán csúsztatta előre a jobb keze markában, bal karjával pedig, akár a biliárd-dákót, célra irányította. Dodi számára megállt az idő. Nesztelenül merült a fegyver va-

sa a vízbe, a halak mégis veszélyt sejtettek. Uszonyaikat alig mozdítva elindultak az árral szemben, ekkor surrant ki a szigony nyele Dodi tenyeréből, ő pedig egyensúlyát veszítve, hangos csobbanással hasalt bele az iszappal keveredő, zavaros vízbe. Sekély volt a víz, alig ért combtőig, ösztönösen mégis a part felé igyekezett, közben tekintette a szigony nyelét kereste. Szeme, szája megtelt sáros lével, mert cimborái is a vízbe vetették magukat; nagy volt a kavarodás, a fejetlen kapkodás az első pillanatokban, de ekkor az utolsónak érkező Feri elrikkantotta magát: – Látom a nyelet! – Mutatta az irányt, és valóban, nem túlságosan messze tőlük a víz színén úszott a hosszú nyél, a vége néha kaszált még erre-arra, mert az oldalára fordult hal erőtlen farkcsapásaitól mozgásba lendült. Erre a hőn óhajtott, ám megdöbbentő látványra megmerevedett az egész társaság, pisszenés nélkül bámulták a víz sodrában utazó, a víz színét jókora vérfolttal színező óriást. Húzzuk ki – nyögte Dodi a döbbszent csendben. Úszásra fogták, óvatosan megközelítették sodródó zsákmányukat, pontosabban a hátából kiálló szigony nyelét. Rudi megragadta, mire a hal még megrán-

dult, de ez már csak búcsúzás volt az élettől. A fiúk partra vonszolták az alig ellenkező halat. Az az igazság, hogy örültek ugyan a sikernek, ám a véres haltetem láttán sajnálkozó szomorúság is társult a diadal érzéséhez. Csak partra húzva látszott, milyen hatalmas példány a zsákmányuk, ujjnyi vastag bajusszal és erős, széles farokkal. A szemet gyönyörködtető hatalmas hal kézre kerítésének élménye később is velük maradt, piros betűs ünnepnappá magasztosulva...

A káréről sebtében lerakott holmit a vízparti fűzfabokrok alá rejtették. – Markoljuk meg – vezényelt Rudi, és a sikamlós, nehéz haltest némi szuszogás közepette menetkész állapotban foglalta el helyét a kordélyon, sőt a feje és a farka jócskán túl is lógott rajta. Bár a szigony nyele ott galibázott a lábuk alatt, mert erőfeszítésük ellenére sem bírták a halból a fegyvert kihúzni, diadalmenetben indultak haza. Kikanyarodtak a fák alatti füves rétről a határi útra, s a hal zöldesszürke testét percek alatt vastag porréteg lepte be, a szigony vágta sebből szivárgó vércsíkon pedig hangos dongással legyek lakmároztak. A reggeli verőfényes napsütés észrevétlenül rejtőzött a

színtelen, szürke felhők mögé, és még az út felét sem tették meg, amikor nagyszemű eső kezdett szemetelni. Első cseppjei felkavarták az út porát, fojtogató, édeskés porszag terjengett a levegőben, de a tétova csepegés átalakult becsületes nyári záporrá, bőrig áztatva a rendületlenül hazafelé masírozó fiúkat, s tisztára, fényesen csillogásra öblítve a halat is. Amikorra a faluhoz értek, már tova is vonult a zápor, üdén friss kakukkfűillatú levegőt hagyva maga után és egy élénk színű szivárvány égboltot alátámasztó oszlopát.

A halászszákmány megérkezésének hitelességét viszont néhány kerékpáron nyargaló suhanc támasztotta alá, mintegy szavatolva a hír valódiságát a faluszéli réceúsztatóban fürdőző gyereksereg számára. Az egész lubickoló társaság rohant, hogy a nem mindennapi látványt megcsodálja. Megérkezésükkor Dodi és cimborái már Rudiék portájának széles deszkákból ácsolt kapujában várakoztak. Kihallatszott az utcára Rudi haddarva előadott mondókája, amelyben a hal kézre kerítésének történetét adta elő a szüleinek, majd belülről motoszkálás hallatszott a kapun, és a nehéz deszkaszárnyak kitárul-

tak. A fiúk a kárét a hallal a bámészkodók sajnálatára betolták az udvarra.

Akárcsak a falusi porták többségét, a Rudiékét is néhány léckerítéssel a célnak megfelelően felosztották; tágas udvar, a sarkában betongyűrűvel megerősített nyitott kút, részben vastag keményfa padlóval lefedve, ahhoz erősítve a szívó-nyomó kút pár méteres gumitömlővel, hogy a mellette fekvő zöldségeskertet is öntözni lehessen. Mögötte néhány gyümölcsfa, a kerttel szemközt a baromfi- és disznóólak, előttük a trágyadomb alacsony, alig térdig érő léckerítéssel körülvéve. Az ólak folytatásaként műhely következett – egy újabb kerítésen túl; téglával kirakott járda vezetett az ajtajáig. Azon ballagott oda hozzájuk a halat szemügyre venni Rudi papája. Apróra, szárazon köhécselt, hangosan csoszogott vastag talpú papucsai-ban. Rövidre nyírt ősz haját néhányszor hátrasimította, szaporán hunyorgó szemei kíváncsian, szinte ravaszul fürkészsze siklottak a kordé méretét meghaladó halról a fiúkra. Zárkózott természetű, gondolatait másokkal ritkán megosztó ember volt az öreg, amíg mások az elképzeléseiket boncolgatták, ő már a megvalósításon gondolkodott. Híre-

sen jó mesterembernek ismerték a környéken, készített bútort, ha kellett, szélmalmot, javított órát és rádiót, egyszóval nem ismert lehetetlent, ráadásul még szigonya is volt; az aranyhoz is értett, nem csoda, hogy a fiúk felülmúlhatatlan ezermestert tiszteltek benne. Köhécselt, krákogott, alaposan megnézte, bütykös ujjaival megnyomkodta a hal hátát, oldalát, és halk, dűnnyögő hangon rendelkezett. – Hozzátok ki a szín alól a disznóölés-kor használt tőkét, és tegyétek fel – mutatott a halra. Előcipelték a fiúk a tőkét, az udvar szélén álló körtefa árnyékába tették, és némi nyögdecseles közepette a hínár-, áporodott víz és vérszagot árasztó hal is felkerült rája. Akkorra a hajlott hátú öreg is előkerült, néhány kést és rövid nyelvű kisbaltát cipelt egy vízzel tele vödörben. – Megköszöröljük a szerszámokat, vidd a műhelybe őket – parancsolta Rudinak. Ti pedig – fordult a fiúkhoz – futólépésben induljatok haza. Hozzatok táskát magatokkal, hogy a részeteket elvihessétek, mert annak minél előbb serpenyőben a helye. – Elléptek hát szaporán, és amikor visszaértek, a hal megtisztítva, négy darabra osztva várt az elszállításra. Megmosva, a körtefa ágai közé akasztva pi-

hent a szigony is; négyágú villájának a nyoma ott éktelenkedett a hal fejrésze mögött, Rudi azt a darabot választotta. Az elosztásnál ő rendelkezett, a papája már ismét a műhelyben kopácsolt, folytatta a hal miatt félbehagyott munkáját, a fiúkat pedig vajmi keveset érdekelt a zsákmány elosztása, korántsem annyira, mint a kézre kerítése. Bár a hal fejét Rudi magának igényelte, mint mondta, az apja szereti a halászlét, azt pedig szerinte legjobb halfejből készíteni.

Ráhagyták, hadd vigye, ki-ki hazatrapolt a saját jussával, utána pedig a falu végi réceúsztatónál találkoztak, és indultak vissza a Dunához, hogy az elrejtett holmit a homokbányába cipeljék. A felfrissülést hozó délelőtti zápor már múltó emlék volt csupán, a nap kérlelhetetlen hevességgel szórta sugarait, s a verítékben úszó cimborák, bár az úton részletes tervet kovácsoltak a bányász-munka kapcsán, a vízpartra érve csak az eldugott szerszámok előszedéséig jutottak. Utána hosszan tartó frissítő fürdés következett és a halcsapda ellenőrzése; természetesen egy fia hal sem „rekedt” meg benne. A vízparton döbbsentek rá, hogy e jeles napon sok mindennel foglalkoztak, csak az evéssel

nem; az éhség viszont nagy úr, gyakran gyomorkoraggással jelzi az ebédidő közeledtét. Így kukoricasütés következett, sőt előkerült az egyszerű, ám bevált horgászfelszerelés is: egyelőre hát az étkezés gondja háttérbe szorított minden egyéb tevékenységet. Rövidesen vidám kis tábortűz lángja pattogott, úgyszólván füst nélkül alakult át a gondosan válogatott fa hővé és hamuvá, Dodi vállalta a tűzmesteri posztot, hozzáértőn válogatva a tűzre kerülő gallyakat. Rudi jó minőségű kukoricacsövekkel rakta körül a fokozatosan parázssá omló tüzet, sült kukorica kellemesen édeskés illata lengte körül a fürdőhely környékét. Tomi és Feri halásztak a fűzfabokrokkal sűrűn szegett, csendes vizű, parányi öbölben, és amikor a kukoricasütéssel foglalkozó két barát kényelembe helyezkedve a nagy halat most már izgalom nélkül, szóban másodszor is kihalászták, Tomi és Feri egyszerű horgászfelszerelése ismét bizonyított. Tucatnyi ficánkoló, tenyérynyi halat sikerült partra emelniük. Rudi nagy szakértelemmel látott a tisztításukhoz, Dodi pedig elballagott a fűzfa odvába rejtett só-paprika keverékért. Az éhes gyomor számára meglehetősen hosszúnak tűnő, ám feltétlenül szük-

séges szakácskodás után olyan lakomát csaptak, hogy szinte belefáradtak az elfogyasztásába, ám megfeleltek a követelményeknek, elfogyott az utolsó cső kukorica s az utolsó kunkorira görbült hal is. A végén az ehetetlen részeket tűzre hajították, árnyékba heveredtek és bámulták a kék ég felé gomolygó füstöt.

Jócskán délutánba hajlott már az idő, amikor is csendes, ám kiadós alvás után felcihelődtek, és vödörrel, lapátokkal felszerelve átballagtak a homokbányába. Pillanatilag kissé megfakult az aranymosás romantikája, mert még munkálkodott bennük a restség, a lustaság ördöge. Csak ímmel-ámmal nézelődtek, hogy hol lenne a legmegfelelőbb lejtő, melynek közelében száraz, könnyen lapátolható homokot termelhetnének, s melyhez a bánya alján rejtőző csendes tavacska is közel esne. Kéznel volt ott minden, neki is gyürkőztek próbaképpen, és egyre jobban belefeledkeztek a munkába; mindegyikük megtalálta, kitapasztalta a munkája ütemét. Tempósan hordták fel az enyhén emelkedő partoldalra a homokot, a vizet. A víz elfolyását számtalan akadály, kacsaringós kanyar gátolta, lassította, köz-

ben szórták bele a homokot – a víz folyására bízva, hogy különválassa a homokszemcséket a parányi aranylemezekről; munkájuk eredménye azonban hasonló volt az otthonihoz, pedig a felhordott és fokozatosan lemosatott homokból jókora homokvárat fel lehetett volna építeni. Óvatosan szedték össze a csillogó hordalékot egy régi, kiszolgált vödörbe, ám az alján összekeveredve semmivel sem különbözött a többi nedves, malterszerű kotyvaléktól. Rudi két ujja között elkent egy csipetnyit ebből az anyagból, és fejét csóválva tűnődött. Dodi végignézett a lehangolt, homokos péppel összekent társaságon, és egy rövid mondatban fejezte ki véleményét a kemény és eredménytelen munkáról. – Hát ez nagy rakás szarany. Valamit rosszul csinálunk. – Tomi viszont azt javasolta, hogy szerezzenek néhány könyvet az alaszakai aranyásók kalandjairól, hátha kiokoskodnak belőlük valamilyen módszert, amely aranyat szűrne. Rudi kényelmesen letelepedett a forró homokra, hangosan szipákolva kifújta az orrát, ő bezzeg sokkal rövidebb utat választott a siker érdekében: a megoldást nem idegen földrészen kereste, szigorúan megmaradt a realitás talaján, amikor kijelentette,

hogy mégis azokat a zászlórojtokat kellene megnézni. Hátha volt valaki olyan könnyelmű, és valódi aranyrojtokkal látta el az úgyszólván elfeledett tűzoltók zászlaját. Ez az ötlet sem nyerte el az elszontyolodott társaság tetszését, gondolatikba mélyedve üldögéltek, hosszan tartó csend telepedett közéjük. Dodi a vödör aljára szegezte tekintetét, de olyan átszellemülten, mintha beláthatatlan mélységű tárna alján próbálna érdekes, ám érthetetlen dolgot felfedezni. Hamarosan elő is állt az ötlettel: – Itt van a megoldás – kotort bele fél kézzel a vödör alján lévő pépbe. – Igen, ez lesz az – bizonygatta, mintegy önmagát meggyőzve az elképzelés helyességéről. – Addig folytatjuk a mosást, amíg a vödör megtelik „tömény” keverékkel, azt ismét átmoszuk, és ismételve az eljárást egyre tisztább, végül teljesen tiszta aranyhoz jutunk. Egyszerű, na nem – fordult a nem nagy meggyőződéssel figyelő cimboráihoz. – Hát – nyújtotta a szót Rudi –, az elképzelésben van valami igazság –, de – nézett bele az úgyszólván üres vödörbe – amíg ezt félig töltjük, beletelik két hét is. Persze ha minden nap dolgozunk rajta; ám ha közbe jön valami, akkor eltarthat három hétig is.

Rudi előrejelzései általában helytállóak voltak, ezért a fáradtságtól, még inkább az eredménytelenségtől lehangolt aranyásók egyáltalán nem voltak elragadtatva a hosszú lejáratú tervtől; belefáradtak a víz és a homokkal tele vödrök cipelésébe. Elrejtették a szerszámokat, betakarták őket szárazon pergő homokkal, a vödört pedig – amelynek alján a veritékes munkával mosott, Dodi szerint tömény alapanyag „szunnyadt” – Tomi a tavacska partján álló jókora jegenyefa sűrű lombjai közé rejtette. Az ásás és mosás helyét lombos gallyal gondosan elsöpörték, utána pedig a szokott fürdőhelyükön lemosakodtak, és lassan, szóltanul elindultak haza. A szélső háznál megálltak, hogy egyeztessék az esti programot, mely szerint a talán találkozónak a libák legeltetése után.

Ki-ki hazafelé indult. Dodi a nagyszülei portájához közeledve már az utcán megérezte a sült hal kellemes illatát. A konyhában a nagyanyja szorgoskodott, jókora tálban bő zsírban sercegett a halászsákmány egy része, a nagyobb adag pedig már az asztalon hűlt a nefejcsekkel díszített, csak ünnepnapokon használt szép porcelántálcán. Olyan étvágygerjesztő illatfelhő töltötte meg

a hőségtől vibráló konyha levegőjét, hogy nyálát csordította volna a degeszre tömött hasú ínycencnek is. Dodi ugyan telefalta magát a fürdőhelyen sült kukoricával, nyárson sült hallal, de figyelembe véve azt az egyszerű tényt, hogy a szabad levegőn végzett testmozgás hatalmasan megnöveli az étvágyat, a gyors kézmosás után alig várta, hogy nagyanyja konyhaművészeti remekét megkóstolhassa. Tele hassal megállapította, hogy ilyen finom, omlós halsültet még sosem evett. Előtte két nagy darab halsült eszegetése közben elmesélte nagyanyjának a hal megszigonyozásának történetét, s kitért az eredménytelen aranymosásra is. Nos, a nagyanyja szerint a környéken ez még nem sikerült senkinek, de próbálkozni lehet, sőt nemcsak kincset, hanem pénzt is lehet munkával keresni. Ebből eredően helyénvaló lenne a libákat minél hamarabb a tarlóra hajtani.

Dodi már készülődött is, hogy a libacsapattal a tarlóra masírozzon. Akkor jutott eszébe a csősz táskája, meg az ígéret, hogy minden nap igénybe vehető a vendéglátás. Bölcs előre látással engedélyt kért és kapott nagyanyjától, hogy viszonzásképpen néhány

szelet halsültet vihessen az adakozó csőznek. Amíg a kihajtást váró, zsinatoló-gágogó libacsapatot a fából faragott, friss vízzel tele-töltött vályúból megitta, nagyanyja zsírpa-pírba csomagolva néhány szelet sült halat tett a csőz táskájába és az utcaajtó kilincsé-re akasztotta, hogy a libák után ballagó uno-kájának kéznél legyen, de csak kevésen mú-lott, hogy nem a Sutyi, a csőz helyett a csá-bító illatnak ellenállni nem tudó kutya falta be a csőz járandóságát. Ugyanis amíg Do-di hátul az udvarban foglalatoskodott, a kis kutya a táskát leemelte, ám gyakorlatlan lé-vén a kinyitásban, eredménytelenül mata-tott, majd boldogan rohangált vele az udva-ron. Csak erélyes parancsra volt hajlandó odavinni a zsákmányát Dodihoz. Szomorú tekintetében olyan kimondhatatlan kérés tükröződött, hogy Dodi megsajnálta, és egy darab halsültet készült kiutalni számára. Su-tyinak mégis üresen kellett megnyálnia a szája szélét, mert a reménykedve nyeldeső kutyakölyköt körülfogták az ellenségesen gá-gogó libák, és a riadalom okát felderíteni az udvarra jött Dodi nagyanyja. Jelenlétében pedig szó sem lehetett a kutya halsülttel tör-ténő traktálásáról. Ezt a megmásíthatatlan

tényt Sutyi igyekezett figyelmen kívül hagyni, s a jó falatok reményében az utcán is a libacsapat, pontosabban az illatozó szatyor nyomába szegődött; csak Dodi ismételt parancsára somfordált vissza a portára.

A libák pedig felsorakoztak az öreg gúnár mögé, és egyenletes tempóval lépkedtek a falu végéig; ott azonban a fiatalabbja eluntta a kényelmes tempót, hangos gágogással, szárnyverdeséssel zshivajogtak, majd jókora porfelhőt kavarva nekilendültek és szárnyra keltek – elrepülve a tarló irányában. Utolsónak az öreg gúnár is feltornázta magát a levegőbe.

Dodi pedig táskával a hóna alatt rövid kitérővel útba ejtette Évikéék portáját. Az utcaajtóban megállva gondosan rövidnadrágjába törölte két ujját, és süvöltő füttykoncerttel jelezgetett, akárcsak barátai háza tájékán tette, hogy felhívja jelenlétére a figyelmet. Jó néhány füttyöt megeresztett, de mivel Évike nem jelentkezett, csalódottan sarkon fordult. Ám ekkor lépéseket hallott maga mögött. Megfordult, de arcára fagyott a boldog mosoly: Évike helyett a papája csattogott ki az utcára egy szál rövidnadrágban, hátraférsült szőke hajából vékony vízerek csordultak a

nyakába, onnét egyesülve gördültek a pocakjára. Valószínűleg a zuhany alól lépett ki, hogy körülnézzen az utcán. – Ide fütytyögetél? – kérdezte a kövér emberek magabiztos hangján. – Évikével akartam beszélni – válaszolta Dodi a meglepetéstől kissé emelt hangon. Mivel kérdés nem következett, hogy mi lenne az a megbeszélnivaló, hát folytatta: – Fogtam egy halat, egy kis kóstolóval akartam megkínálni – fejezte be Dodi a szerinte kimerítő, mindent megmagyarázó mondókáját. Azzal már indult is volna. – Láttam a halatokat, szép darab volt, végigérte a kárét. Négyen cipekedtetek vele, ha félre nem állok a traktorommal, elsodortatok volna nagy igyekezetetekben. Hát hogyan is volt azzal a hallal? – kérdezte, miközben a mellén csordogáló vizet széjjelkente vastag tenyerével. – Én szigonyoztam meg a halat – csendült egy kis büszkeség Dodi hangjában, a barátaim segítettek hazahozni. Rudi papája feldarabolta, elosztotta négy részre; övé volt a szigony is. – Hát ezt nagyon röviden mondtad el. Ha meg akarod Évikét kínálni halsülttel, gyere be, most uzsonnázik. Sőt engem is megkínálhatsz, én is szeretem a halat. – Dodi nem nagy meggyőződéssel indult a vastag

derekú férfi után, meg volt győződve róla, hogy a dinnyeecsősz csak a sült hal illatával ismerkedhet.

Az udvaron terebélyes barackfa alá állított nyári asztalnál ült a család, Évike, a mamája és két kistestvére. Sekély tányérokra porciózott, gyorsan olvadó fagylaltot kanalaztak. Egy kis, illemből fakadó szabadkozás után Dodi is közéjük telepedett, tekintetét és minden figyelmét az elébe rakott nyálákságra összpontosította, Évikére még véletlenül sem pillantott, hanem a két szülő annál gyakrabban nézett össze mosolyogva. Hogy oldja a gyerekek közé esett suta csendet, Évike papája ismét a halfogás körülményeire terelte a beszéd fonalát, és amikor Évike a mamája felszólítására kiporciózta Dodi számára a következő, protekciós fagylaltadagot, a sikeres szigonyos összefüggően, érdekesítően, sőt meglehetősen hitelesen elmesélte a nagy hal kézre kerítésének történetét. Utána pedig kóstolót kínált fel a háziaknak, bölcsen elhallgatva a sült hal eredeti rendeltetését. Így azután a dinnyeecsősz számára bőségesnek ígérkező lakoma szerény, de elismerten finom kóstolóként helyben elfogyasztott, és az elbeszélésével Dodi is

osztatlan sikert aratott. Nem is időzött tovább, a kiürült szatyrot összehajtogatva zsebre dugta, Évike az utcaajtóig kísérte. Dodinak nagyon siethetnékje volt, köszönés nélkül, ám felhőtlenül boldog mosollyal búcsúztak egymástól.

Dodi erősen nyújtotta a lépést, hogy mihamarabb találkozhasson a barátaival, mert számára a „hal-kérdés” még nem ért véget. Elsősorban és mindenképpen sült hallal akart kedveskedni a dinnyecsősznek, anélkül természetesen, hogy újabb adag halért a nagyanyjának magyarázkodnia kelljen. Mivel tudta, hogy a faluban semmit sem lehet eltitkolni, s a nagyanyja az elsikkasztott hal-sült sorsáról már hazaérkezésekor tudna, ezért Rudiék portájához sietett, óvatosan megrugdosta a ház falát, hírt adva a jelenlétéről. Az utcára kisiető Rudinak néhány mondatban elmondta a kóstoló történetét, a dinnyecsősz hoppon maradását. A táska fenekéről előszedte az erősen halszagú csomagolópapírt, és a dolgok folytatása már Rudi ügyességére volt bízva. Dodi ezúttal sem csalódott barátjában, az ilyen bizalmas ügyekben Rudi utolérhetetlen tudott lenni. Rövid időn belül, sietve, sántikáló járással

igyekezett az utcára. Sziszegve, sebesen kapdosva három szelet frissen sült halat várásolt elő az inge alól. – Csaknem megsült a pocakom – hahotázott a kövér fiú. A faluból kiérve kényelmesen ballagtak, finom illatot hagyva maguk mögött a szilvafákkal szegélyezett határi úton. Némelyik korán érő fáról hihetetlen mennyiségű szilva hullott a fák alatti fűbe, nyálcsorgató jó szagot árasztva. Olyannyira, hogy Dodiék kedvet kaptak a szilvázásra. Rudi, a fára mászás mestere nekilódult, átküzdötte magát a szilvafa tövében sűrűsödő bokorszövevényen, és néhány fogással fenn termett a nem túl magas fán. A falusi gyerekek számára nem volt túlságosan népszerű gyümölcs a szilva, inkább a befőzéssel, lekvárkészítéssel foglalkozó asszonyok szedtek ezekről az út menti „mindenki fájáról”. A fiúkat csábító fát is alaposan megdézsmálták már, csak a legfelső, elvékonyodott ágain kéklett néhány gyümölcs. Tettes súlya dacára Rudi rendkívül fürgén mozgott az ágak között, az elérhető szilvát fél kézzel kapkodva az inge alá hajigálta. Ezáltal a dereka egyre dagadt, s ő egyre feljebb kúszott, az ág pedig egyre fenyegetőbb ívben hajlott a súlya alatt. Amikorra Dodi

hangot adhatott volna aggodalmának, a túlterhelt ág hangos reccsenéssel, szilvástul, szedőstül a föld vonzóerejének hatása alá került. Rudi rövid, meglepett kiáltást hallatott, de az őt cserbenhagyó ághoz még estében is ragaszkodott; együtt értek földet, sok ágtörmellel, hangos nyekkenéssel. Néhány kereketlen szót elmormolva kimászott a rá boruló törmélék alól, és máris azt vizsgálta, mennyi szilva érkezett vele együtt a földre. Az ijedségen hamarosan túltette magát, néhány jelentéktelen karcolástól eltekintve kutya baja sem történt. Még ő kínálhatta a legszebb gyümölcsökkel a meglepetéstől „lecövekelt” barátját. Minden jó, ha a vége jó, felszabadultan nevettek a váratlan földet érésen, s alaposan belakmároztak.

Közben egy meglehetősen széles kukoricatáblán átvágva, az útjukat lerövidítve hamarosan a dinnyecsősz kunyhójánál álltak. A kutya hangos ugatással jelezte az érkezésüket, és meggyőződhetnek róla, hogy a sokak, főleg gyerekek által irigyelt dinnyecsősz munka sem fenékig tejfel. Már jókora halomban állt az érett dinnye a kunyhónál, a csősz szorgalmasan egyre szedte, rakta hosszú sorba a megfelelően érett termést. Dodiék széles

ívben kikerülték a láncát rángató, acsarkodó ebet, és óvatosan lépkedve, hogy az érzékeny dinnyeszárat össze ne tapossák, oda mentek a közeledtükre pihenőt tartó, cigarettára gyújtó csőszhöz. – Nagyon jókor jöttek, pajtikáim – fogadta az illedelmesen köszöntő dinnyeevő-jelölteket. – A kunyhónál találtok egy jókora ládát, a sorba rakott dinnyét hordjátok a kunyhó melletti rakáshoz, de óvatosan – rendelkezett. A szatyorból áradó finom sült illata azonban megakasztotta a munkát, mert amikor Dodi előadta a jövetelük célját, a csősz megállapította, hogy holnap is lesz nap, és a munka nem nyúl, hogy elszaladjon az ember elől. A kunyhóhoz invitálta a fiúkat, és zöld belű, finom cukordinnyével traktálta őket. Ő pedig kényelmesen nekiült a halsültnek, és amikor az első szelettel végzett, végeztek a fiúk is a dinnyeporciójukkal. A következő szelet elfogyasztása a halásztörténet meghallgatása és az ismételt dinnyeevésre történő felszólítás jegyében telt, de a harmadik szelet lassú eszegetését a fiúk már nem bírták kivárni, és hozzáláttak a leszedett dinnye összehordásához. Rövidesen minden a helyére került, a hal is, a dinnye is, sőt a húségesen őrködő

Bodri is jól járt – bekebelezhette a hal maradékát. Nem sokáig időzött a két cimbor a csőszkunyhónál; miután a csősz „kapitális” dinnyemennyiséggel terhelte meg táskájukat, igyekeztek is, hogy minél hamarabb, baráti körben hozzáláthassanak a dinnyeevéshez.

Mindketten cipelték a szakadásig megrakott táskát, szó nélkül, gépiesen szedték a lábukát, mindegyikük arra gondolt, amire akart, és Dodi tudatára ébredt, hogy gondolatai állandóan a szőke copfot és a ragyogó zöld szemeket idézik. Régi igazság, hogy amire gyakran gondolunk s nagyon akarjuk, az meg is valósul. Éppen ezért Dodi nem is csodálkozott, hogy Évikével a libákat legeltető ismerősei, barátai között találkozott. Mégpedig egyszerű oknál fogva. A tarló mellett vezető határi úton cipekedve éberén figyelték a libákra vigyázó vagy játszadozó pásztorokat. Rudi mint figyelmes jó barát természetesen észrevette cimborája félszeg vonzódását az öntudatos, csinos kislány iránt, és azt is, hogy mindez nem maradt viszonzatlan. Úgy irányította hát a tarlón keresztül az útjukat, hogy a vidáman nevetgélő lányok csoportját útba ejtsék, mintegy segít-

ve ezáltal a barátját. Odaérve hozzájuk Rudi jókorát csípett az egyik lány farába, amiért is az erősen neheztelt, jókora nyaklevest helyezve kilátásba, ám Rudi ügyesen szőtt szóáradata, simulékony modora és nem utolsósorban nagylelkű dinnyekínálgatása megbékítette, sőt a maga javára hangolta a sértett önérzet fellángolását. Rudi a társalgás középpontjába kerülve is figyelmesen követte a barátja és Évike között kialakuló párbeszédet. Amikor Évike odáig jutott a mondanójában, hogy rövidesen hazaindul, mert a mamájának kell segítenie a templom virágait megöntözni, a hervadtakat frissre cserélni, szóval Rudi fürge észjárása egyetlen szóba tömörülve jutott kifejezésre. – Zászló – szolt közbe, jelentősegteljesen Dodi szemébe mélyedve. – Micsoda? – kérdezte Évike. Ám Dodi máshol folytatta a gondolatsort: – Kívülről nagyon szép a templom, sok galamb is tanyázik a tornyában, belülről azonban még nem láttam – mondta olyan pátosszal a hangjában, mint akinek régi, életbevágóan fontos óhaja került közel a megvalósuláshoz. Ne csodálkozzunk hát, hogy a lányok hangos kuncogásától kísérvé indult Évikével a falu felé.

A nap, mint időtlen idők óta, a látóhatárt lezáró hegyvonulat felé hanyatlott, az est észrevétlenül, mégis feltartóztathatatlanul közeledett. Színtelen homály bélelte a templom belsejét, bár a sarkig tárt vastag keményfa ajtón át jutott be némi fény a fogyó világosságból, és az örökmécses is szórt maga köré egy hunyorgó fénykupolát. A kiszűrődő halk hangfoszlányokat hallva óvatosan, ünnepélyes, csaknem alázatos hangulatban lépett be Dodi a templomba. A kinti forráság egyszeriben mögötte maradt, a benti hűvösség telítve volt régen elégett gyertyák viaszszagával, régi és friss virágok illatával, a hit nyugalmaival, elrebegett imák foszlányai-val. Eltartott néhány pillanatig, amíg a szeme hozzászokott a félhomályhoz. Évike és a mamája az oltárnál csendes szorgalommal cserélgették a hervadozó virágokat frissre, Dodi pedig egyre növekvő érdeklődéssel járt körbe, olvasgatva a falra erősített márványtáblák köszönő, fogadó vagy dicsőítő feliratait. Szinte beleszédült a mindent átölelő időtlenségbe. Csodálkozó szemmel figyelt, alig értve valamit a nagy egészből. Végigolvasta a két világháborúban elesett falubeliek névsorát, csaknem harminc kőbe vésett nevet

tartalmazott a két feketemárvány-tábla. A kis falu huszonhét férfilakosa pihent idegen földben, vagyis eggyel több, mert bár annak idején váltig bíztak a hazatérésében, végül a huszonnyolcadik férfi sem jött vissza, így az ő nevét is fel kellett volna vésni a táblára, de ez az évek múltával feledésbe ment. Dodi a nagyanyja elmondásából tudott már a soha fel nem véshető, mert elfeledett névről. Önkéntelenül vetődött fel benne a kérdés, hogy kik voltak, miért fohászkodtak ezek a katonaruhába öltöztetett, haza nem térő férfiak... A márványtáblákkal szemközt, dacolva a múló idővel, függött a tűzoltók zászlaja, vastag vörös bársonyból, aranyszínű felirattal, sűrűn szegélyezve sárga rojtokkal. Alaposan szemügyre vette a zászlót, s feltűnt neki, hogy néhány rojt hiányzik róla... Telve voltak a gondolatai megválaszolatlan kérdésekkel, nem várt hát a virágokkal szorgoskodókra, csendben elindult hazafelé. Képzelete szeszélyesen csapongott múlt és jövő között, s a jelennel nem törődve lépett az útestre, ahol csaknem elgázolta egy szabályosan közlekedő gépkocsi. A hangos fékcsikorgást még hangosabb dorgálás követte, felferve az álmos esti szürkületben pihenő utca csend-

jét, ám a heves kifakadásnak csak a hangfoszlányai jutottak el Dodi tudatáig, mert a gumiabroncsok sikoltására „tigrisugrással” a járdán termett, és eszeveszetten rohant hazafelé; közben hangos kacagástól fuldokolt, így szabadulva a halálfélelem érzésétől. Vacsora közben beszámolt nagyanyjának a templomi látogatásról, a hazatérés kálváriáját pedig bölcsen elhallgatta, mert úgy vélte, hogy az idős asszony számára ártalmas lehet a váratlan izgalom.

VI.

Másnap a barátaival már egyáltalán nem volt titkolózó, részletesen beszámolt a templomban látottakról, a hiányzó zászlórojtok ügyében Rudi tanácstalanul vakarta tarkóját a szellős magasban, mert a tudálékos tanácskozást a kocsiszín mestergerendáján tartották. Rudi a reggeli bevásárlásból haza igyekezve szakított pár percet, hogy a napi tervet összeállítsák, hát a biciklijét az udvarra tolta és a rajta fityegő tele bevásárlótáskával egyetemben a ház falához támasztotta. Ám a pár percre tervezett eszmecsere bő félórára sikeredett, és sajnos a kifejt kecskék már jó ideje az udvaron ténferegtek. Berekesztve a tanácskozást, a fiúk a valóság, vagyis az udvar talajára ereszkedtek, ahol megdöbbenő látvány fogadta őket. Az öreg kecske, a kéttagú kecskenyáj lengő szakállú vezére a Rudi táskájából kiemelt kenyeret hurcolta udvarhosszat a fogai között, sőt letéve az udvar porába, mellő lábaival leszorítva, szakavatott mozdulatokkal hántotta a kérget róla. A kenyérből szemmel láthatóan nem érdekelt, és ha a

szapora falás közepette módja adódott, meggyőző mekegéssel lakmározni invitálta fiatalabb társát is. A pillanatokig tartó döbbszent csend után a két kecske tobzódása és a látvány komikuma magával ragadta a fiúkat. A kecskék torkos, amellet nagyon okos viselkedése láttán fuldokoltak a nevetéstől. Ám közelebből szemügyre véve a kenyeret, kevés okuk maradt a vidámságra, főleg Rudinak szállt el a jókedve; a kecskék úgyszólván az egész kenyeret tönkretették. Történtek ugyan némi kiigazítások a szerencsétlen, meghurcolt „kecskeledelen”, a két végét, levágták a bőven rátapadó port pedig vizes ruhával letörölték – jobban mondvá elkenték rajta, majd az alig cipó nagyságúra zsugorodott kenyér visszakerült a táskába. Rudi meglehetősen gondterhelt volt, de bizakodó. Előre betanult mondókáját arra építette, hogy a friss kenyérnek nagyon kívánatos, jóízű a ropogós szegettje, és mivel mind a két vége áldozatul esett a kiigazításnak, úgy tervezte, hogy a hiányzó nagyobb darabot magára vállalja, a kisebbet pedig Dodira testálja.

Ne legyünk tapintatlanok mások gyengéi iránt, ne firtassuk, hogyan sikerült Rudinak az ügy tisztázása, de nagy sikere aligha lehe-

tett, mert rövid időn belül a kerékpárján új kenyérért száguldott, sőt a szemei is gyanúsan csillogtak. Valójában nagyon úgy nézett ki, hogy néhány könnycseppet elmázolt az arcán, de ezt nem lehetett biztosan állítani, az egész talán a gyors hajtással járó erős lég-huzat rovására volt írható. De mindez nem gátolta abban, hogy éberén figyelje az utat és a környékét. Természetesen észrevette Dodi egyezményes karlendítéseit s hallotta füttyjeleit is, amint a szomszéd kertjének sövénykerítése mögött terebélyesedő hatalmas hársfa alatt kiásott, néhány hete oltott mész-szel színültig töltött gödör szélén kiszórt föld- és homokkeveréket vizsgálta. Rudi a kerékpárját az átjárhatatlanul sűrűnek tűnő élő sövénynek támasztotta, és a lelkendezve hangoskodó cimborájához indult. Nagyon jól tudta, hogy az élő sövénynek nagyobb az elrettentő hatása, mint a feltartóztató ereje. Megfelelőnek tűnő helyen egyszerűen fellépett a súlya alatt összeroppanó képződményre. – Öregem, ilyet még nem láttál, ez aztán a homok – mutatott Dodi a jókora halomra, és markából a földre pergette a nap-sütéstől tökéletesen száraz, úgyszólván fehér színű homokot. Lehajolt, hogy újra szem-

ügyre vegye a leletet, s a többi már hihetetlen gyorsasággal zajlott. Az oltott meszet vastagon belepő vízrétegtől a gödör partjai feláztak, és noha Dodi csaknem fél méterre állt a gödör szélétől, megmozdult lába alatt a föld, de nemcsak megmozdult, hanem vele együtt simán csúszva, akár a jégen, belecsobbant a gödörbe. A kerítés tetején egyensúlyozó Rudi megdermedt a látványtól, mert Dodi, bár fogódzót kereső ujaival mélyen hasító nyomokat tépett a puha földben, eltűnt a gödör pereme mögött. Feje felett összecsapódott a kiloccsanó, majd visszahúzódo, tejszínűvé váló vízhullám. Kétségbeesetten markolászó kezei azonban még néhány másodpercig a víz szintje felett hadonásztak. Szerencsére. Mert az a pár másodperc elegendő volt Rudi számára, hogy bénultságát legyőzze, a gödör szélén hasra vesse magát – pedig tudta, hogy a part alatta is beszakadhat –, és a meszes vízben lobácsoló karokat megragadja. Nemhiába volt keménykötésű falusi gyerek, aki sok kecsketejet és barna kenyeret megevett: feltérdelve, majd felállva, minden erejét beleadta a rántásba, el is vágódtak mind a ketten – meghemperegve a forró homokban. Dodinak volt sürgősebb

a talpra állás, felpattant s a karját előre nyújtotta, mert a szemeit görcsösen behunyta. – A verembe, gyerünk a verembe! – ordította, mire Rudi megragadta Dodi méasztól sikamlós tenyerét; nem számított árok és bokor, rövid fél perc múlva kötésig álltak a faluvégi réceúsztatóban. Dodi víz alá merülve elsősorban az arcát, a szemeit dörzsölte le, amennyire csak tudta, a többi várhatott. Óvatosan nyitotta a szemét, kifújta az orrát és a pillanat félelmetes tragédiáját teljes valóságában felfogó, halálsápadtan reszkető Rudit közömbös hangon nyugtatta: – Nincs semmi baj. – Valóban nem volt, pedig a hajából még erősen meszes lé csordogált. Amíg rendbe szedte magát és a ruháit is kimosta, Rudi rogyadozó inakkal ballagott a bicikliért. A szembe jövő kordélyos „gyomkertésznek” elfelejtett köszönni. A kerékpárjánál várakozó Misi kérdésére, hogy a szomszéd kinek adhatott el meszet, ki volt az a balfácán, aki utca hosszat potyogatott, fröcskölt belőle, Rudi válasza már tömören sommás volt: – Nagy marha lehetett, akárki volt is. – Mindenesetre megnézte a táskájában lapuló kenyeret, rendben van-e, felpattant a biciklire és el-

kerekezett, faképnél hagyva elképedt cimboráját.

Amikorra Dodi tisztára csutakolta magát és a ruháit is kiöblítette a bő vízben, a dicső négyes tagjai is a helyszínen tartózkodtak már. Tomi és Rudi munkába vette a még víztől csöpögő ruhákat, ami lényegében csak rövidnadrágból és egy rövid pólóból állt; összehajtották, majd teljes erővel csavarták és csavarták. A ruhákban lévő víz pillanatok alatt kifolyt, viszont a módszer hátránya is megmutatkozott: mindkét ruhadarab néhány számmal nagyobbnak bizonyult a procedúra előtti méreténél. Dodi habozás nélkül belebújt a némileg lötyögő ruhadarabokba, és máris az indulást sürgette, de barátai csak tébláboltak. – Mi a helyzet? – kérdezte, tenyerével végigsimítva az arcán. – Össze vagyok még kenve? – Nem fájnak a szemeid – kérdezte Rudi –, mert nagyon olyan színük van, mint a Pista bácsi fehér házinyulának, gyanúsán rózsaszínűek. – Kicsit égnek – hagyta rá Dodi, és óvatosan hunyorított néhányat. – Talán jutott némi meszes víz beléjük, meg a libaszivaros mosóvíz is hozzásegíthetett. De azt hiszem, nincs baj.

Elindultak, hogy az előző napi egyezség szerint a homokbányában munkálkodjanak, de nagyon hallgatag volt a társaság. Amikor a fürdőhely közelébe értek, Rudi meg is jegyezte: – Hagyjuk a fenébe az aranyat, cite-ráznak az inaim az ijedtségtől, többet érne halászni. – Feri és Tomi is hajlott a dolog-ra, de Dodi nem osztotta a véleményüket. – Ha már itt vagyunk, dolgozzunk egy kicsit – biztatta társait. – Bár te, öreg – fordult Ru-dihoz – megpróbálkozhatnál a halászattal. Ha sikerül a fogás, meg is sütheted a zsák-mányt, amíg megjövünk. – Sőt, ha nem vagy nagyon éhes, hagyhatsz belőle nekünk is – toldotta meg Feri. Két részre vált a társaság, Dodi, Feri, Tomi mentek a „lelőhelyre” és munkához láttak, de nagyon lagymatag ütemben folyt a termelés. Alig gyarapították az előző nap gondosan elrejtett, „tömény” anyagot tartalmazó vödör tartalmát. Lét-számhiányban voltak, hiányzott Rudi biza-kodása és nem lebecsülendő testi ereje. Egy-re hosszabb pihenőket tartottak – hiányzott az előző napi elszántság. Egy pihenő alkal-mával Dodi ismét a vödör tartalmát vallatta, forgatta körbe-körbe, de ötlet híján félretet-te. Tomi vette át a vödröt, a sok forgatástól

az alján semmi nem maradt, az oldalára száradt a kétnapi munkájuk eredménye. – Hagyjuk a fenébe – öntötte szavakba véleményét Feri –, elég ez mára. Meg hátha kapnak a halak, sikerült a fogás. Ismeritek Rudit, addig kóistolgatja a sültet, amíg elfogy az egész. – De nem mozdult egyikük sem, üldögéltek ráérő nyugalommal.

Végül is Dodi elunta a hallgatást, hóna alá csapta a fületlen vödört és indult, hogy elrejtse. Menet közben, fél szemmel belelesve, levájta az oldalára száradt, ujjai között könnyen morzsolódó tartalmát, lépteit egyre lassította, megállt, elgondolkodva vakargatta ösztövére lábszárát. – Van itt valami – lépett vissza a társaihoz. – Nézzétek – kuporodott le közéjük –, ezek a sárga lemezek nagyobbak, mint a homokszemek. Próbáljuk meg szitán áttörni az egészet, meglátjuk, mi marad fenn rajta. – Tomi vette kezelésbe a vödör oldalára száradt „valamit”, ujjai között porrá dörzsölte az omló anyagot, rövidesen végzett is vele, hiszen alig volt két marokra való. Tüzetesen szemügyre vette, és megállapította, hogy az észrevételben „van valami”. Dodi a tavacska közelében leszakított egy haragosan zöldellő hatalmas lapulevelet,

jókora hegyes staniclit csavart belőle és átszórták bele a vödör porrá, vagyis ismét homokká változtatott tartalmát. – Majd Rudinál kipróbáljuk – dugta zsebre Dodi a kényelmesen hordozhatóvá zsugorított, tesztelésre szánt mintát. Elégedetten túrt bele a halmokban álló, szárazon pergő homokba. – Ez előbb is eszembe juthatott volna. Rudi-val alaposan meg kell beszélni. – Ami azt jelentette, Dodi erősen bízott abban, hogy barátja a munkához szükséges szitát mindenképpen előteremti. A megelőlegezett bizalom nem volt légből kapott, Rudi annyi alkalommal remekelt, hogy társai joggal bíztak benne...

Mint például most is a halfogást illetően. Mert amikor a fiúk odaértek a fürdőhelyre, Rudi maga volt a megtestesült meglepzettség. – Hogy a karja le nem szakad – sziszegte Feri, mert a derék cimbora akkora sült hal csontjairól szopogatta le nyálcsordító falánksággal a maradékot, hogy barátai bizonyos részvétellel nyugtázták társuk ilyenckedését. – Szép darab – bólíntott Dodi elismerően –, ez megvolt egy kilós. – Több volt – helyesbített Rudi. Zsíros ujjait a melegítőjébe törölte, utána széles tenyeré-

vel a száján, arcán maszatolta el az ételmaradékot, elégedetten vigyorogva. Dodi jól ismerte a barátját, tudta, hogy egy kis önzésért nem megy a szomszédba, de azt szintén nem tétélezte fel, hogy részükre némi halsültet ne hagyott volna. Míg „bányásztársai” Rudival évődtek zabolátlan falánksága miatt, amit ő alamuszi egykedvűséggel hagyott jóvá, Dodi tüzetesen szemügyre vette a tábortűz környékét. Mivel ő sem volt híján némi színészi talentumnak, mellőzte zsörtölődő társai hangnemét. – Mi is gondoltunk rád – húzta elő zsebéből nagyon óvatosan a lapulevélbe csomagolt leletet. – Szakadozik – adta Rudi kezébe. – Átcsomagolhatnád, szórd át egy ép lapulevélre, az is megfelel, amelyiken a sült halat hűtöd. – Rudi szemöldökét magasra húzva elismerően pattintott az ujjával. – Gondoltam, hogy észreveszed. Hanem ezek a „szavalók” csak a hasukkal törődnek. Te nagyokos – bökött Feri felé a vastag ujjával –, hogy Tomi nem vette észre a részetekre sütött halacskát, azon nem csodálkozom, de te? El vagy bambulva, akár a naposcsibe, ha szem elől téveszti a kotlóst. Lódulj, hozd ide, ha enni akarsz belőle. – Erre az egyértelmű szózuhatagra bezzeg ki-

nyíltak a felszólított cimbora szemei; nem szenvedett ő a legapróbb látászavarban sem, csak a barátja iránti bizalom ingott meg benne néhány pillanatra. Elindult, akár egy jó szimatú vizsla, és alig lépett hatot, meghökkenve állt meg a vastag törzsű fűzfa mellett, mert a „halacska”, amely egy nem mindennapi nagyságú lapulevélen nyújtózott egy szintén válogatott lombos gallyal letakarva, megérdemelt egy pillantást. Ez a „pillantás” a hal nagyságának megfelelő hosszúságúra sikeredett, és Rudi szája fülig mosolyra szaladt a cimborái meglepetése láttán. Mert a hal, bár nem veszélyeztette a megszigonyozott harcsa elsőségét, még így, ételnek előkészítve, sülve is nyomott vagy öt kilót. A meglepetésében szótlan cimbora két kézzel emelve terítette az álmélkodó „aranymosók” elé. Mélyen beirdalva, sóval, paprikával bőven megszórva, étvágygerjesztően csöpögött róla a sütés zsírja. – Ezzel a halsütéssel túlszárnyaltad önmagad – mondta Dodi mélységes elismeréssel a hangjában. – Olyan ez a hal, mintha egy szakácskönyv színes fotójáról mintáztad volna. – Öregem, te belelátsz az ember veséjébe – adta vissza Rudi a bókot. – Mert valóban elugortam haza, hoztam egy

pohár zsírt a sütéshez, szalonnát nem sikerült szereznem, és tényleg átböngésztem az anyám szakácskönyvében a halsütéssel foglalkozó fejezetet... Megbeszéltem a „mesterlövő” Misi bácsival is, aki a szövetkezet telepének vöröskeresztes ládájából szerzett egy üveg szemöblítőt. – Ó, az nagyon jó lesz – hagyta rá Dodi. – Ilyen adakozó az öreg? – Hát nem irigy – nyújtotta a szót Rudi, megígértem neki némi kóstolót is a sült halból. Biztos, ami biztos, elmeséltem neki, hogy annyira teleszóródtak a szemeid homokkal, természetesen fürdés közben, hogy háromszor elindultál hazafelé, de minden alkalommal elbolyongtál. Meg miegymás, hiszen tudod, egy kis rémtörténetet akart hallani az öreg, viszonzásul a cseppekért. Ha elmondtam volna a meszesgödör történetét, talán el sem hiszi... De lássatok hozzá a halhoz, addig a legjobb, amíg meleg. Bár várjatok, nem láttatok még mindent. – Odament a vastag fűzfához, ahonnét Feri a sült halat a tűzhöz cipelte. – Gyertek ide! Ide süss, pupák – intett a halat szorongató Ferinek –, nem néztél körül, ezt nem vetted észre. – Kopoltyúján áthúzott kampós ágra akasztva jókora hal himbálódzott a vastag fatörzs

oldalán, kicsivel nagyobb volt a sült társánál, de nem sokkal. – Nocsak – mondta erre Dodi –, víz helyett halak sodródna a Dunában? – Halak is – hagyta rá Rudi. – A varsa akkor is fog, ha nekünk eszünkbe sem jutnak a halak. De lássunk a sültökhöz, mert ha Misi bácsi befut, és biztos, hogy rövidesen itt lesz, nem sokat eszünk belőle. – Úgy is történt, csak fordított sorrendben. Mert amikor Misi bácsi és a segédje megérkezett a pöfögő traktorral, az éhes fiúk a halat alaposan helybenhagyták, ám még ők is csillapíthatták étvágyukat a megmaradt részekkel.

Folytatódott a vég nélküli eszegetés, beszélgetés, vígan voltak nagyon. Közben Misi bácsi alaposan átöblítette Dodi szemait a cseppekkel. Hanem amikor előszedte zsebéből a meghatározhatatlan színű zsebkendőbe bugyolált óráját – kisebbfajta ébresztőóra volt nála zsebhasználatban –, elborult az ábrázata. – Adta teremtetten kölykei! Az egész napomat lefoglaljátok – dörögte –, bár elennék én veletek itt estig is. – Nem is lenne rossz – vette a lapot Rudi –, legalább megvendégelne bennünket. Hanem ma – sóhajtott egy pillanatnyi hatásnövelő szünet után – mi vagyunk a vendéglátók. – Azzal ellé-

pett a fűzfa árnyékot szolgáló oldalához, és előcibálta az addig rejtve tartott halat. – Ez a magáé – lépett a rettentően „értelmes” arcot vágó Misi bácsihoz. Ezzel a mesterien időzített gesztussal a baráti körét is sikerült meglepnie. Tomi rosszallóan meg is csóválta a fejét, amíg azonban Misi bácsi az ajándékba kapott halóriásban gyönyörködött a száját a meglepetéstől tátva felejtő segédjével, Rudi a szája szögletéből odasúgta a némi lehangeltséget mutató cimboráinak: – Hadd örüljön a vén zshivány, fogunk még mi halat magunknak. A múltkor alaposan csőbe húztuk az öreget, hadd örüljön. – Misi bácsi nagyon is gyorsan kiörvendezte magát, hiszen a kapott halnak minél hamarabb serpenyőben a helye. – Hát legények – adta meg a titulust az esetenként négy mákvirágnak „tisztelt” társaságnak –, ennek nagyon örülök, de most már tényleg hazafelé, de azonnal. – A fiúk elfoglalták a helyüket a platón, és némi porszívással egybekötött zötykölődés után máris a falunál voltak, s kiki hazafelé igyekezett. Dodi nagymama portájánál ismerős fogatot pillantott meg, a dinnyés derese pihent lógó fejjel a tele ládákkal jócskán megrakott szekér előtt. Hát ez rendes

tőle, gondolta Dodi, a csőszre értve a dicséretet, legalább a dinnye házhoz jött. Odalépett a lóhoz, megveregette a nyakát, kisímtotta kócos sörényét, a rövidnadrágja zsebeit végigtapogatva keresgélt, pedig biztosan tudta, hogy a ló számára nem található bennük csemege. Felfigyelt ám a ló a zsebeket kutató mozdulatokra, mert biztatóan bólogatott hóka fejével, mellső lábával is kapart néhányat, mintegy sürgetve a cukorka kiosztását. Puha pofájával óvatosan meglökdöste Dodi vállát, örömeiben még hatalmas sárga fogait is megmutatta. – Jól van, öreg – vakarta meg Dodi a ló homlokát –, azonnal szerzek pár szem kockacukrot. – A konyhába lépve azonban egy időre elfeledkezett a hízelgő lóról, mert annak gazdája sötét arccal, görnyedt háttal állva, két öklével támaszkodott az asztalra, nagyanyja pedig hangosan szipogva könnyes szemeit törölte a köténye sarkával. Mindketten úgy néztek a belépő Dodira, mintha kísértetet látnának, és Dodi kezdte magát nagyon kellemetlenül érezni, eszébe jutott a délelőtti meszesgödör-kalandja, annak tulajdonította a tekintetek mélyén lappangó sötétséget. Óvatos mozdulattal elmaszatolt a szeme sar-

kában egy, az említett fürdőzéssel kapcsolatba hozható könnycseppet, szemeit résnyire hunyorította, hogy vörös színüket lehetőleg rejtve tartsa, és mintha mi sem történt volna, keresni kezdett a konyhaszekrényben. – Adok egy szem kockacukrot a lónak, nagymama – duruzsolt a hangja a nagyanja irányába, aki immár zsebkendőjével szárogatta könnyes szemeit. – Összeszedtem a holmidat, Sándor elvisz haza – intett levert mozdulattal a dinnyecsősz felé. Hát ennek a fele sem tréfa, döbbsent meg Dodi. – Miért kellene hazamennem, nincs semmi bajom – védekezett. – Összevissza beszélnek, maga pedig mindent elhisz és máris hazaküldene. Elmesélem úgy, ahogyan történt, és láthatja, kutya bajom. – Rendben van, rendben, majd az úton Sándornak elmondod, de most sietned kell – mondta sírásra görbülő szájjal a nagyanja. – Igen, igyekezzünk – mondta a dinnyecsősz –, sietnünk kell, de ne félj, nincs komoly baj. Manapság már nagyon sokat tudnak az orvosok, majd csak meggyógyul szegény apád. Persze, te még nem is tudhatod: hajnalban egy nyavalyás vadászó meglőtte. Remélem, már elfogták a rendőrök azt a zshiványt. Mondott még néhány,

a vadorzót illető szót, azzal ki is fordult a konyhából, Dodi pedig, mint egy rossz álomban, összetörve követte.

Felültek a kocsira. Nagymama a hátuk mögé tette a ruhákkal megrakott kis hátizsákokat, a Szürkének a kockacukor helyett kiporcióztak egy ostopattintást, és egyetlen búcsúszó nélkül elindultak. Dodinak az apja járt az eszében, amíg a szekér kifelé dőögött a faluból, és már csaknem a szélső házaknál jártak, amikor találtak a zöldséget árusító taligás „gyomkertésszel”. Mivel a dinnyés üzleti érdekeltsége úgy kívánta, megálltak, hogy rövid eszmecsere folytasson vele. Dodiban csak akkor tudatosult, hogy a falusi vakációjának vége, és a barátait búcsú nélkül hagyja itt. Évikék háza azonban alig egy kőhajításnyira esett a kényeszerű és egyre hosszabbra nyúló megállójuktól. – Mindjárt jövök – szolt oda az üzleti tárgyalásba belefelejtkező, a bejelentését talán nem is halló dinnyeecsőznek, és futva nekiódult; oda is ért pillanatokon belül. Újjaival hatalmasat süvített, és türelmetlenül toporogva várakozott. Rövid idő után, mivel senki sem jelentkezett, elindult vissza a szekerekhez. Úgy szólván visszaért, amikor Évike kerékpár-

ján utolérte. – Szilvát főzünk be, nem jöhettem azonnal, neked pedig nagyon sietős a dolgod – mosolygott kedvesen. – Hát most valóban nagyon sietnénk – nézett a lányra. Pár mondatban elmondta a történeteket, nagyon kevés volt, amit mondani tudott. Pillanatokig döbbsent csendben hallgattak. – Hát mennem kell – nézett Dodi a két tárgyaló üzletember felé. – Nem tudom, mikor találkozunk ismét, ha megvárod, hozok neked az erdőből néhány szál harangvirágot. A múltkor már biztosan elhervadt. – Feleletet sem várva nekilódult, rohant a méheshez, úgy esett be a kertajtón, mintha üldöznék. Rátért a kis erdőt szelő ösvényre, rövidesen oda is ért a harangvirágos parányi tisztáshoz. Egy toppanással megállt, de egy hátulról érkező váratlan lökéstől tejes hosszában elvágódott. Úgy ugrott talpra, mintha valami belemart volna, és bámulva nézett a földön ülő Évikére. A nagy szaladásban nem hallotta a lány futásának dobogását, s most meglepődve nyújtotta a kezét, hogy felsegítse. – Nem ilyen szomorúnak képzeltem a napot, amikor elmész – mondta Évike. – Sokfélét szerettem volna mondani, sokféléről elbeszélgetni veled. – Eljövök, biztosan eljövök – fo-

gadkozott Dodi a felsegítéskor megragadott kis kezét a magáéban felejtve. A kis tisztás napsütésben fürdött. Két pillangó lejtette felte táncát, és a fiú óvatos kézzel nyúlt a legszebb harangvirág felé.

Gazdag József
Szemben az árral

Első kiadás

Felelős kiadó: Hodossy Gyula

Felelős szerkesztő: Kulcsár Ferenc

Borító: Mészáros Angelika

Nyomdai előkészítés: Mészáros Angelika

MAARTGRAFIK

Megjelent 600 példányszámban

Nyomta: PRINT-K, Komárom

Kiadta: Lilium Aurum, Dunaszerdahely 2006

József Gazdag
Oproti výplav

Prvé vydanie

Zodpovedný vydavateľ: Gyula Hodossy

Zodpovedný redaktor: Ferenc Kulcsár

Obálka: Mészárosová Angelika

Grafická úprava: Mészárosová Angelika

MAARTGRAFIK

Náklad: 600 výtlačkov

Tlač: PRINT-K, Komárno

Vydal: Lilium Aurum, Dunajská Streda, 2006

ISBN 80-8062-319-8

Négy siheder, négy talpraesett
csibész falun átélt nyári kalandjait
meséli el e könyv: egy hihetetlenül
mozgalmas, élményteli vakáció
idejét, melybe belefér a
„kerek világ” – veszélyeivel,
varázsával, csínytevéseivel,
álmodozásaival, bimbózó
szerelmével. S ami mindezeket
összefogja: a barátság, a
szolidaritás elszakíthatatlan
ereje, mely segít a bajban s
fényesebbé, nemesebbé teszi
az órákat és napokat.

149,- Sk

5€

